

YU ISSN 0506-4252

VARSTVO NARAVE 16

Izdaja/Issued by:
Zavod Republike Slovenije za varstvo naravne in
kulture dediščine, Plečnikov trg 2,
YU-61001 Ljubljana, p.p. 176

Glavni in odgovorni urednik/Editor-in-Chief:
Stane Peterlin

Uredniški odbor/Editorial Board:
Mira Ivanovič, Matjaž Jež, Boris Križan, Matevž Lenarčič, Tea Lukan, Miha
Marenče, Daniel Rojšek, Stanko Silan, Peter Skoberne (tehnični
urednik/Technical editor)

Lektorica/Slovene Language Consultant
Andreja Peček

Prevod/Translation:
Irena Watton

Oblikovanje naslovnice/Cover Design:
Aleš Hafner

Naslov uredništva in uprave/Address of the Editorial Office and
Administration:
Zavod Republike Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine,
Plečnikov trg 2, YU-61001 Ljubljana; p.p. 176

VARSTVO NARAVE je revija za teorijo in prakso varstva naravne dediščine v Sloveniji. S podporo Republiškega sekretariata za kulturo in Republiškega sekretariata za znanost in tehnologijo jo izdaja in zalaga Zavod Republike Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine - Revijo smo oblikovali s programom STEve Primoža Jakopina za Atari ST - Naklada 800 izvodov - Revija izhaja enkrat letno.

VARSTVO NARAVE (Nature Conservation) is a periodical publication of applied science and research in the field of nature conservation in Slovenia (Yugoslavia). It is issued by *Zavod Republike Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine* (Institute for the Conservation of Natural and Cultural Heritage of Slovenia), Ljubljana - The text has been processed by programme STEve for Atari ST (Primož Jakopin) - Printed in 800 copies - *Varstvo narave* is issued once a year.

Po mnenju Republiškega komiteja za kulturo št. 4210-323/87 je publikacija oproščena temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tisk/Printed by: Povše, Ljubljana, izšlo v decembru 1990 (December, 1990).

Naslovnica: Sečoveljske soline (Foto: P. Skoberne)
Cover: Sečovlje salt-pans (Photo: P. Skoberne)

VARSTVO NARAVE

REVIJA ZA TEORIJO IN PRAKSO VARSTVA
NARAVNE DEDIŠČINE

16

NATURE CONSERVATION

A PERIODICAL FOR RESEARCH AND PRACTICE
OF NATURE CONSERVATION

LJUBLJANA
1990

simbol varstva naravne dediščine v Sloveniji

symbol of nature conservation in Slovenia

VSEBINA

- Tone WRABER & Andraž ČARNI
Prispevek k flori Prekmurja 5
- Mitja KALIGARIČ
Botanična podlaga za naravovarstveno vrednotenje slovenske Istre 17
- Meta POVŽ
Velika senčica (*Umbra krameri* Walbaum 1972) - nova vrsta ribe v Sloveniji 45
- Iztok ŠKORNIK & Tihomir MAKOVEC & Marko MIKLAVEC
Favnistični pregled ptic slovenske obale 49
- Andrej SOVINC
Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja 101

CONTENTS

- Tone WRABER & Andraž ČARNI
Contribution to the Flora of Prekmurje (NE Slovenia)
- Mitja KALIGARIČ
Botanical Data for an Evaluation of Nature Conservation of Slovene Istria (Slovenia, Yugoslavia) 17
- Meta POVŽ
Muddminow (*Umbra krameri* Walbaum 1972) - New Fish Species in Slovenia (Yugoslavia) 45
- Iztok ŠKORNIK & Tihomir MAKOVEC & Marko MIKLAVEC
Faunistic Survey of Birds Occurring on the Slovene Coast 49
- Andrej SOVINC
Birds of the Draga Valley near Ig (Ljubljansko Barje, Slovenia) in the Period 1978-88 and Some Questions Concerning Nature Conservation 101

Prispevek k flori Prekmurja

Contribution to the Flora of Prekmurje (NE Slovenia)

Tone WRABER & Andraž ČARNI

Ključne besede: Prekmurje, floristične raziskave, ogrožene rastlinske vrste
Key words: Prekmurje, Slovenia, floristic research, threatened plants

IZVLEČEK

Prekmurje (severovzhodna Slovenija) je floristično najmanj znano območje Slovenije. Avtorja navajata bibliografijo del, ki prinašajo floristične podatke za Prekmurje, in posebej obravnavata 12 taksonov.

1. Nova vrsta za floro Slovenije (1): *Sagina apetala*.
2. Nove vrste za floro Prekmurja (9): *Eriophorum gracile*, *Hieracium transsylvanicum*, *Peplis portula*, *Sagina apetala*, *Sagina subulata*, *Scorzonera humilis*, *Scutellaria hastifolia*, *Thelypteris palustris* in *Veronica acinifolia*.
3. Nova nahajališča (3): *Achillea ptarmica*, *Erechtites hieraciifolia*, *Viscum album* subsp. *austriacum*.
4. Pregled odkrivanja nahajališč neofita *Erechtites hieraciifolia* v Sloveniji.
Razširjenost vseh obravnavanih taksonov v Sloveniji je prikazana na arealnih kartah.

ABSTRACT

Prekmurje (NE Slovenia) is floristically least known area of Slovenia. This paper presents a bibliography of works containing floristic data on Prekmurje, and 12 taxa are also dealt with.

1. A new species for the flora of Slovenia: *Sagina apetala*.
2. Nine new species for the flora of Prekmurje: *Eriophorum gracile*, *Hieracium transsylvanicum*, *Peplis portula*, *Sagina apetala*, *Sagina subulata*, *Scorzonera humilis*, *Scutellaria hastifolia*, *Thelypteris palustris* in *Veronica acinifolia*.
3. Three new localities: *Achillea ptarmica*, *Erechtites hieraciifolia*, *Viscum album* subsp. *austriacum*.
4. A survey of localities of the neophyte *Erechtites hieraciifolia* in Slovenia.
The distribution of all taxa under consideration in Slovenia is presented in areal maps.

1. UVOD

Flora Prekmurja, v mislih imamo praprotnice in semenke, je še zelo malo raziskana. Za to ozemlje nimamo nobenega zbirnega dela, pa tudi posamezni prispevki so redki in zelo fragmentarni, saj se največkrat nanašajo le na razširjenost izbranih taksonov.

Iz herbarija LJU je razvidno, da je v obdobju med obema svetovnjima vojnama v Prekmurju za svoj herbarij nabiral F. Dolšak. Po drugi svetovni vojni so

podatke o nahajališčih nekaterih vrst objavili M. ACCETTO (1986, 1989), B. DRUŠKOVIČ in F. SUŠNIK (1974, 1976), M. JEŽ in P. SKOBERNE (1986), B. KRAJNČIČ (1974, 1976), J. LAZAR (1964), W. MAURER (1981, 1984), E. MAYER (1951, 1952, 1953), V. PETKOVŠEK (1950, 1952, 1958, 1966), A. SELIŠKAR (1968, 1983), M. ŠOŠTARIČ (1966 a, 1966 b), M. WRABER (1950, 1955, 1968, 1970) in T. WRABER (1967, 1971, 1977). O gozdni vegetaciji Prekmurja je pisal M. WRABER (1951, 1969), ki je izdelal tudi več rokopisnih elaboratov o gozdnih združbah nekaterih predelov Prekmurja (1959, 1959, 1963, 1964, 1968, glej ustrezno bibliografijo v delu Biografije in bibliografije znanstvenih in strokovnih sodelavcev Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Ljubljana, 1976). Gozdove rdečega bora na Goričkem sta raziskala M. ZUPANČIČ & A. ČARNI (1988).

V sedemdesetih letih je v okviru svoje diplomske naloge v Prekmurju floristično deloval Š. Špilak, vendar naloge ni končal. Njegovo gradivo je v herbariju LJU, kar velja tudi za gradivo, ki ga je na svojih ekskurzijah v Prekmurje nabral T. Wraber. V letu 1988 sta v Prekmurju botanizirala N. Jogan in A. Podobnik. Gradivo je v LJU.

Kakor ni popoln ta pregled - manjkajo npr. podatki o fitocenološkem (popisnem) delovanju še drugih slovenskih fitocenologov - se ne spuščamo tudi v pregled delovanja madžarskih botanikov. Vemo, da je med drugo svetovno vojno v Prekmurju floristično deloval in svoja opazovanja tudi objavil A. BOROS (1944). V svojem poročilu omenja Borbásevo Floro Železne Županije (1887), v kateri avtor omenja tudi ekskurzijo v Prekmurju. Delo nam še ni dostopno. Morebitne druge ogrske objave bo treba šele poiskati.

Predloženi prispevek obsega nekatere rezultate florističnega dela, ki ga je v okviru svoje diplomske naloge opravil Andraž Čarni. Raziskoval je floro in vegetacijo na jugovzhodnem Goričkem (okolica krajev Križevci, Domanjševci, Lončarovci, Središče, Berkovci in Prosenjakovci, vse v kvadrantu 9263/2). Pri raziskovanju so ga vodili A. Seliškar (travniška vegetacija), T. Wraber (flora) in M. Zupančič (gozdna vegetacija). Vsi trije so bili z A. Čarnijem po nekajkrat na raziskovanem ozemlju. T. Wraber je sodeloval pri kabinetni obdelavi nabranega gradiva ter napisal uvod, bibliografijo in komentar k nekaterim taksonom.

Seznam 434 taksonov z okrog 1200 nahajališči je rezultat terenskega dela v letih 1985-1987. To je najobsežnejši floristični prispevek za Prekmurje doslej in predstavlja gradivo za načrtovano Floro Prekmurja (seznam taksonov z nahajališči).

Terensko delo sta podprla Inštitut za biologijo Jovana Hadžija ZRC SAZU in Inštitut za biologijo Univerze v Ljubljani s sredstvi Raziskovalne skupnosti Slovenije.

2. BIBLIOGRAFIJA FLORISTIČNIH DEL ZA PREKMURJE

- ACCETTO, M., 1986: *Gagea spathacea* v Sloveniji.- Biol. vestnik, 34, 1: 125-126, Ljubljana
- ACCETTO, M., 1988: New Localities of the Species Characteristic of Moist Forests of Oak and Hornbeam (*Pseudostellaria europaea*, *Gagea spathacea*, *Omphalodes scorpioides*) in Slovenia.- Biol. vestnik, 36, 2: 127-130

- BORBAS, V.**, 1887: Vasvármegye növényföldrajza és florája.- Szombathely
- BOROS, A.**, 1944: Adatok a vendvidéki erdei fenyvesek és tőzegmohalapok növényzetének ismeretéhez.- Bot. Közl., 51, 3-5: 96-101
- ČARNI, A.**, 1987: Flora in vegetacija okolice Prosenjakovcev (kvadrant 9263/2).- Diplomsko delo, VTOZD za biologijo Biotehniške fakultete Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani
- DRUŠKOVIČ, B. & F. Sušnik**, 1975: Kromosomska števila zastopnikov slovenske flore II.- Biol. vestnik, 23, 1: 9-24, Ljubljana
- DRUŠKOVIČ, B. & F. Sušnik**, 1976: Kromosomska števila zastopnikov slovenske flore III.- Biol. vestnik, 24, 2: 115-131, Ljubljana
- JEŽ, M. & P. SKOBERNE**, 1986: Botanične zanimivosti mrtvic ob Muri.- Proteus, 48, 7: 225-249, Ljubljana
- KRANJČIČ, B.**, 1974: Prispevek k poznavanju lemnacej severovzhodne Slovenije.- Biol. vestnik, 22, 1: 21-28, Ljubljana
- KRANJČIČ, B.**, 1976: Lemnaceje na področju Slovenije.- Biol. vestnik, 24, 2: 133-143, Ljubljana
- LAZAR, J.**, 1964: Pregled flore alg Pomurja.- Biol. vestnik, 12: 21-42, Ljubljana
- MAURER, W.**, 1981: Die Pflanzenwelt der Steiermark und angrenzender Gebiete am Alpen-Ostrand.- Verlag für Sammler Graz
- MAURER**, 1984: Ergebnisse floristischer Kartierung in der Steiermark.- Mitt. Naturwiss. Ver. Steiermark, 114: 207-243.
- MAYER, E.**, 1951: Kritični prispevki k flori slovenskega ozemlja.- SAZU, razr. prir. med. vede, Razprave, 1: 27-80, Ljubljana
- MAYER, E.**, 1952b: Prispevki k flori slovenskega ozemlja III.- Biol. vestnik, 1: 66-79, Ljubljana
- MAYER, E.**, 1953: Prispevki k flori slovenskega ozemlja IV.- Biol. vestnik, 2: 66-72, Ljubljana
- PETKOVŠEK, V.**, 1950: Dve novi rastlini v naših krajih.- Proteus, 12: 169-173, Ljubljana
- PETKOVŠEK, V.**, 1952: Nekateri nove ali redke vrste rastlin na Slovenskem.- Biol. vestnik, 1: 18-37, Ljubljana
- PETKOVŠEK, V.**, 1958: Morfološko taksonomski in tipološki problemi pri *Echinocystis lobata* (Michaux) Torrey et Gray.- SAZU, razr. prir. vede, Razprave 4: 85-124, Ljubljana
- PETKOVŠEK, V.**, 1966: Prispevek k poznavanju vegetacije rečnih obrežij v Sloveniji.- Biol. vestnik, 14: 37-44
- SELIŠKAR, A.**, 1968: Najmanjša semenovka tudi pri nas.- Proteus, 31, 4-5: 111-113, Ljubljana
- SELIŠKAR, A.**, 1983: Prispevek k poznavanju razredov Lemnatea in Potamogetonetea v Sloveniji.- Biol. vestnik, 31, 1: 25-34, Ljubljana
- ŠOŠTARIČ, M.**, 1966a: Narcise v Pomurju.- Varstvo narave, 4: 123, Ljubljana
- ŠOŠTARIČ, M.**, 1966b: Logarica v Podravju in Pomurju.- Varstvo narave, 4: 123, Ljubljana
- WRABER, M.**, 1950: Novo nahajališče zelenčka na Slovenskem.- Proteus, 13: 159-162, Ljubljana
- WRABER, M.**, 1951: Gozdna vegetacijska slika in gozdnogojitveni problemi Prekmurja.- Geogr. vestn., 23: 179-230, Ljubljana

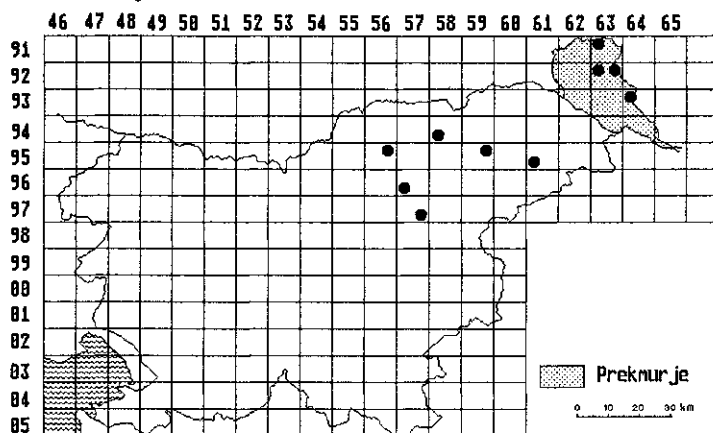
- WRABER, M., Domači kostanj v Sloveniji.- Nova proizvodnja, 6: 61-85, 223-244
- WRABER, M., 1967: Grmičasti dišeči volčin na Goričkem.- Proteus, 30: 150-152, Ljubljana
- WRABER, M., 1969: Die bodensauren Föhrenwälder des slowenischen Randgebietes.- Acta bot. croat., 28: 401-409, Zagreb
- WRABER, M., 1970: Zur Chorologie, Oekologie und Soziologie von *Chimaphila umbellata* (L.) Bart. in Slowenien (Jugoslawien).- Frag. Fl. Geobot., 16, 1: 179-182
- WRABER, T., 1967: Floristika v Sloveniji v letu 1967.- Biol. vestnik, 15: 111-126, Ljubljana
- WRABER, T., 1971: Floristika v Sloveniji v letih 1969 in 1970.- Biol. vestnik, 19: 207-219, Ljubljana
- WRABER, T., 1977: Kačji jezik v Sloveniji.- Proteus, 40: 196-200, Ljubljana
- WRABER, T., 1983: Širjenje pelinolistne ambrozije v Sloveniji.- Proteus, 45: 315-316, Ljubljana
- ZUPANČIČ, M. & A. Čarni, 1988: Nova združba rdečega bora v slovenskem predpanonskem obrobju.- Biol. vestnik, 36, 3: 107-126, Ljubljana

3. PRIPOMBE K NEKATERIM TAKSONOM

Posebej obravnavamo 12 vrst, ki so zaradi svojega pojavljanja v raziskovanem območju floristično zanimive v slovenskem okviru. Gre za vrste, ki so v Sloveniji redke, že dolgo nepotrjene ali celo nove, doslej neugotovljene.

3.1 *Achillea ptarmica* L.

Vrsta se dokaj raztreseno pojavlja na Štajerskem (HAYEK 1913: 528, FRITSCH 1929:63); V Prekmurju jo je v dolini Male Krke in blizu izvira Velike Krke našel BOROS (1944: 99). Nobeno (!) od štajerskih najdišč ni potrjeno, tako da so nova nahajališča v Prekmurju (poleg novih - Berkovci, Ivanjševci - še gozd Ginjevec pri Dobrovniku /M. Wraber, LJU/) edine najdbe te vrste v Sloveniji po drugi svetovni vojni.

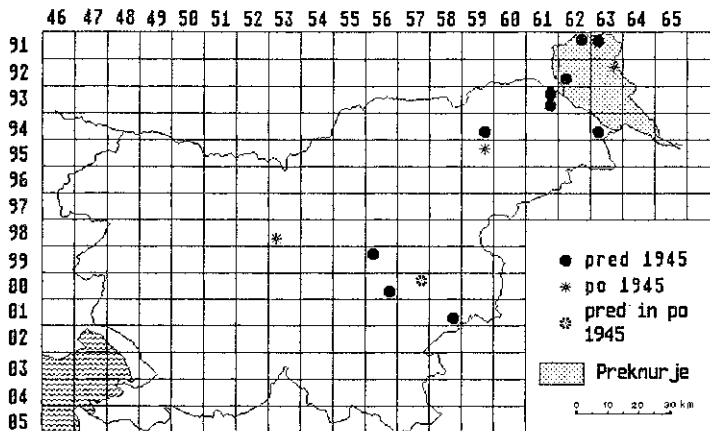

Sl. 1 - Razširjenost vrste *Achillea ptarmica* L. v Sloveniji

Fig. 1 - The distribution of *Achillea ptarmica* L. in Slovenia

3.2 *Erechtites hieraciifolia* (L.) Rafin.

Ameriški neofit, ki se je v Evropi prvič pojavil l. 1876 pri Zagrebu in bil tam opisan kot *Senecio sonchoides* Vukot. oz. *S. vukotinovicii* Schlosser. Na ozemlju Slovenije ga je l. 1877 prvi našel PREISSMANN (1885) pri Ljutomeru, za njim pa MURR (1894: 5) pri Antonovem studencu nad Radvanjem. KRAŠAN (1901: 287) navaja več nahajališč iz okolice Gornje Radgone (Hercegovšak, Plitvički vrh, Police, Ptujška cesta, Radomošci, med Lastomerci in Negovo). Dotedanje navedbe povzema HAYEK (1913: 554). Njegovo odkritje na Kranjskem l. 1896 (Lukovec na severnem pobočju Dedne gore na Dolenjskem) je obširno opisal PAULIN (1897), ki je verjetno najditelj ali vsaj sporočitelj še dveh drugih nahajališč, ki ju navaja HEGI (1928: 703). Justin ga je l. 1907 nabral pri G. Mokronogu (LJU). V Prekmurju ga je v gozdnem območju Dugosz (severovzhodno od Srebrnega brega) l. 1943 odkril BOROS (1944: 97)¹. Po letu 1945 je bila v Sloveniji najdena le petkrat: l. 1956 v ljubljanski okolici pri Rašici in Sp. Gameljnah (F. Šuštar, LJU), istega leta na Štajerskem pri Čreti blizu Slivnice (M. Wraber, LJU), l. 1985 v Prekmurju (med Prosenjakovci in Središčem, LJU) in l. 1989 na Dolenjskem pri Vel. Druščah jugovzhodno od Sevnice (M. Kačičnik, LJU), to je nedaleč od Paulinovega "klasičnega" kranjskega nahajališča. Arealna karta (sl. 3.) je seveda prikaz dosedanjih najdb, ne pa slika dejanske današnje razširjenosti.

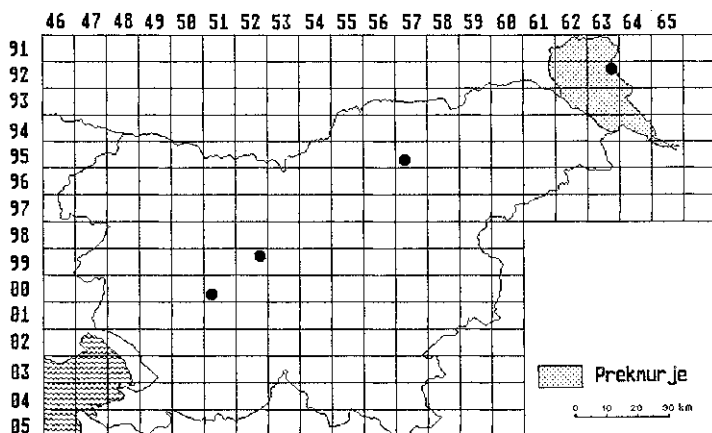
Sl. 2 - Razširjenost vrste *Erechtites hieraciifolia* (L.) Rafin. v Sloveniji

Fig. 2 - The distribution of *Erechtites hieraciifolia* (L.) Rafin. in Slovenia

3.3 *Eriophorum gracile* Koch

Ekološko specializirana rastlina, ki na nahajališču v ljubljanski okolici po l. 1925 ni bila več ugotovljena. Druga znana slovenska nahajališča (Logatec, Dolič pri Mislinji, Ivanjševci) so bila odkrita šele po drugi svetovni vojni.

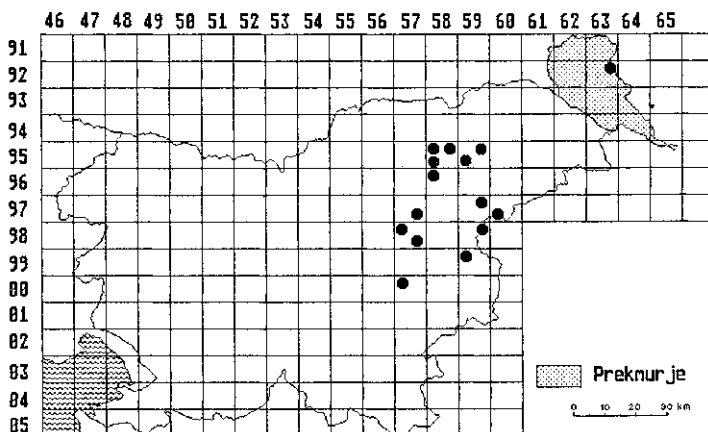
¹ Boros omenja gozd Dugosz. To ime je kot Dugosz erdő na avstrijski ("črni") specialki 1:75.000, razteza pa se čez območje med Srebrnim bregom in Stroškim vrhom vzdolž jugoslovansko-madžarske meje. Župnik L. Kozar (Odranci), ki se mu za ljubeznivo sporočilo pristrčno zahvaljujeva, meni, da gre za narečno besedo Dugoznož, v knjižni obliki Dolgo vzožje. V knjigi Gornji Senik Marije Kozar-Mukič (1988) je to ime navedeno kot Dugoznauš, razteza pa se na madžarski strani meje nad G. Senikom.

Sl. 3 - Razširjenost vrste *Eriophorum gracile* Koch v Sloveniji
 Fig. 3 - The distribution of *Eriophorum gracile* Koch in Slovenia

3.4 *Hieracium transsylvanicum* Heuff.

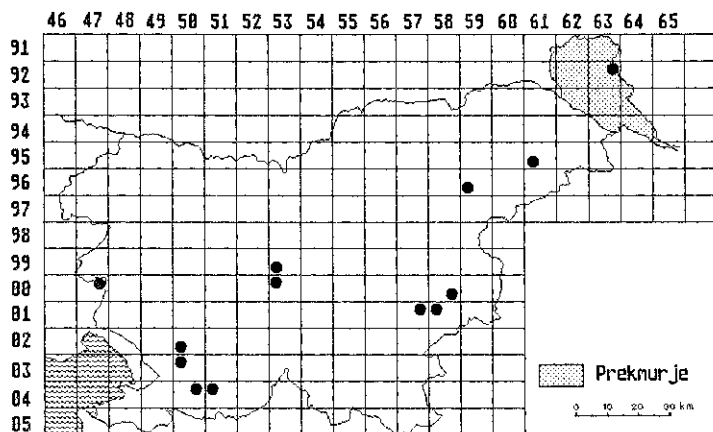
Razširjenost, ki jo prikazuje arealna karta (sl. 4), nedvomno ni popolna. Nahajališče v Prekmurju (Kamenek) je prvo, ki je bilo odkrito na tem ozemlju.

Sl. 4 - Razširjenost vrste *Hieracium transsylvanicum* Heuff. v Sloveniji
 Fig. 4 - The distribution of *Hieracium transsylvanicum* Heuff. in Slovenia

3.5 *Peplis portula* L.

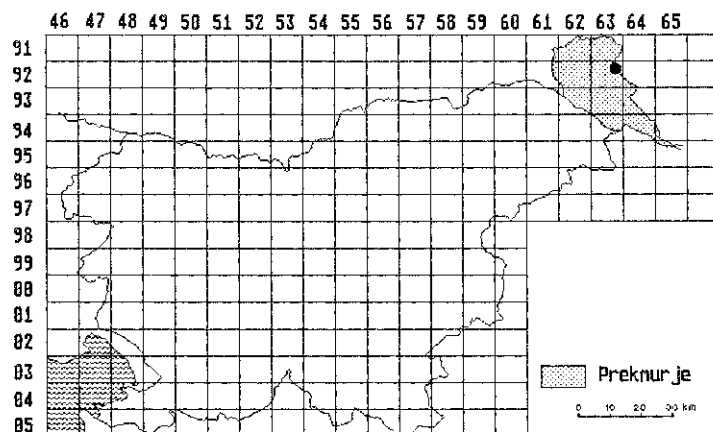
Vrsta se v Sloveniji pojavlja zelo raztreseno, nove najdbe pa si sledijo v velikih časovnih presledkih. Prvi jo je našel najbrž šele Plemel (predel Dobrova ob Krki, 15. 7. 1852, PLEMEL 1862: 149), po drugi svetovni vojni je bila nabrana le enkrat na Rakovniku v Ljubljani (E. Mayer, 5. 6. 1948, LJU) oz. zdaj v Prekmurju (Kamenek, Središče).

Sl. 5 - Razširjenost vrste *Peplis portula* L. v Sloveniji
 Fig. 5 - The distribution of *Peplis portula* L. in Slovenia

3.6 *Sagina apetala* Ard.

FLEISCHMANN (1844: 128) vrsto sicer navaja za Črnomelj, vendar pa nahajališče nikoli ni bilo potrjeno. Paulin je v herbarijski zbirki *Flora exsiccata carniolica* (štev. 1284) izdal iz Črnomlja vrsto *S. procumbens*, kot da bi hotel pokazati, da se je Fleischmann zmotil. Nahajališče pri Ivanjševcih je prva zanesljiva najdba v Sloveniji!

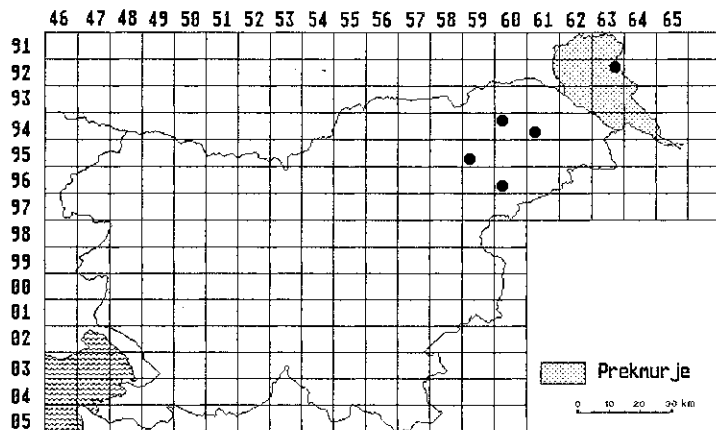

Sl. 6 - Razširjenost vrste *Sagina apetala* Ard. v Sloveniji
 Fig. 6 - The distribution of *Sagina apetala* Ard. in Slovenia

3.7 *Sagina subulata* (Sw.) K. Presl

Najdbe te vrste si sledijo v zelo velikih presledkih. Nobeno nahajališče pozneje ni bilo potrjeno, vsaka navedba je nova. MALY (1868: 211) jo (na podlagi objave

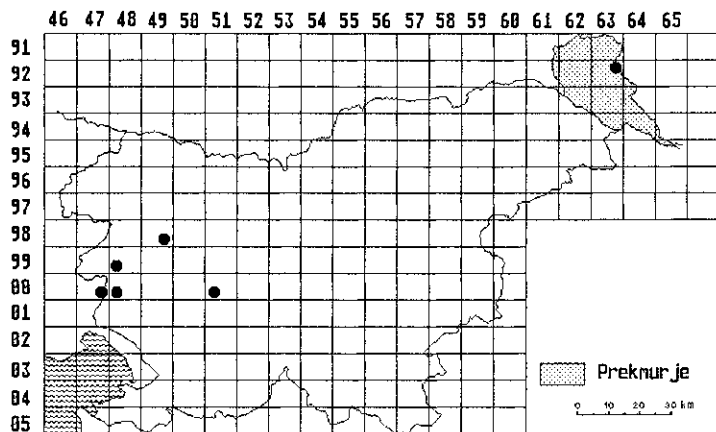
iz leta 1838!) navaja za Štatenberg, HAYEK (1908: 281) za Pobrežje pri Mariboru, FRITSCH (1929: 36) objavlja Koegelerjevo najdbo pri Ptujju, NAGLIČ (1987: 6) pa Joganovo pri Šmartnem na Pohorju. Nahajališče na neobdelani njivi med Ivanjševci in Lončarovci je prvo v Prekmurju.

Sl. 7 - Razširjenost vrste *Sagina subulata* (Sw.) K. Presl v Sloveniji
Fig. 7 - The distribution of *Sagina subulata* (Sw.) K. Presl in Slovenia

3.8 *Scorzonera humilis* L.

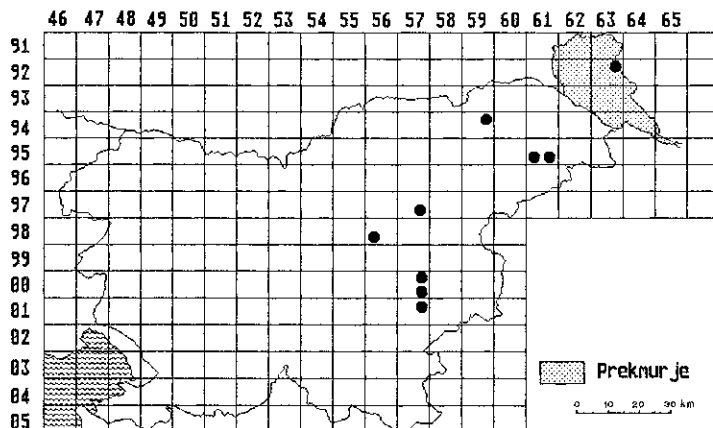
Do sedaj znana razširjenost v Sloveniji obsega Planinsko polje, okolico Cerknega, Nove Gorice in Brda. Nahajališče v Prekmurju (Križevci) je prvo, ki je bilo doslej odkrito na tem ozemlju.

Sl. 8 - Razširjenost vrste *Scorzonera humilis* L. v Sloveniji
Fig. 8 - The distribution of *Scorzonera humilis* L. in Slovenia

3.9 *Scutellaria hastifolia* L.

Vrsta je pretežno razširjena v vzhodni Sloveniji, vendar o njeni redkosti govori dejstvo, da je bila po drugi svetovni vojni najdena le trikrat (Dobovec pod Kumom, Budnar, LJU; Zg. Impolje, Kačičnik, LJU; Ivanjševci).

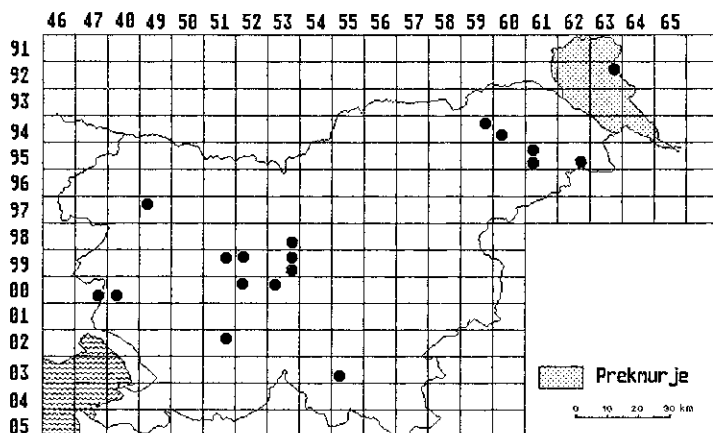

Sl. 9 - Razširjenost vrste *Scutellaria hastifolia* L. v Sloveniji

Fig. 9 - The distribution of *Scutellaria hastifolia* L. in Slovenia

3.10 *Thelypteris palustris* Schott

Arealna karta (sl. 10) sicer govori o razmeroma bogati zgodovini odkrivanja nahajališč, vendar pa je bilo le malo nahajališč tudi potrjenih. Gre pač za vrsto, ki je ekološko zelo občutljiva in je zato na marsikaterem nahajališču ni več. Nahajališče pri Ivanjševcih je prvo v Prekmurju in eno redkih, ki potrjujejo pojavljanje te vrste v Sloveniji po drugi svetovni vojni.

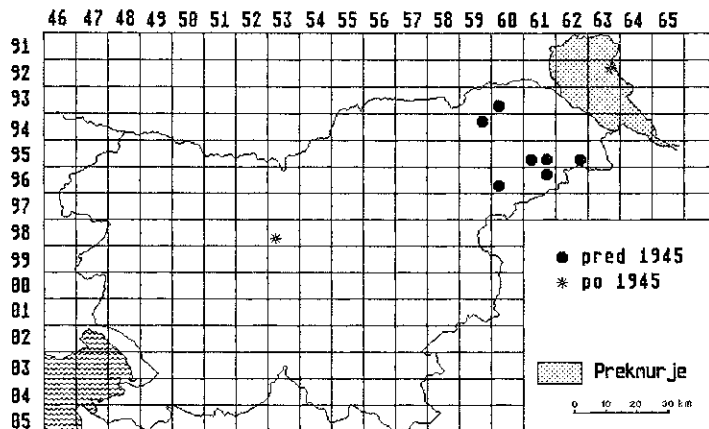

Sl. 10 - Razširjenost vrste *Thelypteris palustris* Schott v Sloveniji

Fig. 10 - The distribution of *Thelypteris palustris* Schott in Slovenia

3.11 *Veronica acinifolia* L.

Razmeroma redka štajerska nahajališča (HAYEK 1911: 157) niso potrjena in je čisto mogoče, da na njih rastline zaradi sodobnega načina kmetovanja ni več. Edini slovenski nahajališči, odkriti po drugi svetovni vojni, sta v ljubljanski okolici (Rašica, F. Šuštar, LJU) in Prekmurju (Središče).

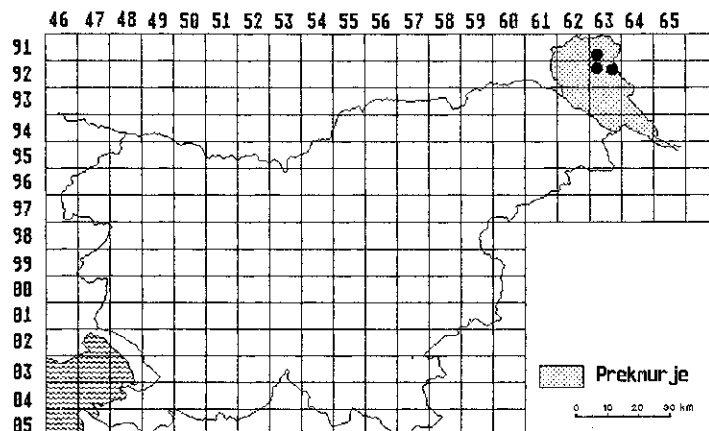

Sl. 11 - Razširjenost vrste *Veronica acinifolia* L. v Sloveniji

Fig. 11 - The distribution of *Veronica acinifolia* L. in Slovenia

3.12 *Viscum album* L. subsp. *austriacum* (Wiesb.) Vollmann

Medtem ko je pojavljanje beloplodnih taksonov *Viscum album* L. subsp. *album* in *V. album* L. subsp. *abietis* (Wiesb.) Abromeit in Wünsche v Sloveniji že dolgo znano, je na rumenoplodno borovo belo omelo opozoril šele BOROS (1944: 97,98), ki jo je 1. 1943 videl na rdečem boru blizu Stanjevcev in na območju med Križevci, Petrovci in Mačkovci. Ti navedbi v zbirnih delih slovenske floristike (Seznam, Mala flora Slovenije) nista upoštevana. Iz 1. 1985 je najdba, spet na rdečem boru, med Ivanjševci in dolino Male Krke.

Sl. 12 - Razširjenost vrste *Viscum album* L. subsp. *austriacum* (Wiesb.) Vollm. v Sloveniji

Fig. 12 - The distribution of *Viscum album* L. subsp. *austriacum* (Wiesb.) Vollm. in Slovenia

4. LITERATURA

- BOROS, A., 1944: Adatok a vendvidéki erdei fenyvesek és tőzegmohalápok növényzetének ismeretéhez.- Bot. Közl., 51, 3-5: 96-101
- FLEISCHMANN, A., 1843: Uebersicht der Flora Krain's.- Annalen der k.k. Landwirtschaft-Gesellschaft in Krain, 6: 103-246 (sep. 1-144), Laibach
- FRITSCH, K., 1929: Siebenter Beitrag zur Flora von Steiermark.- Mitt. Naturw. Ver. Steierm., 64-65: 29-78
- HAYEK, A., 1908-1956: Flora von Steiermark.- 1-2
- HEGI, G., 1928: *Erechthites* Raf. In: III. Fl. Mitteleur., 6, 2: 701-704
- KRAŠAN, F., 1901: Beitrag zur Flora von Untersteiermark.- Mitth. Naturwiss. Ver. Steierm., 37 (1900): 283-295
- MALY, J.K., 1868: Flora von Steiermark.- str.: XII+1-103, Wien
- MURR, J., 18942: Beiträge zur Flora von Südsteiermark.- Deutsch. bot. Monatschr., 12: 3-6
- NAGLIČ, D., 1987b: Botanične raziskave na mladinskem raziskovalnem taboru Šmartno '86.- In: Mednarodni raziskovalni tabor Šmartno '86, str.: 2-14, Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije - Gibanje znanost mladini, Ljubljana
- PAULIN, A., 1897: *Erechthites hieracifolia* Rafinesque. Eine für Krain neue, eingewanderte Composite Amerikas.- Mitth. Musealver. Krain, 10: 10-24
- PLEMEL, V., 1862: Beiträge zur Flora Krains.- Drittes Jahresh. d. Ver. d. Krain. Landesmus., str.: 120-164
- PREISSMANN, E., 1885: Neue Pflanzenfunde in Kärnten und Steiermark.- Oest. bot. Zeitschr., 35: 160-161, 224-225

Naslov avtorjev/Authors' address:

prof. dr. Tone WRABER
VTOZD za biologijo BF
Aškerčeva 12, p.p. 486
YU-61001 Ljubljana

Andraž ČARNI, dipl. biol.
Biološki inštitut Jovana Hadžija
ZRC SAZU
Novi trg 5, p.p. 323
YU-61001 Ljubljana

Botanična podlaga za naravovarstveno vrednotenje slovenske Istre

Botanical Data for an Evaluation of Nature Conservation of Slovene Istria (Slovenia, Yugoslavia)

Mitja KALIGARIČ

Ključne besede: slovenska Istra, floristične raziskave, predlogi za zavarovanje
Key words: Istria, Slovenia, floristic research, suggestions for protection

IZVLEČEK

Avtor obravnava floristično in vegetacijsko bogastvo slovenske Istre. Zbral je 124 redkih vrst, ki jih je razdelil na eumediteranske, halofitne, kraške in druge, za mnogo vrst podaja nove lokalitete. Opisuje 15 geografsko zaključenih naravnih enot, ki so zaradi svoje botanične vrednosti potrebne varovanja; pri vsaki obravnava floristične in vegetacijske značilnosti in posebnosti in predlaga najustreznejši varstveni režim. Posebej obravnava tudi 14 ogroženih vrst, za katere predlaga zakonsko varovanje.

ABSTRACT

The paper concerns flora and vegetation of Slovene Istria. One hundred and twenty-four rare species were selected and classified into the following groups: eumediterranean, halophytic, karstic, and others. Fifteen natural units which should be put under protection because of their botanical significance are discussed. Characteristics and particularities of flora and vegetation of each unit are considered and the most adequate conservation measures are suggested. Fourteen threatened species are dealt with separately, and their protection by law is suggested.

1. PREDGOVOR

Izkušnje svojega skoraj desetletnega delovanja v slovenski Istri sem poskušal uporabiti v pričujočem delu (zanj sem februarja 1989 dobil univerzitetno Prešernovo nagrado), kjer sem si zadal nalogo, da zberem vse botanično gradivo za naravovarstveno vrednotenje slovenske Istre in poskušam posamezna manjša in večja območja tudi ovrednotiti in predlagati najprimernejši varstveni režim.

Precej dela je bilo narejeno že pred menoj, saj je bila flora slovenske Istre v prejšnjem stoletju zelo dobro raziskana. V zadnjih dvajsetih letih pa se je temu območju posvetil predvsem T. Wraber, pa tudi drugi botaniki. V zadnjih desetih letih sem tudi sam prispeval k boljšemu poznavanju krajevne flore z odkritjem mnogih novih in potrditvijo starih nahajališč. Nekaj najnovejših lokalitet, ki sem jih vključil v seznam, pa mi je posredoval N. Jogan.

Obravnavam tudi 14 posameznih naravnih enot (geografsko zaključenih območij), ki so zaradi svojih botaničnih posebnosti vredne posebnega naravovarstvenega režima in jih tudi vrednotim v skladu z naravovarstvenimi načeli. Tudi v tej smeri sta pred pričujočim delom že veliko naredila predvsem republiški in regionalni zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine, osnova temu delu pa je Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije.

Tako sem na osnovi lastnih izkušenj, terenskih raziskav in po literaturi zbral podatke o botaničnem bogastvu slovenske Istre in jih ovrednotil na tak način, da bodo uporabni kot osnova za varovanje naravne dediščine vsem, ki se bodo s samim varovanjem na kakršenkoli način ukvarjali.

Pri delu so mi pomagali nekateri posamezniki in organizacije, ki sem jim dolžan iskreno zahvalo, tako R. Turku in B. Križanu iz Medobčinskega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine v Piranu, P. Skobernetu in prof. dr. T. Wraberju za podatke iz delovnega gradiva za Rdeči seznam redkih in ogroženih vrst Slovenije, N. Joganu za posredovanje še neobjavljenih lokalitet, za strokovne nasvete in pomoč pa direktorju ZRC SAZU, znanstvenemu svetniku dr. M. Zupančiču. Posebej pa se zahvaljujem še mentorju, prof. dr. T. Wraberju, ki mi je stal ob strani ne le ob izdelavi pričujočega dela, ampak skozi vso dobo mojega botaničnega delovanja v slovenski Istri.

2. UVOD

2.1 Geografska predstavitev območja

Pojem slovenska Istra razumem na tem mestu nekoliko širše, saj sem vključil vanj še slovenski del Čičarije, v dinarski smeri potekajoče gorovje, ki sega na zahodu do Kozine, kjer se prične Tržaški Kras, in Podgorsko planoto. Meja s flišnim Koprskim gričevjem je Črnokalski kraški rob. Koprsko gričevje je flišna pokrajina (MELIK, 1960 jo imenuje Šavrinska brda), ki obsega ves flišni svet do hrvaške meje. Pojem slovenska Istra pa obsega poleg naštetega še preostali apnenčasti svet v mejah Slovenije, to je okolico Sočerge, Movraža in Rakitovca.

Apnenčasti svet Čičarije in njenega predgorja do meje s flišem gradijo kredni apnenci in dolomiti ter eocenski apnenci (Podgorska planota). Za to pokrajino so značilni številni kraški pojavi, nadmorska višina nekaterih vrhov presega 1000 m. Značilna za to območje je relativno ostra zima z močno burjo in poletnim sušnim obdobjem.

Predgorje Čičarije ima zaradi manjše nadmorske višine milejše zime, v splošnem pa veljajo za apnenčasto podlago naslednje značilnosti: propustna je za vodo, zato je suha in kjer so tla kamnita, se tudi precej segrejejo. Zato je apnenčasta podlaga v toplem podnebnju primerna za sredozemske rastline.

Nasprotno pa je fliš (Koprsko gričevje) neprepustna kamnina, zato se v tleh zadržuje vlaga, ki povzroča, da so tla vlažna in hladna. Fliš je eocenski morski sediment, v katerem se izmenjujejo plasti peščenjaka in laporja. Kamnina razmeroma hitro razpada, tako da vodna in vetrovna erozija hitro preobražata površje. Tema pa se je pridružil še človek, ki je že skoraj popolnoma uničil primarno vegetacijo in tako pospešil delo podnebnih dejavnikov.

Tla na apnencu so v glavnem plitva, skeletna, le v nekaterih bukovih ali gabrovih gozdovih so globlja, rjava.

Na flišu so tla rodovitna, rjavo sive barve, veliko je antropogenih tal. Primarna so ostala tla v gozdovih in na strmih pobočjih, kjer so zaradi erozije zelo plitka, z zelo tankim zgornjim rjavim horizontom ali brez njega ter iz zdrobljenega in le delno preperelega substrata - laporja in peščenjaka. V dolinah so tla globlja zaradi rečnih nanosov, zato so tudi precej rodovitna in tudi danes skoraj v celoti obdelana.

Podnebje v obalnem pasu je submediteransko, saj so povprečne letne temperature že precej nižje od tistih v južnejših predelih Jadrana. V notranjosti - na Podgorski planoti in v Čičariji - povprečne letne temperature z nadmorsko višino precej padejo zaradi vpliva celinskega podnebja; največje so razlike v zimskem času.

2.2 Floristične in vegetacijske razmere območja

Slovenska Istra spada po razdelitvi M. WRABERJA (1968) v submediteransko fitogeografsko območje. Od morja do vrhov Čičarije pa najdemo več različnih tipov vegetacije. Evmediteranska klimatogena združba *Orno-Quercetum ilicis* H-ic (56) 58 je razvita le fragmentarno na otočkih apnenca sredi fliša - na Steni in Sv. Štefanu v dolini Dragonje in nad Črnim Kalom, Loko in Podpečjo. Tudi klimatogena združba *Quercus-Carpinetum orientalis croaticum* H-ic 39, ki naj bi bila nekoč razvita v obalnem pasu, je že degradirana in spremenjena v grmišča in travišča, če je sploh bila kdaj razvita. Na flišu, pa tudi na apnencu največkrat srečamo združbo *Sesleria autumnalis-Quercetum petraeae* Poldini (64) 82 z vrsto *Quercus petraea* na hladnejših legah in *Sesleria autumnalis-Quercetum pubescentis* Zupančič et Puncer 85 na toplejših. V vlažnih grapah, kamor pride manj svetlobe, se razvijajo sestoji z belim gabrom (*Ornithogalo pyrenaici-Carpinetum* Marinček, Poldini et Zupančič 83). Ponekod (v okolici Gradina in Pregare) so razviti tudi bukovi gozdovi.

Na prisojnih legah na apnencu je najpogostejša združba *Sesleria autumnalis-Ostryetum* Ht. et H-ic 50, nizki sestoji submediteranskega ilirskega gozda. V višjih legah in na osojnih pobočjih Čičarije je razvita klimatogena združba *Sesleria autumnalis-Fagetum* (Ht. 50) M. Wraber (57) 60, kamnit, svetel bukov gozd. Najdemo pa še bukov gozd na globljih tleh, kjer je v podrasti veliko ilirskih in srednjeevropskih vrst - *Lamio orvalae-Fagetum* Ht. 38 emend. Borhidi 63 *submediterraneum* Marinček 81 (n. nud.) ACCETTO 1988 (mscr.).

Na flišu so gozdovi največkrat izkrčeni in spremenjeni in travišča, ki so še slabo raziskana, npr. v združbo *Bromo-Chrysopogonetum grylli* H-ic 34 s. 1.

Na apnencu travniki v glavnem pripadajo združbi *Carici humilis-Centaureetum rupestris* Ht. 31, na globljih tleh, kjer še danes zvečine kosijo, pa je razvita združba *Danthonio-Scorzoneretum villosae* Ht. et H-ic (56) 58. Na samih vrhovih Čičarije in na vetru izpostavljenih pobočjih, kjer so podnebne razmere nekoliko ostrejšje, se množično pojavi *Sesleria juncifolia* v subasociaciji *Seslerietosum juncifoliae* združbe *Carici-Centaureetum*.

Pred obdobjem človeka je bilo kraško območje pokrito z gozdovi. Domnevajo, da so bili to hrastovi gozdovi, ki jih je človek že zelo zgodaj pričel krčiti. Še pred sto leti so te travnike kosili ali na njih pasli. Danes pa se počasi, a vztrajno zaraščajo. V prejšnjem stoletju so pričeli množično saditi črni bor (*Pinus nigra*), ki danes pokriva velike površine.

2.3 Zgodovina proučevanja flore v slovenski Istri

Prvi pomembnejši raziskovalec tega območja je bil G. G. ZANICHELLI, katerega podatki so izšli posthumno leta 1730. Leta 1860 je A. LOSER izdal popis rastlin kopske okolice in ga leta 1864 še dopolnil. V obdobju med letoma 1827 in 1879 je bila zelo živahna dejavnost M. TOMMASINIJA, katerega podatki pa so bili objavljeni v glavnem šele proti koncu stoletja v dveh obsežnih delih C. MARCHESETTIJA (*La flora di Trieste e de' suoi dintorni*, 1896-97) in E. POSPICHALA (*Flora des oesterreichischen Küstenlandes*, 1897-99). Mnogo novih podatkov za območje tedanje piranske občine pa prinaša delo A. STEFANIJA *La flora di Pirano* iz leta 1895. Po tem obdobju je floristična dejavnost v slovenski Istri skoraj zamrla, oživela je šele po drugi svetovni vojni, ko je slovensko floro začel sistematično proučevati E. MAYER (1952); omenim naj tudi COHRSA (1953-54, 1963), Valerijo CUPIN-ŠIŠKOVIČ (1957), posebej pa še v zadnjih letih, ko delujejo na tem območju T. WRABER, M. KALIGARIČ (1987b) in drugi.

Vegetacijo so začeli proučevati po drugi svetovni vojni, vendar je še slabo raziskana. V petdesetih letih sta jo proučevala M. Wraber in V. Tregubov s sodelavci, sedaj pa kartirajo vegetacijo M. Zupančič, L. Marinček, M. Accetto, A. Seliškar in V. Žagar s sodelavci v okviru projekta *Vegetacijska karta Jugoslavije*. Vegetacijo na slovenskem krasu je proučeval tudi L. Poldini s sodelavci in M. Piskernik.

3. REZULTATI

3.1 Redke vrste v slovenski Istri

V pričujočem seznamu navajam lasten izbor redkih vrst v slovenski Istri. Ker se izbrane vrste v veliki meri pokrivajo z vrstami Rdečega seznama praprotnic in cvetnic Slovenije (T. WRABER in P. SKOBERNE, 1988), navajam le lokalitete za tiste vrste, ki jih v Rdečem seznamu še ni (neobjavljene lokalitete, ki sem jih odkril v zadnjem času ali pa so jih odkrili drugi).

Vrste sem razdelil na štiri skupine: evmediteranske, kraške (mediteransko-montanske, ilirske), halofitne in druge (srednjeevropske, splošno razširjene itd.). Nekoliko moram razložiti izbor evmediteranskih vrst. Mednje sem štel tiste toploljubne sredozemske vrste, ki uspevajo le na apnencu ali pa so na flišni podlagi le izjemoma in redke in ki na višjih legah (na Podgorskem krasu, v Čičariji) ne morejo več uspevati ali pa tam uspevajo, je pa njihov areal tipično sredozemski (npr. *Opopanax chironium*).

Posebej naštevam tiste halofitne vrste, ki niso redke in še ne ogrožene. Pri teh ne navajam nahajališč, saj so pogoste po vsej slovenski morski obali, kar trdim na osnovi lastnih opazovanj. V izboru nisem upošteval adventivnih vrst, tudi tistih najredkejših ne, saj se njihov areal hitro spreminja, pa tudi vezanost na antropogene površine je pri nekaterih vrstah velika ali celo stalna.

Podatki o lokalitetah (za vrste, ki jih ni v Rdečem seznamu) so iz literature (nekaj podatkov je še v tisku), herbarija ali pa so ustni. Številke v oklepaju pomenijo osnovno polje in kvadrant kartiranja srednjeevropske flore. Križec v oklepaju pomeni, da je vrsta v Sloveniji verjetno že izumrla ali pa so navedbe malo verjetne.

3.1.1 Evmediteranske vrste

1. *Adiantum capillus-veneris* L.
2. *Allium neapolitanum* L.
Ankaran, Sv. Katarina, M. Kaligarič, 1983, 0448/2;
Strunjan, Ronek, M. Kaligarič, 1988, 0447/4.
3. *Anchusa cretica* Miller (+)
4. *Anemone hortensis* L.
5. *Arbutus unedo* L.
6. *Arceuthobium oxycedri* (DC) MB.
7. *Asplenium lepidum* K. B. Presl
Podpeč, M. Kaligarič, 1984, 0449/3;
Socerb, M. Kaligarič, 1989, 0449/1.
8. *Asplenium onopteris* L.
9. *Astragalus hamosus* L. (+)
10. *Baldellia ranunculoides* (L.) Parl.
11. *Bellevalia romana* (L.) Sweet
12. *Bifora testiculata* (L.) DC.
13. *Brachypodium distachyon* (L.) PB.
Črni Kal, Pospichal, 1897, 0448/3;
Gažon, Pospichal, 1897, 0448/3;
Izola, Pospichal, 1897, 0448/3;
Strunjan, Pospichal, 1897, 0447/4;
dolina Dragonje, Marchesetti, 1896;
Stena, T. Wraber, 1975, 0547/2.
14. *Capparis spinosa* L.
15. *Carlina acanthifolia* L.
16. *Catapodium loliaceum* Link.
17. *Celtis australis* L.
18. *Cephalaria leucantha* (L.) Schrad.
Sočerga - Črnica, M. Kaligarič, 1987, 0549/2.
19. *Cercis siliquastrum* L.
20. *Cistus salviifolius* L. (+)
21. *Centranthus ruber* L.

22. *Cleistogenes scrotina* (L.) Keng.
okolica Pridvora, Loser, 1860, 0449/3;
Stena na Dragonji, T. Wraber, 1975, 0547/2;
pod Zg. Škofijami, N. Jogan, 1989, 0448/2;
nad Izolo, N. Jogan, 1989, 0448/3.
23. *Crepis zacynta* (L.) Babč.
24. *Dracunculus vulgaris* Schott. (+)
25. *Ecbalium elaterium* (L.) Rich. f.
Izola, M. Kaligarič, 1988, 0447/4.
26. *Fumaria capreolata* L. (+)
27. *Gagea pusilla* (Schm.) R. S.
Černotiči, Pospichal, 1897, 0449/3;
Stena, M. Kaligarič, 1988, 0547/2;
Sv. Štefan, M. Kaligarič, 1986, 0548/1.
28. *Gladiolus italicus* Mill. (+)
29. *Glaucium flavum* Crantz (+)
30. *Hippocrepis unisiliquosa* L. (+)
31. *Hornungia petraea* (L.) Rchb.
32. *Hyssopus officinalis* L. subsp. *aristatus* (Godr.) Briq.
33. *Juniperus oxycedrus* L.
34. *Lathyrus annus* L.
dolina Dragonje, M. Kaligarič, 1985
35. *Laurus nobilis* L.
36. *Legousia hybrida* (L.) Delarb.:
Izola, M. Kaligarič, 1987, 0447/4
37. *Linum nodiflorum* L.
38. *Lolium rigidum* Gaud.
Koper, Marchesetti, 1896-97, 0448;
Piran, Justin, 1906, 0447/4;
Škocjanski zaliv, M. Kaligarič, 1987, 0448/2.
39. *Lolium temulatum* L.
Šared, M. Kaligarič, 1989, 0448/3;
nad Strunjanom-Mala Seva, M. Kaligarič, 1989, 0447/4;
Maliža, M. Kaligarič, 1989, 0447/4.
40. *Lotus ornithopodioides* L. (+)
41. *Malva nicaeensis* All. (+)
42. *Medicago tribuloides* Derr. (+)
43. *Medicago truncatula* Gaertn. (+)
44. *Minuartia mediterranea* (Ledeb.) Maly
45. *Monerma cylindrica* (Willd.) Cos. et Dur.
Izola, Marchesetti, 1896-97, 0447/4;
Sečoveljske soline, M. Kaligarič, 1988, 0547/2.
46. *Myrtus communis* L.
47. *Ononis reclinata* L.
48. *Orchis papilionacea* L.
49. *Orobanche hederæ* Dubyx

50. *Oryzopsis miliacea* Asch. & Schweinf.
Izola, N. Jogan, 1988, 0447/4.
51. *Phyllyrea latifolia* L.
52. *Pyrus amygdaliformis* Vill.
53. *Quercus ilex* L.
54. *Ranunculus chius* DC. (+)
55. *Ranunculus neapolitanus* Ten.
56. *Reichardia picroides* (L.) Roth. (+)
57. *Romulea bulbocodium* (L.) Seb. et M.
Izola, San Simon, M. Kaligarič, 1984, 0447/4.
58. *Rubia tinctorum* L.
59. *Salvia officinalis* L.
60. *Salvia verbenaca* L. (+)
61. *Samolus valerandii* L.
Izola, M. Kaligarič, 1984, 0447/4.
62. *Scilla autumnalis* L.
63. *Scorpiurus subvillosus* L.
Ronek, Stefani, 1895, 0447/4;
Pacug, Stefani, 1895, 0447/4;
Portorož, Stefani, 1895, 0447/4;
Markovec, Marchesetti, 1896-97, 0448/2;
Piran, Marchesetti, 1896-97, 0447/3;
Sv. Onofrij nad Sečovljami, Pospichal, 1897, 0547/2;
Strunjan, T. Wraber, 1973, 0447/4;
Izola, Kaligarič, 1986, 0448/3;
nad Valetu, M. Kaligarič, 1988, 0447/4;
Šared, M. Kaligarič, 1989, 0448/3.
64. *Seseli montanum* L. subsp. *tommasinii* (Rchb. f.) Arcang.
65. *Sternbergia lutea* (L.) Ait. f. (+)
66. *Symphytum bulbosum* K. Schimper
Lucija, Fasano, M. Kaligarič, 1988, 0447/4.
67. *Tragopogon porrifolius* L.
68. *Tribulus terrestris* L. (+)
69. *Trifolium cherleri* L. (+)
70. *Trifolium dalmaticum* VIS.
71. *Trifolium lappaceum* L.
72. *Trifolium resupinatum* L. (+)
Izola-sv. Peter, Marchesetti, 1896-97, 0448/3;
Bernardin, Pospichal, 1898, 0447/3;
Izola-kamnolom, N. Jogan, 1989, 0447/4.
73. *Trifolium scabrum* L.
74. *Trifolium stellatum* L. (+)
75. *Trifolium striatum* L.
76. *Trifolium subterraneum* L.
77. *Trigonella gladiata* L.
Podpeč, M. Kaligarič & A. Seliškar, 1989, 0449/3.

78. *Vicia loiseleurii* (M.B.) D. Litvinov

79. *Vicia narbonensis* L.

80. *Vicia peregrina* L.

nad Izolo, M. Kaligarič, 1988, 0448/3;

med Strunjanom in Malijo, M. Kaligarič, 1988, 0447/4.

Šared-Medljan, M. Kaligarič, 1989, 0448/3.

3.1.2 Halofitne vrste

Halofitne vrste v Sloveniji so vezane le na morsko obalo, kar nas navaja na misel, da so halofiti na splošno redke in zaradi nenehnega antropogenega vpliva na morsko obalo ogrožene vrste. Vendar ni tako, saj je več kot polovica vrst halofitov prav pogostih po vsej morski obali in zaradi stalne dinamike rastišč niso prav nič ogrožene, saj ob izgubi starih, uničenih, vedno najdejo nova, nadomestna rastišča. Take so: *Agropyrum pycnanthum* (Godr.) Gren. et Godr., *Artemisia caerulescens* L., *Arthrocnemum glaucum* (Del.) Ung. Stern., *A. fruticosum* (L.) Moq., *Atriplex hastata* L., *Carex extensa* Good., *Crithmum maritimum* L., *Halimione portulacoides* (L.) Aellen., *Inula crithmoides* L., *Juncus maritimus* Lam., *Limonium angustifolium* (Tausch.) Degen, *Parapholis incurva* (L.) C. E. Hubb., *Plantago cornuti* Gouan., *Puccinellia palustris* (Seen) Hayek, *Ruppia maritima* L., *Salicornia europaea* L., *Salsola soda* L., *Spergularia marina* (L.) Griseb., *Suaeda maritima* (L.) Dum.

Redke vrste pa so:

1. *Agropyrum elongatum* (Host) P. Beauv.

Koper, Pospichal, 1897, 0448/2;

Strunjan, Pospichal, 1897, 0447/4;

Sečovlje, Pospichal, 1897, 0547/2;

Ankaran, med Sv. Katarino in avtokampom, M. Kaligarič, 1986, 0448/2.

2. *Agropyrum junceum* (L.) Beauv.

Koper, Loser, 1864, 0448;

Ankaran, Sv. Katarina, M. Kaligarič, 1986, 0448/2;

Luka Koper, M. Kaligarič, 1987, 0448/1;

Sečovlje, M. Kaligarič, 1988, 0542/2.

3. *Atriplex tatarica* L.

Koper, Marchesetti, 1896, 0448;

Strunjan, Stefani, 1895, 0447/4;

Izola, Marchesetti, 1896, 0447/4;

Sečovlje, Marchesetti, 1896, 0547/2;

Seča, izliv Kanala sv. Jerneja, M. Kaligarič, 1987, 0547/2

4. *Cakile maritima* Scop.

Izola, M. Kaligarič, 1988, 0447/4.

5. *Centaurium spicatum* (L.) Fritsch

Ankaran, Sv. Katarina, M. Kaligarič & T. Wraber, 1987, 0448/2.

6. *Centaurium tenuiflorum* (Hoffgg. & Lk.) Fritsch

Strunjan, M. Kaligarič, 1988, 0447/4;

Sečovlje, M. Kaligarič, 1988, 0547/2.

7. *Eryngium maritimum* L.
8. *Linum maritimum* L.
Ankaran, Sv. Katarina, M. Kaligarič & T. Wraber, 1987, 0448/2.
9. *Parapholis filiformis* (Roth.) Trin.
10. *Plantago coronopus* L.
11. *Posidonia oceanica* (L.) Delile
12. *Puccinellia fasciculata* (Torrey) E. P. Bicknell
Sečoveljske soline, M. Kaligarič, 1988, 0547/2;
Lucija, Fasano, M. Kaligarič, 1988, 0447/4;
Ankaran, Sv. Katarina, M. Kaligarič, 1988, 0448/2.
13. *Triglochin maritimum* L.
14. *Salsola kali* L.
15. *Salsola tragus* L.
16. *Spartina stricta* (Sol.) Roth.
Seča, Kanal sv. Jerneja, M. Kaligarič, 1988, 0448/3.
17. *Vitex agnus-castus* L.
Valdoltra-Debeli Rtič, M. Kaligarič, 1986, 0448/3;
Koper, M. Kaligarič, 1988, 0448/2.

3.1.3 Kraške (mediteransko-montanske in ilirske) vrste

1. *Aconitum anthora* L.
2. *Anthriscus fumarioides* WK.
3. *Carex mucronata* All.
Ostrič, M. Kaligarič & A. Seliškar, 1988, 0550/2.
4. *Crepis blavii* (Ascher.) Stadl.
5. *Delphinium fissum* Waldst. et Kit.
Slavnik, M. Kaligarič, 1987, 0449/4.
6. *Euphrasia marchesettii* Wettst.
7. *Fritillaria tenella* MB.
Petrinje, M. Kaligarič & A. Čarni, 1989, 0349/4.
8. *Moehringia tommasinii* Marchesetti
9. *Opopanax chironium* Koch.
Kavčice, M. Kaligarič & A. Seliškar, 1989, 0549/2.
10. *Paeonia mascula* (L.) Mill.
11. *Pedicularis friderici-augusti* Tommasini
12. *Serratula lycopifolia* (Vill.) Kern.
13. *Serratula radiata* (W. et K.) MB.
14. *Viola pinnata* L.
Ostrič, M. Kaligarič, 1980, 0550/2.

3.1.4 Druge vrste

1. *Cladium mariscus* (L.) Pohl.
Ankaran, Sv. Katarina, M. Kaligarič, 1983, 0448/2.

2. *Daphne laureola* L.
pod Sv. Jerolimom pri Topolovcu, M. Kaligarič, 0543/2;
pod Žrnovcem, N. Jogan, 1988, 0548/2.
3. *Epipactis microphylla* (Ehrh.) Sw.
Izola, M. Kaligarič, 1977, 0448/4.
4. *Eryngium creticum* L.
5. *Gymnadeina odoratissima* (Nathh.) L.C. Rich.
Pomjan, Marchesetti, 1896, 0448/4;
Osp, Marchesetti, 1896, 0449/1;
Truške, Pospichal, 1897, 0548/2;
Sv. Donat nad Izolo, M. Kaligarič, 1988, 0449/3.
6. *Leonurus cardiaca* L.
Boršt, Pospichal, 1899, 0548/2;
Pomjan, Pospichal, 1899, 0548/2;
Izola, M. Kaligarič, 1989, 0449/3.
7. *Lolium temulentum* L. - včasih pogostna, sedaj redka vrsta
Šared, M. Kaligarič, 1989, 0448/3;
med Strunjanom in Malo Sevo in Malija, M. Kaligarič, 1989, 0447/2.
8. *Ophrys insectifera* L.
pod Topolovcem, M. Kaligarič & M. Škornik, 1981, 0548/2;
Petrinje, M. Kaligarič & S. Kaligarič, 1989, 0349/2.
9. *Potamogeton trichoides* Cham. et Schlecht.
Izola, M. Kaligarič, 1984 - uničeno!, 0448/3;
Sečovlje, Stare soline, M. Kaligarič, 1986, 0547/2.
10. *Schoenoplectus tabernaemontani* (Gmelin) Palla
11. *Senecio aurantiacus* (Hoppe) Less.
Slavnik, Stuhr, 1857, 0449/3;
okolica Golca, Marchesetti, 1896, 0450/3;
Žabnik, E. Junc & M. Kaligarič & A. Podobnik, 1988, 0550/2.
11. *Vaccaria pyramidata* Med.
Izola, M. Kaligarič, 1988, 0447/4;
Šared, M. Kaligarič, 1989, 0448/3;
Pomjan-Šmarje, M. Kaligarič, 1989, 0448/4;
Malija-Mala Seva, M. Kaligarič, 1989, 0447/4.
12. *Zannichellia palustris* L.
Žabnik, M. Kaligarič & A. Seliškar, 1989, 0550/2.

4.2 Vegetacija slovenske Istre

4.2.1 Halofitna vegetacija

Slovenska morska obala ima bogato razvito halofitno vegetacijo. Ker je obala flišna in tečejo vode po površju, so bila nekoč ob ustjih rek in potokov brakična močvirja, ki jih je človek spremenil v soline. Danes so ohranjene le še soline v Strunjanu in Sečovljah. Predvsem na opuščeni solinah v Sečovljah se je lepo razvila halofitna vegetacija. Sicer so pred leti opuščeni del solin skušali spet

obnoviti in usposobiti za prvotni namen - pri tem so uničili večji del kserofilnejše halofitne vegetacije - vendar pa s tem obstoja halofitne vegetacije niso ogrozili, le njene površine so močno zmanjšane.

Preostale obalne predele na ravninah človek še danes zasipava in izsušuje, pa to spet za nekaj časa opusti in se loteva znova. Tako je vegetacijska dinamika na teh predelih velika. Različne oblike halofitne vegetacije imajo svoje površine na takih antropogenih krajinah - opuščenih solinah, "bonifikah" (predeli, kjer pridobivajo plodno zemljo z izsuševanjem), nasipališčih, celo na plažah ali na ozemlju koprskega pristanišča. Pravzaprav so taki močvirni muljasti predeli, ki so zaslanjeni, najbolj bogati s halofitno vegetacijo in pomenijo resnično specifičnost slovenske morske obale.

Najpogostejši tip obale, dasiravno s halofitno vegetacijo najrevnejši, pa so slikoviti flišni klifi, nekaj deset metrov visoke prepadne stene, zelo izpostavljene eroziji in abraziji.

V svojih raziskavah halofitne vegetacije v Sloveniji (KALIGARIČ, 1988) sem se naslanjal na ugotovitve PIGNATTIJA (1966), ki je raziskal halofitne združbe v Beneški laguni. Na slovenski obali je ugotovil naslednje združbe:

1. *Ruppium maritima* Beg.
2. *Scirpium maritimi* (W. Christiansen) subas. *halophilum* Pign.
3. "*Phragmites communis* (Allorge) Pign. subas. *halophilum* Pign."
4. *Limonium venetum* Pignatti (variante z vrstami *Limonium angustifolium*, *Puccinellia palustris*, *Arthrocnemum glaucum*, *A. Fruticosum*, *Halimione portulacoides*, *Aster tripolium* in *Juncus maritimus*)
5. *Stachetum-Artemisietum coerulescentis* Horvatič
6. *Spartinetum strictae* (Emb. et Regn.) Pign.
7. *Suaeda maritima*-*Kochietum hirsutae* Br.-Bl. - fragmenti
8. *Salicornietum herbaceae* Van Langendock
9. *Pholiureto-Spergularietum marginatae* Pign. - fragmenti
10. *Juncetum maritimi* Br.-Bl.
11. "*Crithmetum* Beg."
12. *Atriplicetum tataricae* Ubrizsy - fragment
13. Sestoji s prevladujočo vrsto *Agropyrum pycnanthum*
14. Sestoji halofitov na flišnih klifih
15. Enovrstni sestoji vrst *Suaeda maritima*, *Salsola soda* in *Aster tripolium*.

4.2.2 Evmediteranska vegetacija

Evmediteranska vegetacija je v Sloveniji razvita le fragmentarno. To velja predvsem za združbo *Orno-Quercetum ilicis* H-ič (56) 58, katere fragmenti so razviti na Steni in na Sv. Štefanu v dolini Dragonje. Od drevesnih vrst kaže omeniti *Quercus ilex*, *Phillyrea larifolia*, *Pistacia terebinthus*, *Fraxinus ornus*, *Acer monspessulanum*, *Quercus pubescens* in *Juniperus oxycedrus*. Poseben pečat pa dajejo sestoji evmediteranske zeliščne vrste.

Najlepši ostanek makije je razvit nad Ospom, kjer uspeva poleg naštetih vrst še lovor (*Laurus nobilis*), ki ima tu edino samoniklo nahajališče v Sloveniji. Ta sestoj

je označen s subasociacijo *Orno-Quercetum ilicis* H-ic subas. *cotinetosum* Lausi & Poldini 62, ki je bila opisana s tržaške apnenčaste obale, kjer je ta združba obilneje zastopana. Ta sestoj je bolj podoben pravi makiji kot oni na Steni in na Sv. Štefanu; zeliščna plast je, značilno za makijo, zelo revna z vrstami – tla so skoraj povsem prekrita z odpadlim listjem.

Posamezna drevesa črnike in zelenike uspevajo tudi na Črnokalskem kraškem robu, nad Movražem, pri Sočergi in pri Kubedu, vendar v teh primerih ne moremo govoriti niti o fragmentih makije, saj gre le za posamezne grme in drevesa.

Poseben tip evmediteranske vegetacije je na flišu na polotoku Ronck. Kaže, da tukaj vpliv tople apnenčaste podlage nadomeščata izredno ugodna lega in bližina morja. Podrast označuje gost preplet vrst *Smilax aspera*, *Rosa sempervirens* in *Rubia peregrina*. Posebnost pa je edino nahajališče mirte (*Myrtus communis*) (poleg nahajališča na Mogoronu pri Piranu in enega grma na Strunjanskem rtu) in jagodičnice (*Arbutus unedo*) v Sloveniji. Ta dva grma sta tipična sestavna dela makije in ju na podobnih rastiščih v slovenski Istri ni, manjka pa črnika, ki je očitno vezana le na apnenc.

O travniških evmediteranskih združbah v slovenski Istri bi pravzaprav težko govorili. V širšem smislu bi sem lahko šteli združbo kraških travnikov *Carici-Centaureetum rupestris* Ht. 31; vendar pa ta uspeva na območjih, ki jih nikakor ne moremo več šteti za evmediteran. Zato jo obravnavam v poglavju o kraški vegetaciji.

Prav tako ne moremo sem šteti travniških združb na flišu, saj je fliš pač vlažna in hladna kamnina. V florističnem sestavu prevladujejo v glavnem vrste, ki jih nimamo za evmediteranske. Taki travniki pripadajo združbam zveze *Chrysopogoni-Satureion* Ht. et H-ic 34 ali nekoliko bolj termofilni združbi *Bromo-Chrysopogonetum grylli* H-ic 34 s. lat. Sicer pa je travniška vegetacija fliša Slovenske Istre slabo poznana in čaka na strokovno obdelavo.

Pač pa lahko pod evmediteransko travniško vegetacijo štejemo združbo polstepskega značaja *Lactuco-Ischaemetum* Poldini 75. Omejujoč dejavnik so tukaj zimske temperature in poletno sušno obdobje. Prevladujejo severnomediteranske vrste pred ilirskimi. Na tretjem mestu so pontske oziroma subpontske vrste, ki pravzaprav dajejo stepski vtis. To sta predvsem količinsko prevladujoči travi *Botriochloa ischaemum* in *Cleistogenes serotina*. Večji del združbe uspeva na sekundarnem rastišču, nekdanj paroslem z makijo (na primer v Ospu, kjer je klasično nahajališče te združbe). Take sestoje smo opazili tudi nad Loko, Podpečjo, v spodmolu med Sočergo in Črnico in na Steni v dolini Dragonje.

4.2.3 Kraška vegetacija

Kraška vegetacija, najsi bo gozdna ali travniška, ne velja za nobeno posebnost ali redkost, kot sta to halofitna in evmediteranska vegetacija. V uvodu je na kratko označena najpogostejša sekundarna grmiščna združba ali nizki gozd – *Seslerio-Ostryetum* Ht. et H-ic 50. Na Podgorski planoti najdemo hrastove gozdice združbe *Ostryo-Quercetum pubescentis* (Ht. 50) Trinajstič 74 z vrsto

Quercus pubescens in njenimi križanci. V višjih in osojnih legah je razširjen bukov gozd. Pogostejša je združba *Seslerio-Fagetum* (Ht. 50) M. Wraber (57) 60, na globljih tleh pa se razvije tudi združba *Lamio orvalae-Fagetum* subas. *submediterraneum*, kjer imamo v podrasti veliko ilirskih in srednjeevropskih vrst.

Na kraških travnikih je v glavnem razvita združba *Carici humilis-Centaureetum rupestris*, ki je lahko zastopana v nižinskih in višinskih oblikah. Na globljih tleh, kjer včasih še kosijo, pa je razvita združba *Danthonio-Scorzoneretum villosae*.

V višjih legah v Čičariji, v vrtačah in dolinicah, kjer se nabere debelejša plast zemlje in je več vlage, se razvije posebna vegetacija visokih steblik z vrstami *Gentiana lutea* subsp. *symphyandra*, *Asphodelus albus*, *Paeonia officinalis*, *Iris erirrhiza*, *Veratrum nigrum*, *Geranium sanguineum* itd. To združbo bi lahko provizorično imenovali *Geranio sanguinei-Iridetum erirrhizae* Kaligarič et Seliškar 88 (prov.).

Na vlažnih pobočjih se ponekod množično pojavlja vrsta *Laserpitium siler*, ki včasih na gosto porašča cela pobočja, na primer na Ostriču v Čičariji. Vetrovna pobočja in vrhove v Čičariji pokrivajo sestoji združbe *Carici-Centaureetum rupestris* subas. *seslerietosum juncifoliae*, v kateri prevladuje trava *Sesleria juncifolia*, floristični sestav pa je bistveno revnejši kot v tipični obliki te združbe.

Naj omenim še (več o tem v poglavju o Slavniku in vrhovih Čičarije) sestoj z vrsto *Carex mucronata* na vrhu Ostriča v Čičariji, ki predstavlja najbrž naslednji višinski pas in je verjetno fragment združbe *Genisto-Caricetum mucronatae* Ht. 56.

5. RAZPRAVA

5.1 Obravnava posameznih naravnih enot ¹

Pregled varstveno pomembnih botaničnih lokalitet je prikazan na skici 1, številke pa se ujema z oznako podpoglavja v besedilu.

5.1.1 Stena

Apnenčast griček v dolini Dragonje omenja že A. STEFANI (1895), nato pa še E. POSPICHAL (1897-99). Stena je znana tudi V. CUPIN-ŠIŠKOVIČ, ki jo omenja v svoji diplomski nalogi (1957). Temeljito pa je floro Stene proučil T. WRABER (1975) in poudaril njen fitogeografski pomen. Ugotovil je 251 taksonov semenk in praprotnic, od katerih imajo nekatere tu edino znano nahajališče v Sloveniji ali

¹ Opomba uredništva: Prispevek je bil napisan za študentsko Prešernovo nagrado, ki jo je prejel avtor leta 1989. Njegove ugotovitve so pripomogle k razglasitvi krajinskega parka Strunjan (Uradne objave, 3/90, 5/90), Sečoveljske soline (Uradne objave, 5/90) ter naravnih spomenikov: Jezeri v Fiesi, Stena in reka Dragonja (Uradne objave, 5/90). Članek obravnava stanje pred razglasitvijo.

pa veljajo za zelo redke vrste. Take so *Ancmone hortensis*, *Asplenium onopteris*, *Cleistogenes serotina*, *Crepis zacynta*, *Gagea pusilla*, *Hornungia petraea*, *Minuartia mediterranea*, *Ononis reclinata*, *Orchis papilionacea*, *Scilla autumnalis*, *Trifolium dalmaticum*, *T. scabrum*, *Vicia loiseleurii* in še katera. Poleg izredno bogatega florističnega fonda je Stena z botaničnega vidika vredna varovanja tudi zaradi vegetacijske podobe, saj se tu zgostijo zimzelene drevesne vrste, kot sta črnika in zelenika. To pa prispeva tudi k pestrejši krajinski podobi spodnjega dela doline Dragonje. Več let smo proučevali floristično sestavo na Steni in opazili, da se nekatere enoletnice ne pojavijo vsako leto oziroma njihova množina močno variira, kar pa je stvar spontane rastlinske dinamike.

Steni je v sedemdesetih letih grozil načrt, da bi grič odstranili in tako pridobljeni apnenec uporabili za asfaltno bazo. To se sicer ni zgodilo, so pa del travnika pozneje spremenili v njivo (T. WRABER, 1975: 55, 1987a: 217). O varstvu Stene je pisal že T. WRABER (1975: 55), o njej je govor v Inventarju (1976), sedaj pa je v teku priprava za razglasitev Stene za naravni spomenik (R. TURK, ustno, 1988), kar se nam zdi najbolj primerna rešitev.

5.1.2 Sv. Štefan

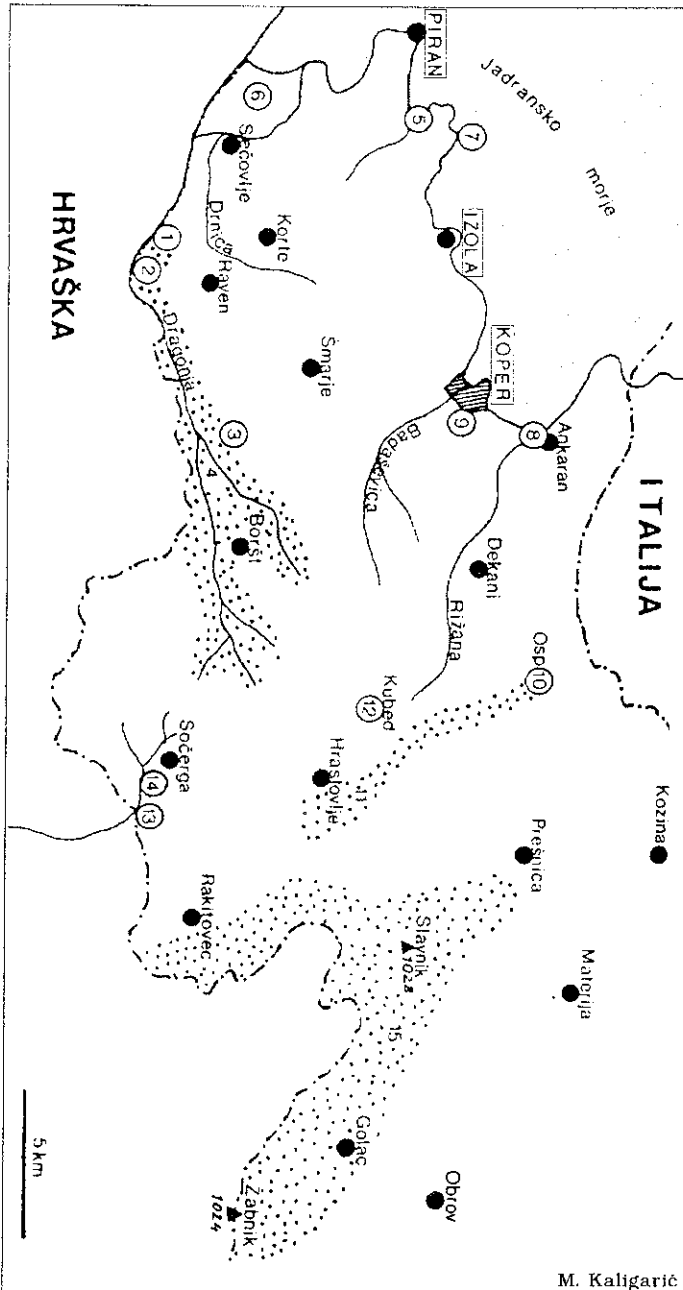
Drugi apnenčast griček, floristično bolj skromen ali pa slabše raziskan, leži le kilometer više od Stene ob toku Dragonje. Evmediteranska dendroflora je podobna kot na Steni. Tudi tu uspevajo redke vrste *Anemone hortensis*, *Gagea pusilla*, *Scilla autumnalis* in *Orchis papilionacea*. A. STEFANI (1895: 77) navaja za Sv. Štefan vrsto *Cistus salvifolius*, ki pa ga tu, niti nikjer drugje na ozemlju Slovenije, ni nihče več našel. Tudi na Sv. Štefanu bi bilo treba opraviti podrobno floristično analizo, kot je bila napravljena na Steni.

V zadnjem času ni bilo nobenih negativnih človekovih posegov v naravno okolje. Predlagam, da Sv. Štefan dobi isti varstveni režim, kot je predlagan za Steno – naravni spomenik.

5.1.3 Nahajališče venerinih laskov (*Adiantum capillus-veneris*) pod Koštabono

Pod Koštabono, blizu slapa Supot, ki je evidentiran kot geološki naravni spomenik, je bogato nahajališče venerinih laskov. Reka Dragonja ima na več mestih v zgornjem in srednjem toku manjše slapove in slapičja in slikovite kamnite tvorbe, ki jih premore flišna kamnina. Tu se nabira lehnjak in stalna vlažnost ustvarja odlične razmere za uspevanje venerinih laskov, ki ob Dragonji in njenih pritokih niso redka vrsta. To nahajališče je izjemno bogato, najbrž najbogatejše znano v Sloveniji. Rastlina raste množično ob strugi, na enem mestu se zgosti v preprogo "skoraj 4 m v višino in 6 m v dolžino" (B. MARČETA & K. POBOLJŠAJ, 1987: 372). Predlagam, da se v okviru načrtovanega krajinskega parka Dolina Dragonje to nahajališče še posebej varuje kot naravni spomenik. Smiselno bi bilo skupaj s slapom Supot.

Sl. 1 - Pregledna skica za varstvo pomembnih botaničnih lokalitet v slovenski Istri (številke na skici se ujemajo s številkami podpoglavij).

Fig. 1 - Survey map for the protection of botanically important localities in Slovene Istria (figures on the map correspond to the figures of subchapters).

5.1.4 Dolina Dragonje

V mehko pokrajino flišnega Koprškega gričevja je reka Dragonja vrezala ozko dolino, ki je v zgornjem in tudi v srednjem toku bujno porasla z gozdovi. Na hladnejših mestih flišne matične podlage najdemo združbo *Seslerio-Quercetum petrae* in na toplejših združbo *Seslerio-Quercetum pubescentis* oziroma sekundarno združbo *Seslerio-Ostryetum*. V senčnih grapah prevladuje beli gaber (*Carpinus betulus*). Take sestoje označujeta Šugar in Trinajstič kot *Seslerio-Ostryetum* Ht. et H-ić 50 subas. *Carpinetosum betuli* Ht. 50. Posebnih florističnih zanimivosti na pobočjih, poraščenih z gozdom, pravzaprav ni. Zanimivo je nahajališče vrst *Daphne laureola* (M. KALIGARIČ, 1987a) in *Ophrys insectifera*, ki smo ju zabeležili pri terenskih raziskavah. Na južnih pobočjih uspeva *Juniperus oxycedrus* in na njem parazit *Arceuthobium oxycedri*.

Naravna vrednost zgornjega toka je predvsem sklenjena gozdna odeja, ob reki pa je nekaj nahajališč venerinih laskov. Na prodiščih v srednjem in spodnjem toku najdemo nekatere kraške vrste, katerih pojavljanje na prodiščih Dragonje je ekvivalentno pojavljanju alpskih rastlin na prodiščih Soče in Save, ki jih ti alpski reki naplavita v dolino (T. WRABER, 1987b).

Spodnji tok Dragonje je sicer precej kmetijsko obdelan, zanimiva pa je vodna vegetacija (makrofiti), ki je še slabo raziskana. Na nekaj mestih ob sami strugi uspeva redka vrsta *Samolus valerandi*.

Predlog za varovanje doline Dragonje je že v Inventarju (1976: 140), aktualen pa je postal šele ob namerah, da bi strugo Dragonje zaježili in naredili akumulacijsko jezero. To namero so za sedaj opustili, dolino Dragonje pa naj bi razglasili za naravni spomenik. Predlagam, da bi bilo zaradi obširnega območja (pojem dolina je zelo širok in raztegljiv) bolje govoriti o krajinskem parku Dolina Dragonje.

5.1.5 Strunjanske soline

MARCHESETTI (1879: 167) je prvi objavil poseben spisek rastlin, značilnih za Strunjanske soline. Bogat spisek rastlin iz Strunjana, vključno s solinami, pa je objavil T. WRABER (1973: 139-162).

Strunjanske soline so miniaturne soline, kjer najdemo v glavnem iste halofitne vrste kot na Sečoveljskih solinah, le da je tu vegetacija razvita v veliko manjši meri. Najlepše je razvita združba *Salicornietum herbaceae*, ker bazene še vedno uporabljajo za koncentracijo morske vode in je podlaga zato zelo vlažna, del leta pa celo poplavljena.

V okolici solin sta bili najdeni redki vrsti *Tragopogon porrifolius* in *Vitex agnus-castus*.

Že leta 1972 je o varovanju strunjanske narave pisal T. WRABER (1972: 132), pozneje pa so SUŠNIK, ŠTIRN in VALENTINČIČ (1973: 217) naredili načrt za ustanovitev naravnega rezervata Strunjan. Strunjan je obravnavan tudi v Inventarju (1976: 656-657). Prav sedaj se pripravlja razglasitev Strunjana za krajinski park, in sicer območje lagune, solin, Strunjanskega polotoka in Ronka (R. TURK, ustno, 1988), kar je najboljša rešitev.

5.1.5 Sečoveljske soline

Sečoveljske soline so z botaničnega vidika bogat in raznovrsten življenjski prostor, zato sem jih razdelil na štiri ločena območja, ki jih v nadaljnjem besedilu podrobneje opisujem.

Zamisli o varovanju Sečoveljskih solin najdemo zapisane že v Inventarju (1976: 584). Pozneje so si za zavarovanje prizadevali nekateri posamezniki (M. KALIGARIČ & M. TRATNIK 1981; M. KALIGARIČ 1985) in ustanove in dosegli delno začasno varstvo nekaterih predelov (botanični rezervat na predelu Fontanigge in ornitološki rezervat na izlivu kanala Pichetto). Sedaj pa je v teku priprava za razglasitev Sečoveljskih solin za krajinski park (R. TURK, ustno, 1988).

a) Stare soline

To območje Sečoveljskih solin leži ob ustju reke Dragonje in je najdlje časa opuščeno. V tem času se je vegetacija tako spremenila, da sledov nekdanjih solin ne opazimo več. Zdi se, da se je vegetacija vrnila v prvotno naravno stanje, v obliko nekakšnega brakičnega močvirja.

V sukcesiji od združbe *Salicornietum* do trstičevja se zvrstijo še združbe *Limonietum* v različnih oblikah, *Juncetum maritimi* in *Scirpetum maritimi*. Z oddaljevanjem od morja halofitne vrste počasi izginjajo. Pred približno desetimi leti so začeli tudi izsekavati trstičevje in izsuševati zemljo. V kanalih, ki so jih kopali v ta namen, pa so se spet razvili halofiti, veliko je predvsem vrste *Carex extensa*.

b) Fontanigge

To je po drugi svetovni vojni opuščen del solin, kjer sta muljasta ravna podlaga in varno zavetje pred morskimi valovi ugodna za razvoj združbe *Limonietum venetum* v vseh njenih variantah. Seveda so tukaj lepo razvite tudi druge združbe, od pionirske *Salicornietum* do relativno kserofilne *Staticeto-Artemisietum caerulescentis*.

Leta 1985 in 1986 pa so tukaj začeli obnavljati solinarske bazene, tako da so sedaj nekdanji obširni sestoji poplavljeni. Kot botanični rezervat so ohranili le del najlepše razvitih sestojev združbe *Limonietum venetum* v predelu Giassi med kanalom Giassi in strugo Dragonje. Seveda to ne pomeni, da bodo halofiti v predelu Fontanigge izumrli, le površine s halofitno vegetacijo so se občutno zmanjšale. Večji del poplavljenih površin pa se je začel počasi zaraščati; ustrezna vegetacija se bo razvila v nekaj letih. Sedaj obstaja potencialna nevarnost, da bi z ureditvijo ribogojnice na predelu Fontanigge uničili del t.i. botaničnega rezervata, vendar se obe strani trudita, da bi našli kompromisno rešitev in tako ohranili rezervat v obstoječi obliki.

c) Nove soline

To je predel delujočih solin, vendar se intenzivno uporablja le majhen del, tam, kjer so bazenčki za kristalizacijo soli. Večji del zavzemajo bazeni za koncentracijo morske vode. Ti pa so, glede na količino vode, temu ustrezno poraščeni. Največkrat so to bolj ali manj gosti sestoji združbe *Salicornietum*. Najdemo tudi združbo *Limonietum venetum* var. z vrsto *Juncus maritimus*.

č) Kanal sv. Jerneja

Kanal sv. Jerneja je v glavnem na obeh bregovih poraščen s trstičevjem, so pa na bregovih vzorčno razviti domala vsi tipi halofitne vegetacije, kar jih poznamo na slovenski obali. Posebna zanimivost je združba *Spartinetum strictae*, ki uspeva pri nas le na desnem bregu Kanala sv. Jerneja. Zanimivi so tudi grmiči vrste *Arthrocnemum glaucum*, ki tu uspevajo v velikih množinah. Ob izliva kanala v morje je razvit edini sestoj združbe *Atriplicetum tatarici* v Sloveniji. Bregove kanala nameravajo sicer urediti za priveze manjših čolnov, vendar svetujemo klasičen način – brez betoniranja obale – z lesenimi pomolčki in lesenimi koli za privezovanje čolnov.

5.1.7 Ronek

Kljub temu, da polotok Ronek ni apnenčast, ampak iz fliša, najdemo na njegovem pobočju nekakšen ostanek evmediteranske makije, saj uspevata tukaj dve mediteranski grmovni vrsti, in sicer mirta (*Myrtus communis*) in jagodičnica (*Arbutus unedo*). Mirta ima še eno nahajališče v Nabrežini, jagodičnica pa uspeva šele v južni Istri. V sestoji na Ronku uspevajo še *Smilax aspera*, *Coronilla emeroides*, *Fraxinus ornus*, *Ostrya carpinifolia*, *Rosa sempervirens* itd. Glede na lego sestoja (posamezne mirte uspevajo v samem klifu) sklepamo, da sta obe vrsti tukaj samorasli (T. WRABER, 1972: 127-133). Nekaj grmov jagodičnice uspeva še v okolici Ronka: proti Izoli in pod Križem. Mirta raste tudi na Strunjanskem rtu; ima pa v Sloveniji pravzaprav še eno nahajališče, in sicer na griču Mogoron pri Piranu, od koder jo navaja že A. STEFANI (1895: 133) in kjer jo je videl tudi T. WRABER (1972: 131). Vendar se še vedno postavlja vprašanje, ali tam uspeva spontano, saj je okolica nahajališča povsem antropogena že nekaj sto let; takega nahajališča tudi nima pomena varovati.

Predlagam, da se polotok Ronek z nahajališčem mirte in jagodičnice vključi v krajinski park Strunjan, kot je bilo že predlagano (SUŠNIK, ŠTIRN, VALENTINČIČ, 1973: 217-224, Inventar, 1976: 656), ali pa se zavarujejo flišni klifi od Belvederja do vile Tartini v Strunjanu, vključno s polotokoma Ronek in Strunjanski polotok, saj je na obali flišnih klifov razvita naskalna vegetacija, ki v okviru halofitne velja za posebnost.

5.1.8 Ankaran – Sv. Katarina

Obala od Sv. Katarine do avtokampa v Ankaranu je razmeroma bogata s halofitnimi vrstami. Zelo naravno delujejo tudi sestoji vrste *Juncus maritimus* na morski obali, ki je tukaj – v prid halofitom – precej muljasta in plitka. Posebej zanimiv je tak sestoj, v katerem rastejo vrste *Linum maritimum*, *Centaurium spicatum* in *Blackstonia acuminata* (M. KALIGARIČ & T. WRABER, 1988: 372-373). Na tej obali je tudi nahajališče redkih vrst *Juncus gerardii* in *Agropyrum elongatum*.

Obala, kjer uspevajo halofiti, je pravzaprav antropogena. Vendar je kljub temu omenjen sestoj vredno varovati kot poseben tip halofitne vegetacije s tremi redkimi vrstami, in sicer kot naravni spomenik.

5.1.9 Škocjanski zaliv

Velik del Škocjanskega zaliva je porasel s trstičevjem, ki je floristično revna združba, daje pa odlično zatočišče pticam. V trstičevju je pomembno edino nahajališče vrste *Trigloch in maritimum*, najdeno na ozemlju Slovenije v tem stoletju. V predelu Polje so najlepši sestoji združbe *Salicornietum* na slovenski obali.

Seveda estetsko Škocjanski zaliv nima kdove kakšne vrednosti, prav tako pa ne izstopa tudi z botaničnega vidika. Že nekaj let pa si ornitologi prizadevajo za ohranitev Škocjanskega zaliva kot ornitološkega rezervata (I. ŠKORNIK, 1982: 123-125, GEISTER, 1987: 59-68). V zadnjem času, ko zaliv zasipavajo, je to vprašanje postalo aktualno, zato so A. Sovinc in člani ornitološkega društva *Ixobrychus* v sodelovanju z Medobčinskim zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Pirana pripravili načrt za ohranitev ornitološko najbolj zanimivega dela zaliva. Uredili naj bi tudi povezavo z morjem, kar bo zavrlo pretirano evtrofizacijo tistega dela zaliva, ki bo ostal nezasut. Kot stopnjo varovanja predlagam naravni spomenik.

5.1.10 Osapski udor

Največji kraški udor v Slovenski Istri je že s krajinskega vidika izjemen. Vrednost mu zvišujejo tudi floristične in vegetacijske posebnosti. Tukaj je locus classicus lokalnega endemita *Moehringia tommasinii*, ki ga je tržaški botanik C. Marchesetti imenoval po svojem botaničnem učitelju Tommasiniju.

Vegetacijska posebnost je košček makije, ki pripada združbi *Orno-Quercetum ilicis* subas. *cotinetosum*. V tem sestoji je edino nahajališče samoniklega lovorja (D. LAUSI, 1964: 293-296, T. WRABER, 1977: 193-199) v Sloveniji. Ker uspeva strnjeno na težko pristopnem pobočju, ga imamo za avtohtonega. Tukaj dosega tudi mejo svojega areala v tem delu Sredozemlja in vključen v združbo prispeva k značilni krajinski sliki Ospa.

Pod otočkom evmediteranske makije pa je bila opisana nova travniška združba polstepskega značaja (*Lactuco vimineae-Ischaemetum*), ki v slovenski Istri ni pogosta združba.

Osapski udor stalno obiskujejo alpinisti, kar ima za posledico uničevanje vegetacije skalnih razpok, posebej pa še endemita *Moehringia tommasinii*, in to na klasičnem nahajališču. Problem so tudi odpadki, ki jih alpinisti puščajo pod skalno steno. Zaradi številnih posebnosti kraškega udara predlagam, da v okviru predvidenega Kraškega krajinskega parka ali krajinskega parka Črnokalski kraški rob osapski udor dobi status naravnega spomenika.

5.1.11 Črnokalski kraški rob

To je bolj ali manj sklenjena veriga apnenčastih sten, stopnic, pragov in udorov od Ospa do Zanigrada. Na toplih zavetrnih legah uspevajo toploljubne rastline, med katerimi kaže posebej omeniti vrsto *Moehringia tommasinii*, ki uspeva v

Ospu, Črnem Kalu in Podpeči, *Asplenium lepidum* iz Črnega Kala in Podpeči, *Hyssopus officinalis* subsp. *aristatus* iz Podpeči in Črnega Kala in še vrsto drugih mediteranskih rastlin (*Teucrium flavum*, *Cephalaria leucantha* itd.). K svojevrstni krajinski podobi prispevajo drevesa črnike (*Quercus ilex*) in zelenike (*Phyllirea latifolia*).

Črnokalski kraški rob naj bi bil del Kraškega krajinskega parka, ki je predviden v Inventarju (1976: 342–345). Ta naj bi obsegal območje klasičnega krasa od Sežane do Vremščice pa do Slavnika in Črnokalskega kraškega roba na jugu. V Inventarju sta posebej označena Osp in Črni Kal–Hrastovlje kot naravna spomenika v okviru krajinskega parka. Do sedaj ju še niso zavarovali. Poseg v naravno okolje so izključno planinske poti v Podpeči in Zanigradu in plezanje po stenah v Ospu in Črnem Kalu. V prvem primeru so planinci opremili pot z nepotrebni in neestetskimi markacijami in smerokazi, v Zanigradu so celo vsekali pot v skalo, namestili žice in kline in uredili nekakšen bivak. Drugi problem pa so alpinisti, ki ogrožajo rastišče Tommasinijeve popkorese in puščajo pod skalnatimi stenami velike množine odpadkov. K sreči je to območje zavarovano pred večjimi posegi (industrija, kmetijske farme ipd.), ker je Rižanska dolina rezervat vodnih virov.

Če do realizacije Kraškega krajinskega parka ne bi prišlo (npr. zaradi prevelikega območja, ki naj bi ga zavzemal), predlagam, da se Črnokalski kraški rob varuje kot poseben krajinski park.

5.1.12 Kubed

Apnenčast griček (250 m) za cerkvijo v Kubedu je že geološko precej zanimiv. Vrednost mu zvišujejo posamezna drevesa črnike (*Quercus ilex*) in nahajališče redke vrste *Vicia loiseleurii* (T. WRABER 1981: 181–191). Na kamnitem travnatem pobočju – ki se sicer zarašča – uspevajo še druge termofilne rastline. Posegov dosedaj pravzaprav ni bilo opaziti. Predlagam, da se apnenčasti griček zavaruje kot naravni spomenik.

5.1.13 Spodmol med Sočergo in Črnico

Slikoviti spodmol in naravni most je geološko in ornitološko zanimiv objekt. Tudi z botaničnega vidika je spodmol vreden varovanja, saj je zatočišče redkih mediteranskih vrst. V skalovju najdemo drevesa in grme vrst *Quercus ilex*, *Phyllirea latifolia* in *Juniperus oxycedrus*, na suhem travniku pod skalovjem pa je razvita združba *Lactuco-Ischaemetum* s sredozemskimi vrstami, kot so *Cynoglossum creticum*, *Cephalaria Leucantha*, *Teucrium flavum*, *Salvia officinalis*, *Lens nigricans*, *Lathyrus setifolius*, *L. sphaericus* itd. (M. KALIGARIČ 1980b).

Glede na napisano menim, naj se območje spodmola zavaruje kot naravni spomenik.

5.1.14 Nahajališče judeževca (*Cercis siliquastrum*) pri Sočergi

Pod cesto Sočerga-Buzet kaka dva kilometra od Sočerge je edino slovensko nahajališče sredozemskega grma judeževca drevo (*Cercis siliquastrum*). Odkril ga je že Pospichal (1899: 446), danes pa uspeva na istem mestu v gozdniču črnega gabra (*Seslerio-Ostrietum*), v katerem je veliko bodčeca (*Paliurus australis*). Številna nizka drevesa ali grmi se lepo vklapljaajo v krajevno značilno vegetacijo. Predlagam, da se sestoj z judeževcem zavaruje kot naravni spomenik.

5.1.14 Slavnik in vrhovi slovenskega dela Čičarije

Slavnik in vrhovi slovenskega dela Čičarije so najbolj odmaknjen, divji in najmanj poseljen del obravnavanega območja. To je visoki kras. Vrhovi so zvečine nekdanji pašniki in niso porasli z gozdovi. Ravno ti so najbolj zanimivi in vredni varovanja. To so kraški mediteransko-montanski travniki na gorski verigi od Kojnika (802 m) prek Goliča (890 m) do Lipnika (804 m) in Kavčic (883 m) ter do prelaza nad Rakitovcem (760 m), kjer poteka meja s Hrvaško. Druga gorska veriga obsega Grmado (Špičnik ali Mali Slavnik, 1001 m), Slavnik (1028 m), grebene Malega Grižana (851 m) in Malih Vrat (695 m), Veliko (908 m) in Malo Plešivico (953 m), grebene od Glavičorke (Razušica ali Rašuštica, 1082 m), prek Ostriča (1056 m) in Žabnika (1023 m) do Golega vrha (938 m) in Betice (914 m).

To so travniki, kjer so v davnini posekali gozdove in so nastali pašniki. Po drugi svetovni vojni so jih nehali vzdrževati, tako da se nekatere manjše površine, predvsem ob robu gozdov, že zaraščajo z lesnatimi vrstami. Tako je nad umetno "gozdno mejo" domovanje številnih travniških mediteransko-montanskih, petrofilnih, sklerofilnih in termofilnih, pa tudi drugačnih travniških vrst, ki sestavljajo nekaj združb. Najpogostejša je združba *Carici-Centaureetum rupestris*. To so floristično zelo bogati travniki (tudi do 100 vrst na 100m²). Njihova sestava pa variira glede na nadmorsko višino, lego in globino tal. Naj naštejem le nekatere najbolj značilne in najpogostejše kraške travniške vrste: *Gentiana tergestina*, *Crocus reticulatus*, *Pulsatilla montana*, *Stipa pulcherrima*, *Pulmonaria visianii*, *Potentilla tommasiniana*, *Crepis chondrilloides*, *Senecio scopoli* (= *S. lanatus*), *Euphorbia nicaeensis*, *Iris illyrica* itd. V nekoliko višjih legah uspevajo *Asphodelus albus*, *Gentiana lutea* subsp. *symphyandra*, *Lilium bulbiferum* in *L. carniolicum*, *Veratrum nigrum* in *Paeonia officinalis*. Omenjene visoke steblike se še posebej zgostijo v majhnih, nekoliko bolj vlažnih vrtačah, kjer so tla globlja in kjer se jim pridruži še *Geranium sanguineum* in endemna *Iris erirrhiza* ("*Geranio sanguinei-Iridetum erirrhizae*"). Včasih, prav tako na nekoliko bolj vlažnih tleh, prevlada vrsta *Molinia arundinacea*, kjer najdemo le malo vrst med njimi so *Potentilla erecta*, *Anthericum ramosum*, *Convalaria majalis*, *Narcissus radiiflorus* in seveda *Gladiolus illyricus*, po katerih ima združba tudi ime: *Molinio-Gladioletum* Ht. 54

V višjih legah, na samih vrhovih in na vetrovnih pobočjih, se združba *Carici-Centaureetum* osiromaši oziroma spremeni in pojavi se vrsta *Sesleria*

juncifolia; taki sestoji so subasociacija *Seslerietosum juncifoliae* združbe *Carici-Centaureetum*, v kateri zaradi ostrejših razmer uspevajo le pritlične, proti vetru odporne rastline: *Teucrium montanum*, *Viola pinnata*, *Satureja subspicata* subsp. *liburnica*, *Globularia elongata*, *G. cordifolia*, *Anthyllis jacquinii*, *Daphne alpina* in - doslej smo ga v slovenski Istri našli le na vrhu Ostriča - tudi *Carex mucronata*, za katerega se zdi, da gradi naslednji višinski pas, saj na najbolj ekstremnih višinskih mestih zamenja odporno vrsto *Sesleria juncifolia*. Prava združba z vrsto *Carex mucronata* je v Sloveniji le na Čavnu, kjer na edinem mestu uspeva vrsta *Genista holopetala*, po kateri se združba tudi imenuje: *Genista holopetalaе-Caricetum mucronatae* Ht. 56.

Poleg omenjenih združb najdemo še več drugačnih tipov sestojev, od katerih naj omenim pobočja, na gosto porasla z vrsto *Laserpitium siler*, kot je tisto na vzhodni strani Ostriča. Na Žabniku pa so razviti zakisani travniki, kjer najdemo za Istro zanimive in redke vrste - *Arnica montana*, *Senecio aurantiacus* in *Pedicularis acaulis*.

Na tem območju je tudi nekaj florističnih posebnosti. To je v prvi vrsti balkansko-apeinjska vrsta *Pedicularis friderici-augustii* na Slavniku (TOMMASINI 1839), kjer ima tudi klasično nahajališče, pri Kozini pa doseže severozahodno mejo svojega areala. Na Kojniku ima disjunktno nahajališče balkanska vrsta *Crepis blavii*, ki so jo našli še v neposredni bližini - na Kavčicah in na Lipniku nad Rakitovcem. Tu uspeva tudi *Serratula radiata*, katere nahajališče v Čičariji pomeni prav tako disjunktijo njene balkanske razširjenosti. Tudi vrsta *Serratula lycopifolia* ima balkansko razširjenost, ima pa poleg nahajališč v Čičariji (Slavnik, Kojnik, Žbevnica, Rakitovec) še dve severnejši nahajališči, in sicer na Vremščici in med Prestrankom in Senožečami pri Sajovčah. TOMMASINI (1839) omenja na Slavniku vrsto *Spiraea media*, ki pa je danes tam ni več najti; našel pa je tudi redko vrsto *Aconitum anthora*, ki so jo tam za njim videli še Marchesetti, Pospichal in Justin.

Redke vrste so še *Delphinium fissum*, *Pedicularis hoermanniana*, *Paeonia mascula*, ki jo je na Slavniku našel E. Mayer, *Potamogeton trichoides* v mlaki v Rakitovcu, *Euphrasia marchesetti*, ki jo je videl na Slavniku Marchesetti, *Fritillaria tenella* in še katera vrsta.

Do sedaj na tem malo obljudenem območju ni bilo človekovih škodljivih posegov v naravo. Sicer grozi namera, da bodo na Slavniku postavili raketno protitočno postajo, ki bi pokvarila krajinski videz vrha, "kopskega Triglava", vendar pri vsem tem ni še nič gotovega. Dalo pa bi se najti pametno rešitev, ki bi zadovoljila obe strani, tako da bi stolp postavili nekje pod vrhom.

Slavnik je vključen v območje predvidenega Kraškega regijskega parka, za druge vrhove slovenskega dela Čičarije pa to ni predvideno. Zato predlagam, da se tudi ti vključijo v predlog Kraškega regijskega parka, če pa tako velikega območja ne bi zavarovali, predlagam, da se zavaruje kot krajinski park območje vrhov in grebenov Čičarije, kot je opisano v začetku tega poglavja oziroma zarisano na zemljevidu. Ob določanju varstvenega režima za zavarovano območje bi morali za Slavnik določiti nekoliko strožji varstveni režim kot za druge vrhove Čičarije, saj so njegove naravne vrednote večje, prav tako pa je tudi bolj ogrožen.

5.1.16 Zavarovane rastline v občini Sežana

Del obravnavanega območja (Slavnik in preostala slovenska Čičarija) spadata v sežansko občino, kjer so z lokalnim zakonom (Uradne objave občine Sežana, 6/69) zavarovane naslednje vrste: *Paeonia mascula* in *P. officinalis*, *Dictamnus albus*, *Gentiana lutea*, *Lilium martagon*, *Convallaria majalis*, *Gladiolus illyricus* in *G. communis*.

5.1.17 Ogrožene vrste slovenske Istre

a) *Adiantum capillus-veneris* L.

Venerini lasci so zaradi specifičnosti flišnega koprskega gričevja pri nas razmeroma pogosti. Vode tečejo po površju in ob izvirih potokov in potočkov, pa tudi na primerno navlaženih kamnitih tvorbah ob njihovih strugah jih pogosto srečamo. Vendar pa je njihova ekologija zelo občutljiva, zato so vezani izključno na opisane razmere. Ker deluje rastlina zelo estetsko in je privlačna za nepoznavalce in poznavalce (botanična posebnost med praprotni), predlagam, da se vrsta posebej varuje.

b) *Asphodelus albus* L.

Ker je rastlina velika in očitna, utegne zanimati planince in druge izletnike v Čičariji, zato predlagam, da se vrsta zavaruje.

c) *Bellevalia romana* (L.) Sweet

Edino slovensko nahajališče je na travnikih ob Sečoveljskem letališču. Ker to območje ni predvideno za varovanje, predlagam, da se zavaruje vrsta. Stopnja ogroženosti je pri tej vrsti velika, saj lahko že najmanjši poseg ob letališki stezi uniči njeno rastišče.

č) *Gentiana lutea* L. subsp. *symphyandra* Murb.

Rastlina je zavarovana v sežanski občini, zato predlagam, da se zavaruje tudi na območju koprške občine. Ogrožena je zaradi nabiranja zdravilnih korenin.

d in e) *Iris illyrica* Tommasini in *I. errirhiza* Posp.

Zaradi lepih cvetov ljudje včasih nabirajo perunike za šopke in jih presajajo na vrtove. Zato predlagam, da se obe vrsti zavarujeta.

f in g) *Lilium bulbiferum* L. in *L. carniolicum* Bernh.

Obe vrsti nabirajo za šopke planinci in drugi obiskovalci Čičarije. Zato predlagam, da se posebej zavarujeta.

h) *Limonium angustifolium* (Tausch) Degen

Mrežica je pogosta rastlina na slanih tleh, ki pa so sicer predvidena za biotopsko varovanje. Vendar je mrežica kljub velikim površinam, poraščenim z njo, vendarle ogrožena, saj jo nabirajo v velikih količinah za prodajo (suhi šopki). Prav to bi želeli preprečiti tako, da bi vrsto posebej zavarovali.

i) *Moehringia tommasini* Marchesetti

Kljub temu da je skalovje Črnokalskega kraškega roba predvideno za biotopsko varovanje, predlagam, naj se endemična Tommasinijeva popkoresa tudi posebej zavaruje. Ogrožajo jo predvsem alpinisti, ki plezajo po stenah, pa tudi drugi obiskovalci in seveda botaniki.

j) *Narcissus radiiflorus* Salisb.

Narcise zelo pogosto trgajo za šopke planinci in drugi izletniki, zato jih je treba posebej varovati. Zdi se, da se število narcis v Čičariji zmanjšuje, ker na travnikih pasejo in kosijo veliko manj kot v preteklosti.

k in l) *Paeonia mascula* (L.) Mill. in *P. officinalis* L.

Obiskovalce kraškega sveta privlači potonika s svojimi velikimi cvetovi, nekateri jo tudi presajajo za vrtove. Zato predlagam, naj se, kot v sežanski občini, zavaruje tudi v koprski.

m) *Pedicularis friderici-augusti* Tommasini

Obstaja potencialna in realna nevarnost, da se populacije bledorumenega ušivca na klasičnem nahajališču na Slavniku zmanjšajo ali izginejo, saj so obiskovalci Slavnika vrsto s samega vrha s svojo dejavnostjo že izpodrinili. Ušivec ogrožajo tudi botaniki in zbiralci. Zato predlagam, da se vrsto zakonsko varuje.

6. ZAKLJUČKI

1. Cilj pričujočega dela je bil zbrati podatke o botaničnem bogastvu in posameznih naravnih enotah (geografsko zaključenih območjih) slovenske Istre in jih ovrednotiti po naravovarstvenih načelih.

2. Zbral sem seznam 124 redkih vrst v slovenski Istri. Za tiste, ki jih v Rdečem seznamu ni, navajam vse zadnje potrditve lokalitet, pri drugih pa le neobjavljene lokalitete, ki sem jih odkril med večletnim terenskim opazovanjem. Uporabil sem tudi nekaj neobjavljenih podatkov drugih botanikov. Vrste sem razdelil na evmediteranske, halofitne, kraške (mediteransko-montanske, ilirske) in druge.

3. Opisal sem značilnosti evmediteranske, kraške in halofitne vegetacije.

4. V obravnavi posameznih naravnih enot sem obdelal naslednja geografsko zaključena območja: ¹

Stena: evmediteranska flora in vegetacija, predlagam naravni spomenik

Sv. Štefan: evmediteranska flora in vegetacija, predlagam naravni spomenik.

Nahajališče venerinih laskov (*Adiantum capillus-veneris*) pod Koštabono: dosedaj najbogatejše znano nahajališče v Sloveniji, predlagam naravni spomenik.

Dolina Dragonje: nedotaknjena struga, s strnjanim gozdom poraščena pobočja, flora prodišč, makrofiti, predlagam krajinski park.

¹ Glej opombo na str. 29!

Sečoveljske soline:

a) Stare soline (brakično močvirje)

b) Fontanigge (halofitna vegetacija, lepo razviti sestoji *Limonietum venetum*)

c) Nove soline (halofitna vegetacija, krajinska podoba)

č) Kanal sv. Jerneja (halofitna vegetacija, *Spartinetum strictae*). Predlagam, da se ustanovi krajinski park, posebej naj se še zavaruje botanični rezervat v predelu Fontanigge.

Strunjanske soline: halofitna vegetacija, krajinska podoba, predlagam krajinski park.

Ronek: evmediteranska vegetacija (*Myrtus communis*, *Arbutus unedo*), krajinska podoba, halofiti na obali, predlagam krajinski park.

Ankaran-Sv. Katarina: halofitna flora (*Centaureum spicatum*, *Linum maritimum*) in vegetacija, predlagam naravni spomenik.

Škocjanski zaliv: halofitna flora (*Triglochin maritimum*) in vegetacija (*Salicornietum*), predlagam naravni spomenik.

Osapski udor: evmediteranska flora in vegetacija, klasično nahajališče endemita *Moehringia tommasinii*, krajinska podoba, predlagam naravni spomenik v okviru Kraškega krajinskega parka ali krajinskega parka Črnokalski kraški rob.

Črnokalski kraški rob: evmediteranska in kraška flora in vegetacija, krajinska podoba, predlagam naravni spomenik.

Kubed: evmediteranska flora, predlagam naravni spomenik.

Spodmol med Sočergo in Črnicu: evmediteranska flora in vegetacija, krajinska podoba, predlagam naravni spomenik.

Nahajališče judeževca (*Cercis siliquastrum*) pri Sočergi: predlagam naravni spomenik.

Slavnik in vrhovi slovenskega dela Čičarije: kraška flora in vegetacija, klasično nahajališče vrste *Pedicularis friderici-augusti*, redke vrste, krajinska podoba, predlagam vključitev v krajinski park ali poseben krajinski park.

5. V okviru obravnave posameznih naravnih enot naštevam tudi 14 v slovenski Istri ogroženih vrst, ugotavljam vzrok in stanje njihove ogroženosti in predlagam zakonsko zaščito. Take so: *Adiantum capillus-veneris*, *Asphodelus albus*, *Bellevalia romana*, *Gentiana lutea* subsp. *symphyandra*, *Iris illyrica*, *I. erirrhiza*, *Lilium bulbiferum*, *L. carniolicum*, *Limonium angustifolium*, *Moehringia tommasinii*, *Narcissus radiiflorus*, *Paeonia mascula*, *P. officinalis* in *Pedicularis friderici-augusti*.

7. SUMMARY

The paper discusses flora and vegetation of Slovene Istria, including the Slovene part of Čičarija. Especially their particularities are dealt with and they are used as a basis for an evaluation of this territory in terms of nature conservation.

In Chapter 3.1 one hundred and twenty-four rare species are presented and classified into eumediterranean, halophytic, karstic, and others. For 32 species new localities found in the course of several years of fieldwork are given.

Vegetation is divided into halophytic, eumediterranean, and karstic, and particularities of each group are defined. In the Chapter entitled Discussion, 15 natural units are considered. These are as follows: Stena, Sv. Štefan, the locality of *Adiantum capillus-veneris* under Koštabona, the Dragonja Valley, the salt-pans of Sečovlje and Strunjan, Ronek, Ankaran - Sv. Katarina, the Škocjan Bay, Osp, Črnokalski kraški rob, Kubed, the cliffs between Sočerga and Črnica, the locality of *Cercis siliquastrum* near Sočerga and the tops of Čičarija mountains, including Slavnik. For each of the mentioned natural units, characteristics and particularities of flora and vegetation are considered and the most adequate conservation measures are suggested.

Fourteen threatened species are dealt with separately, and it is suggested they be protected by law. They are as follows: *Adiantum capillus-veneris*, *Asphodelus albus*, *Bellevalia romana*, *Gentiana lutea* subsp. *symphyandra*, *Iris illyrica*, *I. erirrhiza*, *Lilium bulbiferum*, *L. carniolicum*, *Limonium angustifolium*, *Mochringia tommasinii*, *Narcissus radiiflorus*, *Paeonia mascula*, *P. officinalis* and *Pedicularis friderici-augusti*.

8. LITERATURA

- COHRS, A., 1953-54: Beiträge zur Flora des nordadriatischen Küstenlandes.- Fedd. Repert., 56
- COHRS, A., 1963: Beiträge zur Flora des nordadriatischen Küstenlandes mit besonderer Berücksichtigung von Friaul, den Julischen und Karnischen Alpen.- Fedd. Repert., 68
- CUPIN-ŠIŠKOVIČ, V., 1957: Flora doline Dragonje.- Diplomsko delo
- GEISTER, I., 1987: Prezimovanje in prelet ptic v Škocjanskem zatoku in zalivu Polje pri Kopru.- Varstvo narave, 13: 59-68
- JEŽ, L., 1959: Konopljika.- Proteus, 22: 27
- JUSTIN, R., 1911: Bericht über einen nördlichen Fundort zweier südlichen Crepis - Arten.- ÖBZ, 61: 255-258
- KALIGARIČ, M., 1980a: Brinjekaz, zanimiv predstavnik družine omelovk.- Proteus, 42: 365-366
- KALIGARIČ, M., 1980b: Rastlinstvo v okolici Sočerge.- Proteus, 43: 37-39
- KALIGARIČ, M. & M. TRATNIK, 1981: Ohranimo Sečoveljske soline.- Proteus, 44: 122-126
- KALIGARIČ, M., 1985: Botanični sprehod po Sečoveljskih solinah.- Proteus, 48: 102-106
- KALIGARIČ, M., 1987a: Lovorolistni volčin v dolini Dragonje. Proteus, 49: 233
- KALIGARIČ, M., 1987b: Floristične novosti iz Slovenske Istre.- Biol. vestnik, 35,2: 19-26
- KALIGARIČ, M., 1988: Halofitna vegetacija na slovenski obali. Diplomsko delo
- KALIGARIČ, M. & T. WRABER, 1988: Obmorski lan in klasnata tavžentroža nista izumrla.- Proteus, 50: 372-373
- LAUSI, D., 1964: Relitti mediterranei all'imbocatura di cavit ipogee carsiche.- Giorn. Botan. Ital., 74: 293-296

- LOSER, A., 1860: Specielles Verzeichniss der in der Umgebung von Capodistria einheimischen Pflanzen.- ÖBZ, 10
- LOSER, A., 1864: Nächtrage zu meinem Verzeichnisse der im Gebiete von Capodistria wildwachsenden Phanerogamen.- ÖBZ, 14
- MARCHESETTI, C., 1879: Particolarit della flora d'Isola.- Boll. Soc. Adr. Sci. Nat., Trieste, 4: 162-167
- MARCHESETTI, C., 1896-97: Flora di Trieste e de' suoi dintorni
- MARČETA, B. & K. POBOLJŠAJ, 1987: Največje nahajališče venerinih laskov v Sloveniji? Proteus, 49: 371-372
- MARTINČIČ, A. & F. SUŠNIK, et al., 1984: Mala flora Slovenije
- MAYER, E., 1952: Seznam praprotnic in cvetnic slovenskega ozemlja
- MELIK, A., 1960: Slovensko Primorje. Slovenija 2
- PIGNATTI, S., 1966: La vegetazione al fine della Laguna Veneta.- Memoire, 23, 1, Ist. ven. di Sc.m Let. ed Arti.
- POLDINI, L., 1975: Un esempio di vegetazione parasteppica (*Lactuco-Ischaemetum* ass. nova) del Carso Nordadriatico.- Not. Fitos., 10
- POSPICHAL, E., 1897-99: Flora des oesterreichischen Küstenlandes 1-2
- STEFANI, A., 1895: La flora di Pirano
- SUŠNIK, F. & J. ŠTIRN & T. VALENTINČIČ, 1973: Povzctek načrta za ustanovitev naravnega rezervata Strunjan.- Medn. razisk. tabor 1971-72: 217-224
- ŠKORNIK, I., 1982: Škocjanski zaliv, ptičji raj skoraj v Kopru.- Proteus, 45: 123-125
- ŠUGAR, I. & I. TRINAJSTIČ, 1970: Daphne laureola L. (lovorolistni likovac) u biljnom pokrovu Istre.- Acta Bot. Croat., 29: 225-232
- TOMMASINI, M., 1839: Der Berg Slavnik im Küstenlande und seine botanischen Merkwürdigkeiten, insonderheit *Pedicularis frederici-augusti*.- Linnaea, 13: 1-30
- UKMAR, J., 1953: Zmajevac ali visoki štrkavec.- Proteus, 15: 230
- Več avtorjev, 1976: Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije.- Zavod SR Slovenije za spomeniško varstvo
- VUKOVIČ, A., 1982: Pozidonija v Koperskem zalivu.- Proteus, 44: 9-10
- VUKOVIČ, A. & R. SEMROUD, 1984: Morske cvetnice v priobalnem morju.- Slovensko morje in zaledje, 6-7: 157-146
- WRABER, M., 1968: Kratek prikaz vegetacijske odeje v Slovenski Istri.- Proteus, 30: 182-188
- WRABER, T., 1971: Jagodičnica (*Arbutus unedo*) na Strunjanskem polotoku.- Proteus, 34: 178
- WRABER, T., 1972a: *Arbutus unedo* L. in *Myrtus communis* L. v Slovenski Istri.- Biol. vestnik, 20: 127-133
- WRABER, T., 1972b: Mirta na Strunjanskem polotoku.- Proteus, 35: 26-27
- WRABER, T., 1972c: Ogroženost flore in vegetacije.- In: Zelena knjiga o ogroženosti okolja v Sloveniji
- WRABER, T., 1973: Gradivo za floro Strunjana.- Medn. raziskovalni tabori 1971-72: 139-161
- WRABER, T., 1975a: Na obisku pri metuljasti kukavici.- Proteus, 38: 10-12
- WRABER, T., 1975b: Novo nahajališče evmediteranske flore v Slovenski Istri.- Varstvo narave, 8: 47-56

- WRABER, T., 1977: Samoniklo nahajališče lovora (*Laurus nobilis* L.) v Sloveniji.- Slovensko morje in zaledje, 1: 193-199
- WRABER, T., 1981: *Vicia loiseleurii* (M.B.) D. Litvinov, a hitherto neglected species from the *V. hirsuta* group.- Biol. vestnik, 29,2: 181-192
- WRABER, T., 1986: Vsega po nekaj o venerinih laskih.- Proteus, 48: 259-263
- WRABER, T., 1987a: Botanični utrinki iz doline Dragonje.- Proteus, 49: 215-218
- WRABER, T., 1987b: Rastlinski svet doline Dragonje v naravovarstvenem pogledu.- Poročilo za medobčinski zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine v Piranu
- WRABER, T. & P. SKOBERNE, 1988: Izpis podatkov iz delovnega gradiva za Rdeči seznam praprotnic in cvetnic Slovenije
- WRABER, T. & P. SKOBERNE, 1989: Rdeči seznam ogroženih praprotnic in cvetnic SR Slovenije.- Varstvo narave, 14-15: 1-429, Ljubljana
- ZANICHELLI, J. H., 1730: Opuscula botanica posthuma

Avtorjev naslov/Author's address:

Mitja KALIGARIČ, dipl. biol.
Univerza v Mariboru
Pedagoška akademija
Koroška 160
YU-62000 Maribor

Velika senčica (*Umbra krameri* Walbaum 1792) - - nova vrsta ribe v Sloveniji

Muddminow (*Umbra krameri* Walbaum 1792) - - New Fish Species in Slovenia (Yugoslavia)

Meta Povž

Ključne besede: Pomurje, Mura, ribe, velika senčica, *Umbra krameri*, redka vrsta
Key words: Pomurje, Slovenia, Mura, fish, muddminow, *Umbra krameri*, rare species

IZVLEČEK

Leta 1981 je bila v slovenskih vodah prvič najdena velika senčica *Umbra krameri* Walbaum 1792, in sicer v mrtvici Kapitany lap pri Petišovcih na levem bregu reke Mure od izliva Ščavnice do madžarske meje. Zaradi redkosti te ribe v Evropi in verjetno tudi pri nas moramo proučiti njeno razširjenost v Sloveniji.

ABSTRACT

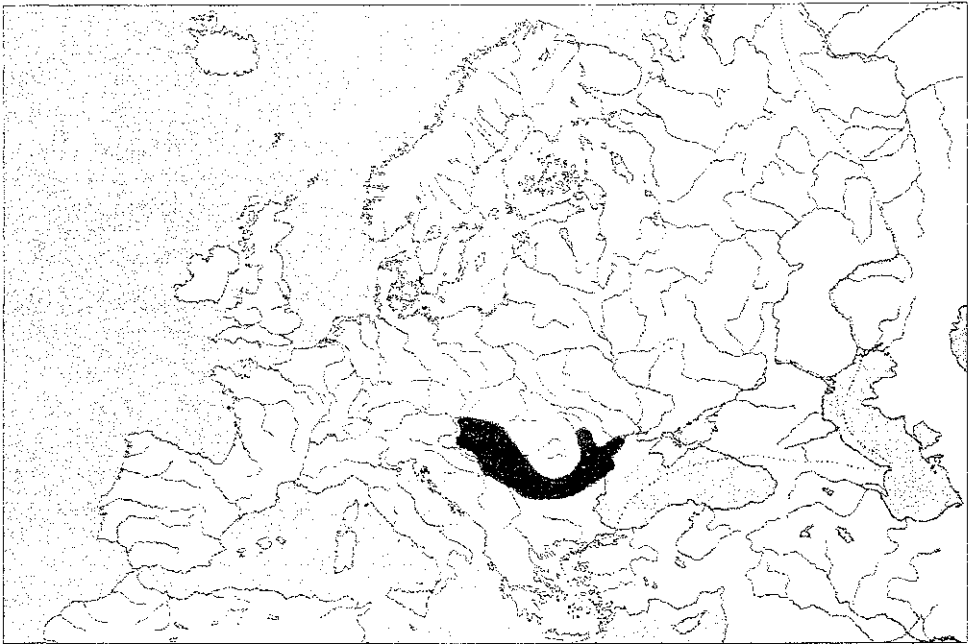
In 1981 the first locality of the Mudminow (*Umbra krameri* Walbaum 1792) was found in Slovenia. *U. krameri* lives in the oxbow lake Kapitany lap on the left bank of the Mura, from the place where the Ščavnica enters the Mura to the Hungarian border. Because the species is rare in Europe, its distribution in Slovenia should be examined.

1. SISTEMATSKA OPREDELITEV IN RAZŠIRJENOST

classis: Osteichthyes Goodrich 1909
ordo: Clupeiformes Berg 1940
subordo: Haplomi Boulenger 1904
familia: Umbridae Günther 1866
genus: *Umbra* Walbaum 1792
species: *Umbra krameri* Walbaum 1792

Sladkovodno ribo *Umbra krameri* Walbaum 1792 je prvič opisal MARSILIUS (1726) v delu Danubius Pannonico-Mysicus pod imenom *Gobius caninus*. Kasneje so evropsko umbro opisali tudi avtorji KRAMER (1756), GRONOVIVS (1763), GROSSINGER (1794), FITZINGER (1832), MILLER (1844) (povzeto po PAVLETIČEVI, 1954). Avtorja HECKEL in KNER (1858) navajata v svojem delu Die Süßwasserfische der Österreichischen Monarchie različna nahajališča v Avstriji in na Madžarskem, BANARESCU (1964) pa navaja nahajališča v spodnjem toku Donave in v njeni delti.

Evropsko umbro uvrščamo v posebno družino Umbridae, ki ima v Evropi en sam rod *Umbra* z edino predstavnico *Umbra krameri* Walbaum 1792. Živi v porečju Donave, Dnjestra in Pruta. Nahajališča so maloštevilna in med seboj popolnoma ločena (sl. 1).

Sl. 1: Areal velike senčice (*Umbra krameri*)

Fig. 1: Distribution of *Umbra krameri*

PAVLETIČEVA (1954) navaja za Jugoslavijo naslednja nahajališča:

- v Srbiji v stoječih vodah okoli Negotina,
- Surčin - poplavno območje Save okoli Zemuna,
- Lupoglav pri Božjakovini.

To so nahajališča, ki zvečine datirajo iz prejšnjega stoletja. Vprašljivo je, ali danes te vode sploh še obstajajo zaradi stalnih hidrogradenj, posebno v zadnjih desetletjih. Zato bi podatke treba preveriti in ponovno raziskati nahajališča te redke sladkovodne ribe.¹

V literaturi nismo zasledili podatka o nahajališču velike senčice v Sloveniji. Sicer smo našli v delu Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije (1976) podatek, da živi *Umbra krameri* v potokih v Krakovskem gozdu v jugovzhodni Sloveniji, vendar ni strokovno preverjen. Glede na življenjski prostor in pogoje obstaja možnost, da ta riba živi v potokih Krakovskega gozda.

¹ Ko je bil članek že oddan, je bilo odkrito v Pančevačkem ritu nahajališče velike senčice (Cakić & Hrstić, 1987).

Leta 1981 smo v okviru raziskovalne naloge Razširjenost, ogroženost in varstvo sladkovodnih rib Slovenije, ki jo financira Raziskovalna skupnost Slovenije, raziskovali sladkovodno ribjo favno reke Mure in njenih živih in mrtvih rokavov. Ribe smo lovili z električnim agregatom. Pri izlovu rib v mrtvici Kapitany lap pri Petišovcih na levem bregu Mure smo ulovili dva primerka sladkovodne ribe *Umbra krameri* Walbaum 1792, velikosti 5,5 in 9,5 cm. Primerkov je bilo več, vendar so pri zajemanju z mrežo ušli, ker je breg mrtvice močno zablaten in dostop do vode praktično ni mogoč.

Mrtvica Kapitany lap je že več desetletij popolnoma ločena od struge reke Mure. Z nasipom je razdeljena v večji in manjši del. Ribo *Umbra krameri* smo ujeli v manjšem delu, ki meri največ 100 m² in je globok 1,5 do 2 m. Dno je močno zablateno, poraslo z gostim vodnim rastlinjem. Temperatura vode v mrtvici je bila okoli 10-11°C. V večjem delu omenjene mrtvice ribe zaenkrat nismo našli. V spodnjem delu reke Mure na slovenski strani je od izliva reke Ščavnice do madžarske meje še 5-6 takih mrtvic, ki so že zelo dolgo popolnoma ločene od glavnega toka reke Mure, in po tej najdbi lahko sklepamo, da tudi v njih živi ta redka sladkovodna riba.

2. OPIS IN BIOLOGIJA EVROPSKE UMBRE (*Umbra krameri*)

D 3/12-15, A 2/5-7, P 1/10-13, V 1/5-6, sq 30-36

Umbra krameri je majhna, gospodarsko nepomembna riba, ki redkokdaj zraste do 17 cm (samica), samci pa so manjši. Živi v manjših jatah 5-6 osebkov, v hladnejših stoječih vodah, gosto zaraslih z rastlinjem, ali v čistih, nezaraslih vodah z blatnim dnom (LIBORSVARSKY, KUX, 1958).

Telo je sivo rjave barve, trebuh je svetlejši, pokrito je z velikimi luskami. Po telesu so temnejše pege brez vzorca. Vz dolž telesa poteka bočno svetlejša proga, riba nima pobočnice. Vse plavuti imajo konkavne robove, hrbtna pa je skoraj ravna. Na glavo odpade 1/4 telesne dolžine, premer očesa je do 1/4 glave. Usta so velika, rahlo nadstojna, v spodnji čeljusti ima številne zobe, v zgornji jih ni. *Umbra krameri* spolno dozori že v prvem letu življenja. Drsti se konec marca in aprila, samica odloži do 2000 iker. Zanimivo je, da diha tudi atmosferski zrak, kar ji omogoča specifična anatomsko zgradba krvožilja in ribjega mehurja (RAUTHER, 1914).

Hrani se s predstavniki skupin Ephemeroptera, Coleoptera, Gammaridae, Cladocera in z drugimi vodnimi živalmi.

V prejšnjih geoloških obdobjih je bilo območje razširjenosti rodu *Umbra* precej večje, kot je danes. Zato lahko današnje predstavnike tega rodu, ki predstavljajo le eno vrsto v Evropi (*Umbra krameri*) in dve vrsti v Severni Ameriki (*U. limi* in *U. pygmaea*), imamo za reliktno vrste, ki izumirajo. Tako se da razložiti tudi prostorska nepovezanost njenih nahajališč v Evropi. Kot smo že omenili, živi in se razmnožuje v vodah, ki imajo temperaturo 10-13°C. Zato je lahko v preteklosti preživel v izredno hladnih razmerah ledenih dob.

Zaradi redkosti te ribje vrste v Evropi sploh, torej tudi pri nas, bi bilo treba natančno pregledati druge podobne vode v Pomurju in ugotoviti njeno razširjenost v Sloveniji.

Sl. 2: Velika senšica *Umbra krameri* Walbaum (Foto: J. Gregori)
Fig. 2: Muddminnow *Umbra krameri* Walbaum (Photo: J. Gregori)

3. LITERATURA

- BANARESCU, P., 1964: Fauna republicii populare Romine, Pisces.- Osteichytes, Vol. XIII, Bucuresti
- ČAKIĆ, P. & Đ. HRISTIĆ, 1987: Ihtiofauna Pančevačkog rita sa posebnim osvrtom na alohtone vrste.- Bull. Mus. Hist. Nat. Ser. Biol., Vol. B., 42, Beograd.
- HECKEL, J. & R. KNER, 1858: Die Süßwasserfische der Österreichischen Monarchie.- Leipzig
- INVENTAR NAJPOMEMBNEJŠE NARAVNE DEDIŠČINE SLOVENIJE.- Zavod SRS za spomeniško varstvo, Ljubljana, 1976
- LIBOSVARSKY, J. & Z. KUX, 1958: Príspevek k poznani bionomie a potravy blatnaka tmaveho *Umbra krameri* (Walbaum).- Zool. listy, 7 (3): 235-248, Praha
- RAUTHER, M., 1914: Über die respiratorische Schwimmblase der Umbra.- Zool. Jahrb., 34
- PAVLETIĆ, J., 1954: Rijetka riba - crnka ili rapa.- Ribarstvo Jugoslavije, 3, Zagreb

---

Avtoričin naslov/Author's address:

mag. Meta Povž, prof. biol.
Zavod za ribištvo Ljubljana
Župančičeva 9
YU-61000 Ljubljana

Favnistični pregled ptic slovenske obale Faunistic Survey of Birds Occurring on the Slovene Coast

Iztok ŠKORNIK & Tihomir MAKOVEC & Marko MIKLAVEC

Ključne besede: slovenska obala, Sečoveljske soline, Škocjanski zatok, popis, ptiči, varstvena prizadevanja

Key words: Adriatic Sea, Slovenia, Sečovlje salt-pans, Škocjanski Zatok, list of birds, protection efforts

IZVLEČEK:

Avtorji delijo obravnavano območje na dva ornitološko najzanimivejša predela: Sečoveljske soline in Škocjanski zatok.

V končnem seznamu obravnavajo 221 vrst ptic, od tega v Sečoveljskih solinah in okolici 207 vrst in v Škocjanskem zatoku in okolici 184 vrst. V Sečoveljskih solinah in bližnji okolici je bilo registriranih 109 negnezdičev, pri 9 vrstah je status vprašljiv, 89 vrst pa tu gnezdi stalno ali občasno. V Škocjanskem zatoku in okolici je bilo registriranih 105 negnezdičev, pri 4 vrstah je status vprašljiv, 75 vrst pa tu gnezdi stalno ali občasno.

Popisane vrste delijo na 5 naravovarstveno pomembnih vrstnih kategorij.

Pri vsaki vrsti sta navedena status vrste in število opazovanj vrste.

Favnistični podatki dopolnjujejo dosedanje poznavanje ptic na slovenski obali; nekateri podatki so za obravnavano območje objavljeni prvič ali pa so podatki o njih v naši literaturi izjemno skromni.

Na koncu je predstavljeno dosedanje naravovarstveno prizadevanje za varstvo omenjenih ornitološko zanimivih lokalitet.

ABSTRACT:

For the purpose of this study the area dealt with is divided into two ornithologically most significant sections: Sečovlje salt-pans and Škocjanski Zatok.

The final list presented is concerned with 221 bird species, of which 207 species occur in the Sečovlje salt-pans and 184 species in Škocjanski Zatok and their respective surroundings. In the former locality 109 non-breeding species were recorded; the status of 9 species is questionable, and 89 species breed there either regularly or occasionally. In the latter locality 105 non-breeding species were recorded; the status of 4 species is questionable, and 75 species breed there either regularly or occasionally.

The species which were recorded are divided into five categories with regard to their occurrence.

For each species its local status and the number of observations are presented.

Faunistic data presented in this paper extend the current knowledge of birdlife on the Slovene coast. Some of the data are new for the area dealt with, in other cases current data in Slovene literature are extremely modest.

In conclusion, nature conservation efforts for the protection of the ornithologically significant localities mentioned above, which have been performed up to now, are presented.

Delo posvečamo spominu pokojnega kolega, prijatelja in ornitologa Gorana Palčiča-Palca, ki je veliko pripomogel k nastanku tega dela.

1. UVOD

Pri Črnem Kalu, ob cesti, ki se s Krasa spušča proti morju, se kraška planota s strmim, tektonsko večkrat pretrganim robom prevesi v prijazno flišno pokrajino slovenske Istre. Zaradi lege ob jugozahodnem delu Tržaškega zaliva je gričevnata slovenska Istra pod neposrednim vplivom toplega sredozemskega podnebja in je tako edina slovenska pokrajina, ki je zares mediteranska.

Ena najbolj izrazitih in atraktivnih pokrajinskih potez slovenske Istre je stik kopnega in morja. Slovensko obalo med Miljskim hribom in ustjem reke Dragonje, dolga je vsega 46 km, sestavljata dva različna geomorfološka elementa: tam, kjer se morje s svojo abrazijsko energijo zajeda v obalne griče, so nastale slikovite, nekaj deset metrov visoke prepadne stene flišnega klifa, tam, kjer so se reke in potoki prebili do morja, pa so se na aluvialnih nanosih izoblikovale prostrane ravnice. Prvotno zamočvirjene, z lagunami prepredene ravnice je človek skozi stoletja preoblikoval v solinska polja, od katerih so se pred nezadržnim vplivom urbanizacije ohranile le še miniaturne soline v Strunjanu in prostrane Sečoveljske soline.

Nekdanje koprške soline so obsegale dva ločena predela. Manjše območje je z južne strani v polkrogu oklepalo Koper, ki je sicer stal na otoku, s kopnim pa je bil povezan z dvema obroboma nasipoma solin. Soline je razdvajal potok Badaševica, ki je odlagal svoje nanose. Soline pa so bile tudi na severozahodni strani Kopra in sicer na obeh straneh Rižane. V začetku 20. stoletja so zaradi ponovnega znižanja odkupne cene soli pričeli opuščati pridelovanje. Tri desetletja so bile nekdanje koprške soline prepuščene delovanju vremena. Večkrat so celotno območje preplavile visoke vode Rižane ali pa jih je zalila morska voda. Zamočvirjena tla solin so postala leglo komarjev, ki so prenašali malarijo. Koprške soline se niso ohranile. Kot spomin nanje stojita ob mestu Koper Škocjanski zatok in Bonifika.

Tako kot nekoč še danes veljajo zamočvirjeni predeli in predeli, obdani s trsjem, za legla komarjev in jih je potemtakem treba čimprej izsušiti. Zaradi napačnega vrednotenja takih biotopov sta resno ogrožena dva predela na slovenski obali: Sečoveljske soline in Škocjanski zatok. Večina biologov ima ta dva dela slovenske obale za favniški eldorado, drugi pa menijo, da je to območje popolnoma neizkoriščeno, zato si več delovnih organizacij prizadeva, da bi ta dva dela "neizkoriščene" obale komercialno uredila. Večina načrtovanih posegov je že spremenila razmere v okolju, ponekod pa tudi popolnoma uničila nekdanji ambient.

Z naravovarstvenega vidika uvrščamo Sečoveljske soline in Škocjanski zatok med najpomembnejšo naravno dediščino Slovenije. Celotna slovenska obala je izjemna ornitološka lokaliteta, kjer se ustavljajo številne ptice na svoji selitvi in prezimovanju. To območje je med drugim tudi najsevernejša obmorska postaja ptic selivk v Sredozemlju. Prav tako pa je slovenska obala zanimiva po svojih enkratnih gnezdilcih in zasluži vso pozornost, ki naj se kaže v posebnem naravovarstvenem režimu. Slovenska obala je zanimiva kot bivališče redkih in za znanost zanimivih vrst ptic.

2. MATERIAL IN METODE DELA

Terensko delo je obsegalo v glavnem podatke opazovanj, uporabljeni pa so bili tudi podatki na osnovi ujetih in obročkanih ptic. Nekatere vrste so bile določene po oglašanju ali petju, pri zamenljivih (sestrskih) in težko določljivih vrstah pa samo na osnovi ulova in določevanja v roki. Opazovali smo podnevi, včasih tudi ponoči. Pri opazovanju smo uporabljali daljnogledne povečav 7x50, 8x30, 9x70, 12x40 in 20x50. Nekaj vrst je bilo evidentiranih in obročkanih na gnezdu. Pri lovu smo uporabljali stoječe najlonske mreže 3,3 m x 12 m.

V seznamu vrst navajamo lastne podatke, v nasprotnem primeru je vir podatka naveden. Dvomljive in netočne podatke smo izločili. Podatke o ovratniškem papagajčku (*Psittacula krameri*) zaradi neavtohtonosti izpuščamo iz dela.

V tabelah so predstavljeni redovi: *Gaviiformes*, *Podicipediformes*, *Pelecaniformes*, *Ciconiiformes*, *Anseriformes*, *Falconiformes*, *Gruiformes*, *Charadriiformes* in *Lariformes*. Vrste iz drugih redov navajamo v seznamu za tabelami. Od navedenih redov smo v tabele uvrstili le vrste, ki so bile opažene več kot dvakrat v različnih mesecih. Pri vrstah z majhnim številom podatkov so navedeni vsi. Isto velja za vrste, ki smo jih na opisanem območju opazili ali ujeli samo enkrat ali dvakrat oziroma nekajkrat. Vrst *Larus ridibundus* in *Larus cachinnans* nismo uvrstili v tabele, ker sta bili absolutno opaženi v vseh opazovalnih mesecih od leta 1982-1987.

Opazovanja so iz obdobja 1980-1987. Gradivo obsega podatke, zbrane v 77 dnevih v letu 1982, 148 dnevih v letu 1983, 106 dnevih v letu 1984, 64 dnevih v letu 1985, 60 dnevih v letu 1986 in 74 dnevih v letu 1987. Pet opazovanj je iz obdobja 1980-1981.

V Sečoveljskih solinah in okolici je bilo opravljeno 205 terenskih obhodov v obdobju 1982-1987, v Škocjanskem zatoku in okolici pa 322 terenskih obhodov v istem obdobju. Pet terenskih dni je bilo opravljeno pred letom 1982. Skupaj je bilo opravljeno 532 terenskih obhodov. Število terenskih obhodov po posameznih mesecih je prikazano s preglednicama (sl. 1 in 2).

Za delo v Sečoveljskih solinah in na Steni pri Dragonji ter v soteski Argile smo uporabljali plezalno opremo.

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982	3	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	-
1983	5	-	1	1	3	10	3	6	1	4	4	2
1984	1	-	6	3	4	10	4	11	3	-	-	1
1985	1	2	2	1	4	2	1	3	1	-	1	4
1986	2	-	1	2	1	2	3	2	5	2	6	6
1987	7	8	6	6	6	6	4	-	5	5	4	5
SKUPAJ	19	10	16	13	18	30	15	21	16	12	17	18

Sl. 1: Preglednica terenskih obhodov v Sečoveljskih solinah in okolici od leta 1982 do 1987.

Fig. 1: Survey of observations in Sečovlje salt-pans and the surrounding area for the period 1982-1987.

LETO	RESEC											
	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982	7	10	10	9	5	-	-	-	1	8	6	14
1983	16	9	13	18	12	5	8	4	8	9	5	1
1984	11	15	9	11	5	3	1	-	1	2	4	1
1985	11	2	6	3	6	3	-	-	-	1	3	7
1986	8	9	3	1	1	-	-	1	1	2	1	1
1987	1	1	2	1	1	-	-	1	-	1	3	1
SKUPAJ	54	46	43	43	30	11	9	6	11	23	22	25

Sl. 2: Preglednica terenskih obhodov v Škocjanskem zatoku in okolici od leta 1982 do 1987.
Fig. 2: Survey of observations in Škocjanski Zatok and the surrounding area for the period 1982-1987.

RAZLAGA KRATIC/ABBREVIATIONS:

C = število opazovanj vrste/number of observations of a species;

St = vrsta gnezdi in se celo leto zadržuje na obravnavanem območju (stalnica)/ species breeds and occurs in the area under consideration throughout the year (resident);

Se = vrsta gnezdi, vendar v zimskem obdobju zapusti naše ozemlje (selivka)/ species breeds in the area in question but migrates in winter (summer resident);

Kl = vrsta gnezdi, vendar se kasneje klati (klatež)/ species breeds in the area in question but later strays off (vagrant);

Pg = vrsta ne gnezdi, ampak se tu na preletu le ustavi. Vrste, opazovane med februarjem in majem ter med julijem in novembrom (preletni gost)/ species does not breed in the area in question but only stops over during its passage; species which were recorded from February to May and from July to November (passage visitor);

Zg = vrsta ne gnezdi, pojavlja se le pozimi. Vrste, opazovane decembra in januarja (zimski gost)/ species does not breed in the area in question, it occurs only in winter; species which were recorded in December and January (winter visitor);

Lg = vrsta ne gnezdi na obravnavanem območju, vendar spolno nezreli primerki letujejo na obravnavanem območju. Vrste, opazovane v juniju (poletni gost)/ species does not breed in the area under consideration although sexually immature specimens summer in this area; species which were recorded in June (summer visitor);

op. = opazovan/observed;

ul. = ulovljen/caught;

prim. = primerek/specimen;

? = status je vprašljiv/status questionable;

najd. kad. = najden kadaver/cadaver found.

Pri vrstah s statusnimi oznakami St, Se in Kl so dodane še oznake gnezdenja:

(For species denoted with St, Se, and Kl, the following symbols which define

their breeding status are added):

Mg = možen gnezdilec/possible breeder;

Vg = verjeten gnezdilec/probable breeder;

Ng = nedvomen gnezdilec/confirmed breeder.

Znanstveno nomenklaturu povzemamo po delu Hrvatska ornitološka nomenklatura zapadnog palearktika i nekih vrsta ostalih zoogeografskih regija, avtorjev G. SUŠIĆA in D. RADOVIĆA (1988).

3. MEJE IN OPIS OBRAVNAVANEGA OBMOČJA

1. Sečoveljske soline so na skrajnem južnem koncu slovenske obale, kjer segajo prav do reke Dragonje. Severneje od njih so še manjše Strunjanske soline, na severovzhodu pa ležita, v neposredni bližini mesta Koper, Škocjanski zatok in Zaliv Polje. Obravnavamo celotni obalni pas, od hrvaške meje na jugu do Debelega Rtiča na severu (sl. 3). Raziskano območje smo razdelili na dva dela:

a) Sečoveljske soline in okolica: obravnavamo obalni pas od Izole do hrvaške meje na jugu, vključno s Strunjanskimi solinami in bližnjo okolico, celotne Sečoveljske soline in okolico, kjer smo potegnili mejo iz Izole na Gažon, proti Padni, Koštaboni, Krkavčam do Stene pri Dragonji, v sotesko Argile in okolico ter po reki Dragonji do izliva v morje;

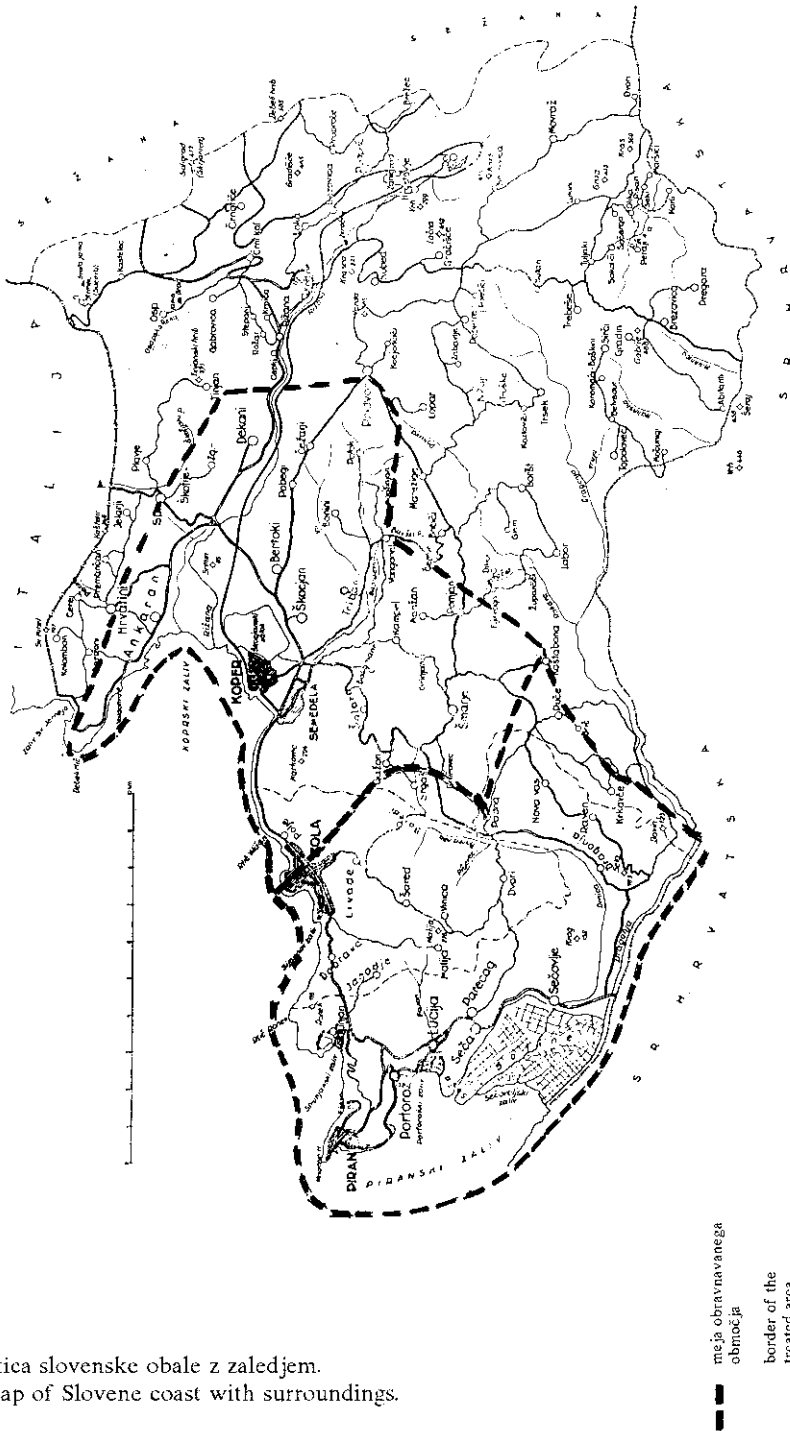
b) Škocjanski zatok in okolica: obravnavamo obalni pas na zahodu od Izole do Debelega Rtiča, mejo nadaljujemo na Tinjan do Pridvora, Vanganela, Koštabone in Gažona, od tu pa proti morju priključimo Izolo.

2. V prejšnjem stoletju je bil podrobno raziskan tudi predel današnje slovenske obale. Delo je opravil BERNARDO SCHIAVUZZI v številnih prispevkih o pticah okolice Pirana in Istre, objavljenih v strokovnih revijah v letih 1878-1887. Najprej je objavil seznam ptic Istre in okolice Pirana, sledili pa so mu popravki in dodatki. V končnem seznamu obravnava 275 vrst. Dopolnitve tega seznama je prispeval tudi ANTONIO VALLE (1885). Leta 1883 je Schiavuzzi raziskoval Sečoveljske soline in objavil seznam 55 vrst ptic. V bogati dediščini, ki nam jo je zapustil Schiavuzzi, je seznam ptic za predel od Monfalcona prek Pirana do Istre, iz novejšega časa pa so znana številna dela različnih slovenskih in tujih avtorjev (glej seznam literature).

Za obravnavano območje je značilno relativno blago, submediteransko podnebje, ki se nekoliko zastruje ob prehodu v notranjost. Značilne so mile zime in precej visoke poletne temperature, ki jih pogosto spremlja razmeroma dolgo relativno sušno obdobje. Po klimatogeografski delitvi Slovenije I. GAMSJA (1972) spada rajon Slovenske Istre h klimi primorske Slovenije, in sicer k submediteranskemu območju z januarsko temperaturo 0°C in srednjo letno temperaturo Kopra 13,8°C. Povprečna letna količina padavin niha med 800 in 1050 mm.

Geološka podlaga obravnavanega predela je eocenski fliš, le ponekod so manjši skladi numulitnega apnenca. Fitogeografsko sodi obravnavano območje v

OBČINE KOPER, IZOLA IN PIRAN

Sl. 3: Skica slovenske obale z zaledjem.

Fig. 3: Map of Slovene coast with surroundings.

submediteransko florno območje, v katerem pripadata drevesna in grmiščna vegetacija gozdno-grmovnim združbam *Carpinetum orientalis croaticum* Horvatić 1939 in *Seslerio-Ostrietum* Horvat et Horvatić 1950.

Celotna gozdna oziroma grmiščna vegetacija je močno degradirana. Ozki pasovi zemljišč ob rekah so izrazito vlažni in jih zaraščajo manjše ali večje skupine drevja, predvsem: *Populus nigra*, *P. alba*, *P. tremula*, *Salix purpurea*, *S. alba* in druge.

Kulturno krajino sestavljajo manjše ali večje njive, vinogradi, polja in sadovnjaki.

Travniška vegetacija je sekundarnega značaja in pripada združbi *Bromo-Chrysopogonetum grylli* Horvatić 1934 in travniškim združbam iz zveze Mesobromion.

Zamočvirjeni predeli so obdani s trsjem (*Phragmitetum*), ločkom (*Juncus* sp.), šašem (*Carex* sp.) in rogozom (*Typha* sp.). Povsod ob obali so se močno razširile trstika (*Arundo donax*), žuka (*Spartium junceum*) in robida (*Rubus* sp.). Ponekod ob Bonifiki pa srečamo manjše sestoje tamariskinega grmovja (*Tamarix* sp.).

Na območju Sečoveljskih in Strunjanskih solin ter v Škocjanskem zatoku je izjemno bogato razvita halofitna vegetacija.

V slovenskem Primorju se izlivajo v morje Rižana, Badaševica, Drnica in Dragonja. Brakična favna v Sloveniji ni le redka, ampak zaradi onesnaženja tudi vedno bolj ogrožena.

Z ekološkega vidika opredeljujemo na obravnavanem območju zlasti naslednje biotope:

- območje opuščениh in delujočih solin
- morsko vodo
- bibavični pas in poloje
- brakični in sladkovodni del Dragonje, Drnice, Badaševice in Rižane
- trstišča
- gozdno-grmovni biotop
- antropogena območja.

V ekološkem pogledu so najbolj zanimive rastlinske in živalske vrste, ki potrebujejo za svoj razvoj visoko koncentracijo soli in številne ptice, ki na slovenski obali gnezdiijo, prezimujejo ali pa se tu ustavljajo na preletu.

4. SEZNAM VRST

4.1 Sečoveljske soline in okolica

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

1. ledni slapnik

Gavia immer (Brünnich) 1764

C = 4 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

3. čopasti ponirek

Podiceps cristatus (L.) 1758

C = 21 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

5. črnovrati ponirek

Podiceps nigricollis (C.L.Brehm) 1831

C = 20 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

7. veliki kormoran

Phalacrocorax carbo (L.) 1758

C = 36 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

2. severni slapnik

Gavia arctica (L.) 1758

C = 12 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

4. sivogrli ponirek

Podiceps griseigena (Boddaert) 1783

C = 3 - Pg - Zg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

6. mali ponirek

Tachybaptus ruticollis (Pallas) 1764

C = 13 - Zg - Pg - St - Ng

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

8. siva čaplja

Ardea cinerea (L.) 1758

C = 111 - Zg - Pg - Lg

LETO \ NESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRJ												

9. rjava čaplja

Ardea purpurea (L.) 1766

C = 4 - Pg

LETO \ NESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRJ												

11. mala bela čaplja

Egretta garzetta (L.) 1766

C = 114 - Zg - Pg - Lg

LETO \ NESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRJ												

13. siva gos

Anser anser (L.) 1758

C = 6 - Pg

LETO \ NESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRJ												

15. navadna žvižgavka

Anas penelope (L.) 1758

C = 8 - Zg - Pg

LETO \ NESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRJ												

10. velika bela čaplja

Egretta alba (L.) 1758

C = 18 - Zg - Pg

LETO \ NESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRJ												

12. rumena čaplja

Ardeola ralloides (Scopoli) 1769

C = 3 - Pg

LETO \ NESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRJ												

14. mlakarica

Anas platyrhynchos (L.) 1758

C = 115 - Zg - Pg - St - Ng

LETO \ NESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRJ												

16. kreheljc

Anas crecca (L.) 1758

C = 10 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

17. regeljc

Anas querquedula (L.) 1758

C = 6 - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

18. raca žličarica

Anas clypeata (L.) 1758

C = 7 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

19. čopasta črnica

Aythya fuligula (L.) 1758

C = 5 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

20. sivka

Aythya ferina (L.) 1758

C = 10 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

21. belooka raca

Aythya nyroca (Güldenstädt) 1770

C = 4 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

22. srednji žagar

Mergus serrator (L.) 1758

C = 21 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

23. navadni skobec

Accipiter nisus (L.) 1758

C = 14 - St - Vg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

24. kragulj

Accipiter gentilis (L.) 1758

C = 8 - St - Vg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

25. navadna kanja

Buteo buteo (L.) 1758

C = 66 - Pg - Kl - St - Vg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

27. navadna postovka

Falco tinnunculus (L.) 1758

C = 101 - Kl - Se - St - Ng

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

29. grahasta tukalica

Porzana porzana (L.) 1766

C = 3 - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

31. črna liska

Fulica atra (L.) 1758

C = 38 - Zg - Pg - Kl - St - Ng

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

26. rjavi lunj

Circus aeruginosus (L.) 1758

C = 10 - Pg - Lg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

28. mokož

Rallus aquaticus (L.) 1758

C = 75 - St - Vg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

30. zelenonoga tukalica

Gallinula chloropus (L.) 1758

C = 78 - St - Ng

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

32. komatni deževnik

Charadrius hiaticula (L.) 1758

C = 3 - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPAJ												

33. mali deževnik

Charadrius dubius Scopoli 1786

C = 3 - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPAJ												

34. beločeli deževnik

Charadrius alexandrinus (L.) 1758

C = 60 - Pg - Se - Ng

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPAJ												

35. črna prosenka

Pluvialis squatarola (L.) 1758

C = 6 - Pg - Lg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPAJ												

36. navadna priba

Vanellus vanellus (L.) 1758

C = 38 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPAJ												

37. rdečenogi martinec

Tringa totanus (L.) 1758

C = 90 - Zg - Pg - Lg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPAJ												

38. zelenonogi martinec

Tringa nebularia (Gunnerus) 1767

C = 34 - Pg - Lg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPAJ												

39. mali martinec

Actitis hypoleucos (L.) 1758

C = 68 - Zg - Pg - St - Vg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPAJ												

40. močvirski martinec

Tringa glareola (L.) 1758

C = 11 - Pg

MESEC LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

41. pikasti martinček

Tringa ochropus (L.) 1758

C = 3 - Pg

MESEC LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

43. navadni kljunač

Limosa limosa (L.) 1758

C = 3 - Pg

MESEC LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

45. navadna kozica

Gallinago gallinago (L.) 1758

C = 9 - Zg - Pg

MESEC LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

47. sivi galeb

Larus canus (L.) 1758

C = 3 - Zg - Pg

MESEC LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

42. togotnik

Philomachus pugnax (L.) 1758

C = 9 - Pg

MESEC LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

44. veliki škurh

Numenius arquata (L.) 1758

C = 3 - Zg - Pg

MESEC LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

46. črnoglavi galeb

Larus melanocephalus (Temminck) 1820

C = 19 - Pg - Lg

MESEC LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

48. navadna čigra

Sterna hirundo (L.) 1758

C = 66 - Zg - Pg - Kl - Sc - Ng

MESEC LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPAJ												

49. mala čigra

Sterna albifrons (Pallas) 1764

C = 22 - Se - Pg - Ng

50. rdečegri slapnik *Gavia stellata* (Pontoppidan) 1763

C = 2 - Zg - Pg

10. 1. 1983, op. 1 prim., Piran

19. 5. 1984, op. 1 prim., morje ob kanalu Pichetto

51. rumenokljuni slapnik *Gavia adamsii* (Gray) 1859

C = 1 - Pg

13. 11. 1982, op. 1 prim., izliv reke Dragonje

52. vranjek *Phalacrocorax aristotelis* (L.) 1758

C = 1 - Pg

19. 11. 1987, op. 1 prim., Strunjan

53. kvakač *Nycticorax nycticorax* (L.) 1758

C = 2 - Pg

22. 3. 1986, op. 1 prim., Stena pri vasi Dragonja

18. 5. 1986, najd. kad., izliv reke Dragonje

54. mala bobnarica *Ixobrychus minutus* (L.) 1766

C = 1 - Pg - Se - Vg

5. 7. 1985, op. 3 prim., izliv reke Dragonje

55. velika bobnarica *Botaurus stellaris* (L.) 1758

C = 1 - Pg - St ?

27. 3. 1983, op. 1 prim., ob letališču v Sečovljah (D.Ota)

56. čaplja žličarica *Platalea leucorodia* (L.) 1758

C = 3 - Pg

15. 5. 1987, op. 1 prim., izliv reke Dragonje

16. 5. 1987, op. 1 prim., izliv reke Dragonje

17. 5. 1987, op. 1 prim., izliv reke Dragonje

57. črna štorclja *Ciconia nigra* (L.) 1758

C = 2 - Pg

20. 8. 1984, op. 1 prim., izliv reke Dragonje

24. 8. 1984, op. 1 prim., izliv reke Dragonje

58. njivska gos *Anser fabalis* (Latham) 1787

C = 1 - Pg

15. 2. 1987, op. 10 prim., ob pobočju Rujevca

59. beločela gos *Anser albifrons* (Scopoli) 1769

C = 2 - Pg

13. 3. 1987, op. 30 prim., Fontanigge

16. 3. 1987, op. 5 prim., Fontanigge

60. duplinska gos *Tadorna tadorna* (L.) 1758
C = 1 - Pg
15. 2. 1987, op. 4 prim., bazen ob kanalu Piketo
61. raca konopnica *Anas strepera* (L.) 1758
C = 1 - Zg
17. 12. 1985, op. 30 prim., morje ob izlivu reke Dragonje
62. dolgorepa raca *Anas acuta* (L.) 1758
C = 1 - Pg
14. 2. 1982, op. 2 prim., Fontanigge
63. rjavka *Aythya marila* (L.) 1758
C = 1 - Zg
24. 1. 1982, op. 2 prim., reka Dragonja
64. žametna raca *Melanitta fusca* (L.) 1758
C = 1 - Pg
27. 3. 1983, op. 1 prim., morje ob izlivu reke Dragonje
65. navadni zvonec *Bucephala clangula* (L.) 1758
C = 2 - Pg
17. 2. 1985, op. 2 prim., Fontanigge
12. 2. 1987, op. 1 prim., Strunjan
66. veliki žagar *Mergus merganser* (L.) 1758
C = 2 - Pg - Lg
17. 3. 1984, op. 1 prim., Strunjan
21. 6. 1984, op. 1 prim., Fontanigge
67. mali žagar *Mergus albellus* (L.) 1758
C = 1 - Zg
3.12.1984, op. 1 prim., morje ob kanalu Pichetto
68. planinski orel *Aquila chrysaetus* (L.) 1758
C = 2 - Zg - Pg ?
26. 1. 1986, op. 1 prim., vas Dragonja
15. 3. 1986, op. 2 prim., v zraku nad Stojbami
69. pepelasti lunj *Circus cyaneus* (L.) 1766
C = 2 - Pg
13. 2. 1985, op. 3 prim., ob izlivu reke Dragonje
21. 3. 1987, op. 1 prim., ob izlivu reke Dragonje
70. močvirski lunj *Circus pygargus* (L.) 1758
C = 1 - Pg
7. 3. 1987, op. 1 prim., Fontanigge
71. sokol selec *Falco peregrinus* (Tunstall) 1771
C = 2 - Pg - Zg
22. 12. 1984, op. 1 prim., morje ob izlivu reke Dragonje
3. 10. 1987, op. 1 prim., Fontanigge
72. škrjančar *Falco subbuteo* (L.) 1758
C = 1 - Pg
12. 9. 1987, op. 1 prim., Stojbe
73. prepelica *Coturnix coturnix* (L.) 1758
C = 2 - Se - Vg
24. 6. 1983, op. 6 prim., Rujevec
10. 7. 1983, op. 3 prim., ob reki Dragonji

74. poljska jerebica *Perdix perdix* (L.) 1758
C = 2 - St - Ng
29. 10. 1983, op. 1 prim., Sečovelje
10. 10. 1987, op. 1 prim., Strunjan
75. navadni fazan *Phasianus colchicus* (L.) 1758
C = 40 - St - Ng
76. kosec *Crex crex* (L.) 1758
C = 1 - Pg
26. 9. 1986, op. 1 prim., Stojbe (D.Šere)
77. sabljarka *Recurvirostra avosetta* (L.) 1758
C = 1 - Pg
31. 5. 1987, op. 2 prim., Fontanigge
78. navadna prosenka *Pluvialis apricaria* (L.) 1758
C = 1 - Pg
9. 5. 1987, op. 1 prim., Fontanigge
79. srpokljuni prodnik *Calidris ferruginea* (Pontoppidan) 1763
C = 1 - Pg - Lg
23. 6. 1983, op. 1 prim., Fontanigge
80. spremenljivi prodnik *Calidris alpina* (L.) 1758
C = 1 - Pg
23. 9. 1983, op. 2 prim., Fontanigge
81. črni martinec *Tringa erythropus* (Pallas) 1764
C = 2 - Zg - Pg - Lg
24. 1. 1982, op. 3 prim., Fontanigge
21. 6. 1984, op. 1 prim., Fontanigge
82. mali škurh *Numenius phaeopus* (L.) 1758
C = 2 - Pg
22. 8. 1983, op. 1 prim., izliv reke Dragonje
15. 4. 1987, op. 1 prim., izliv reke Dragonje
83. progastorepi kljunač *Limosa lapponica* (L.) 1758
C = 1 - Pg - Lg
16. 6. 1985, op. 3 prim., Fontanigge
84. sloka *Scolopax rusticola* (L.) 1758
C = 1 - Kl ?
28. 11. 1983, op. 1 prim., Stena pri Dragonji
85. prlivka *Burchinus oedincnemus* (L.) 1759
C = 1 - Pg
22. 8. 1983, op. 1 prim., Fontanigge
86. komatna tekica *Glareola pratincola* (L.) 1766
C = 2 - Pg
25. 5. 1985, op. 1 prim., Fontanigge
18. 5. 1986, op. 2 prim., Fontanigge
87. rečni galeb *Larus ridibundus* (L.) 1766
C = 200 - Zg - Lg
88. rumenonogi galeb *Larus cachinnans* (Pallas) 1811
C = 200 - Zg - Kl - Lg - St - Ng

89. rjavi galeb *Larus fuscus* (L.) 1758
C = 2 - Pg
21. 2. 1981, op. 20-30 prim., Fontanigge
6. 3. 1986, op. 1 prim., Strunjan
90. kričava čigra *Sterna sandvicensis* (Latham) 1787
C = 1 - Pg
19. 5. 1984, op. 1 prim., Fontanigge
91. črna čigra *Chlidonias nigra* (L.) 1758
C = 3 - Pg
18. 5. 1984, op. 2 prim., izliv reke Dragonje
19. 5. 1984, op. 2 prim., izliv reke Dragonje
20. 5. 1984, op. 2 prim., izliv reke Dragonje
92. beloperuta čigra *Chlidonias leucoptera* (Temminck) 1815
C = 2 - Pg
20. 7. 1984, op. 1 prim., izliv reke Dragonje
9. 5. 1987, op. 6 prim., Fontanigge
93. belolična čigra *Chlidonias hybrida* (Pallas) 1811
C = 1 - Pg
19. 5. 1984, op. 1 prim., izliv reke Dragonje
94. grivar *Columba palumbus* (L.) 1758
C = 1 - Pg
15. 3. 1986, op. 2 prim., nad Stojbami
95. turška grlica *Streptopelia decaocto* (Frisvaldszky) 1838
C = 51 - St - Ng
96. divja grlica *Streptopelia turtur* (L.) 1758
C = 33 - Se - Vg
97. navadna kukavica *Cuculus canorus* (L.) 1758
C = 5 - Se - Mg
98. pegasta sova *Tyto alba* (Scopoli) 1769
C = 5 - St - Mg
99. velika uharica *Bubo bubo* (L.) 1758
C = 5 - St - Ng
100. mala uharica *Asio otus* (L.) 1758
C = 2 - K1 ?
24. 6. 1983, op. 1 prim., Argile
21. 3. 1987, op. 1 prim., pobočje Markovca
101. veliki skovik *Otus scops* (L.) 1758
C = 20 - St - K1 - Ng
102. navadni čuk *Athene noctua* (Scopoli) 1769
C = 15 - K1 - Ng
103. lesna sova *Strix aluco* (L.) 1758
C = 1 - St ? (determinirano po izbljuvkih)
104. podhujka *Caprimulgus europaeus* (L.) 1758
C = 22 - Se - Vg
105. črni hudournik *Apus apus* (L.) 1758
C = 27 - Se - Ng

106. čebelar *Merops apiaster* (L.) 1758
C = 1 - Pg
28. 8. 1985, op. 21 prim., izliv reke Dragonje
107. vodomec *Alcedo atthis* (L.) 1758
C = 31 - St - Kl - Vg
108. smrdokavra *Upupa epops* (L.) 1758
C = 5 - Se - Vg
109. zelena žolna *Picus viridis* (L.) 1758
C = 49 - St - Ng
110. veliki detel *Picoides major* (L.) 1758
C = 26 - St - Kl - Ng
111. srednji detel *Picoides medius* (L.) 1758
C = 1 - St ?
24. 1. 1987, op. 1 prim., Stena pri Dragonji
112. vijeglavka *Jynx torquilla* (L.) 1758
C = 5 - Se - Vg
113. hribski škrjanec *Lullula arborea* (L.) 1758
C = 5 - Zg - St - Vg
114. poljski škrjanec *Alauda arvensis* (L.) 1758
C = 32 - Zg - St - Kl - Ng
115. čopasti škrjanec *Galerida cristata* (L.) 1758
C = 30 - St - Kl - Ng
116. kmečka lastovka *Hirundo rustica* (L.) 1758
C = 38 - Pg - Se - Ng
117. mestna lastovka *Delichon urbica* (L.) 1758
C = 33 - Pg - Se - Ng
118. breguljka *Riparia riparia* (L.) 1758
C = 4 - Pg
119. drevesna cipa *Anthus trivialis* (L.) 1758
C = 4 - Pg - Se - Mg
120. mala cipa *Anthus pratensis* (L.) 1758
C = 5 - Zg
121. cipa vriskarica *Anthus spinoletta* (L.) 1758
C = 25 - Zg
122. rjava cipa *Anthus campestris* (L.) 1758
C = 22 - Se - Ng
123. bela pastirica *Motacilla alba* (L.) 1758
C = 41 - St - Kl - Se - Ng
124. siva pastirica *Motacilla cinerea* (Tunstall) 1771
C = 5 - Kl - St - Zg - Ng
125. rumena pastirica *Motacilla flava* (L.) 1758
C = 25 - Se - Ng
126. pegam *Bombycilla garrulus* (L.) 1758
C = 1 - Zg
2. 1. 1983, op. 1 prim., Krkavče
127. veliki srakoper *Lanius excubitor* (L.) 1758
C = 5 - Zg - Pg

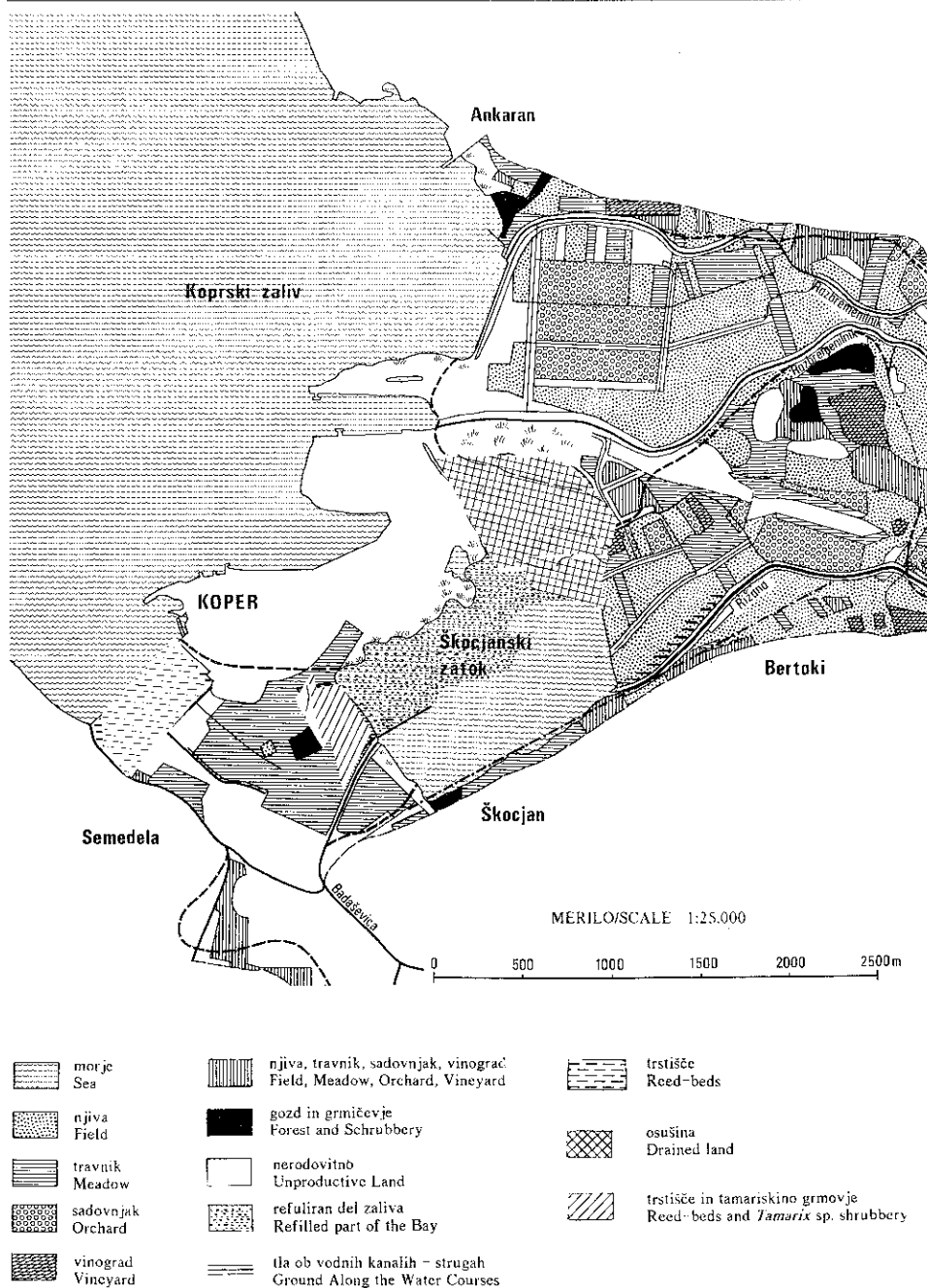
128. rjavi srakoper *Lanius collurio* (L.) 1758
C = 19 - Se - St - Ng
129. črnočeli srakoper *Lanius minor* (Gmelin) 1788
C = 1 - Se - Vg
25. 6. 1983, op. 1 prim., topolov gozd pred Argile
130. rjavoglavi srakoper *Lanius senator* (L.) 1758
C = 1 - Pg
25. 8. 1983, op. 1 prim., ob reki Dragonji
131. siva pevka *Prunella modularis* (L.) 1758
C = 39 - Zg - Pg - Kl ?
132. kobiličar *Locustella naevia* (Boddaert) 1783
C = 1 - Pg
28. 8. 1985, ul. 1 prim., Stojbe
133. trstni cvrčalec *Locustella luscinioides* (Savi) 1824
C = 2 - Pg
29. 8. 1984, ul. 1 prim., Stojbe
28. 8. 1985, ul. 1 prim., Stojbe
134. srpična trstnica *Acrocephalus scirpaceus* (Hermann) 1804
C = 32 - Pg - Se - Vg
135. močvirska trstnica *Acrocephalus palustris* (Bechstein) 1798
C = 14 - Pg - Sg - Vg
136. rakar *Acrocephalus arundinaceus* (L.) 1758
C = 32 - Pg - Se - Ng
137. povodna trstnica *Acrocephalus paludicola* (Vieillot) 1817
C = 1 - Pg
23. 8. 1983, ul. 1 prim., Stojbe
138. tamariskovka *Acrocephalus melanopogon* (Temminck) 1823
C = 15 - St - Zg - Pg - Mg
139. bičja trstnica *Acrocephalus schoenobaenus* (L.) 1758
C = 15 - Pg
140. svilnica *Cettia cetti* (Temminck) 1820
C = 57 - St - Vg
141. brškinka *Cisticola juncidis* (Rafinesque) 1810
C = 25 - St - Vg
142. rumeni vrtnik *Hippolais icterina* (Vieillot) 1817
C = 5 - Pg - Se ?
143. kratkokrili vrtnik *Hippolais polyglotta* (Vieillot) 1817
C = 15 - Se - Ng
144. bleđi vrtnik *Hippolais pallida* (Hemprich & Ehrenberg) 1833
C = 2 - Se - Mg
23. 6. 1983, op. 1 prim., Rujevec
21. 6. 1984, op. 1 prim., Rujevec
145. siva penica *Sylvia communis* (Latham) 1787
C = 20 - Pg - Se - Vg
146. mlinarček *Sylvia curruca* (L.) 1758
C = 1 - Pg
13. 9. 1987, ul. 1 prim., Stojbe

147. vrtna penica *Sylvia borin* (Boddaert) 1783
C = 13 - Pg
148. črnoglavka *Sylvia atricapilla* (L.) 1758
C = 41 - Pg - Se - St - Ng
149. žametna penica *Sylvia melanocephala* (Gmelin) 1789
C = 5 - St - Mg
150. taščična penica *Sylvia cantillans* (Pallas) 1764
C = 5 - Se - Mg
151. kovaček *Phylloscopus trochilus* (L.) 1758
C = 6 - Pg
152. grmovščica *Phylloscopus sibilatrix* (Bechestein) 1793
C = 8 - Pg
153. vrbja listnica *Phylloscopus collybitus* (Vieillot) 1817
C = 44 - Zg - Pg - St - Mg
154. rumenoglavi kraljiček *Regulus regulus* (L.) 1758
C = 14 - Zg
155. rdečeglavi kraljiček *Regulus ignicapillus* (Temminck) 1820
C = 3 - Pg
29. 10. 1983, op. 1 prim., Sečovlje
28. 11. 1983, op. 2 prim., Sečovlje
23. 2. 1985, op. 1 prim., ob reki Dragonji
156. sivi muhar *Muscicapa striata* (Pallas) 1764
C = 5 - Se - Pg - Vg
157. črnoglavi muhar *Ficedula hypoleuca* (Pallas) 1764
C = 11 - Pg
158. mali muhar *Ficedula parva* (Bechstein) 1794
C = 1 - Pg
28. 8. 1982, op. 1 prim., ob reki Dragonji
159. prosnik *Saxicola torquata* (L.) 1766
C = 26 - St - Se - Ng
160. repaljščica *Saxicola rubetra* (L.) 1758
C = 13 - St - Se - Ng
161. navadni kupčar *Oenanthe oenanthe* (L.) 1758
C = 10 - Pg
162. sredozemski kupčar *Oenanthe hispanica* (L.) 1758
C = 1 - Pg
24. 8. 1982, op. 1 prim., Fontanigge
163. šmarnica *Phoenicurus ochruros* (Gmelin) 1774
C = 15 - Pg - Zg
164. pogorelček *Phoenicurus phoenicurus* (L.) 1758
C = 7 - Pg - Zg
165. taščica *Erithacus rubecula* (L.) 1758
C = 45 - Zg - St - Vg
166. modri slavec *Erithacus svecicus cyaneculus* (Meisner) 1804
C = 5 - Pg
167. mali slavec *Erithacus megarhynchos* (C.L.Brehm) 1831

- C = 33 - Se - Pg - Ng
168. črni kos *Turdus merula* (L.) 1758
C = 64 - St - Kl - Ng
169. brinovka *Turdus pilaris* (L.) 1758
C = 8 - Zg
170. cikovt *Turdus philomelos* (C.L.Brehm) 1831
C = 10 - Kl - Mg
171. carar *Turdus viscivorus* (L.) 1758
C = 2 - Kl - Mg
21. 3. 1987, op. 1 prim., Stojbe
21. 11. 1987, op. 1 prim., Stena pri Dragonji
172. brkata sinica *Panurus biarmicus* (L.) 1758
C = 21 - Pg - Zg - Kl ?
173. dolgorepka *Aegithalos caudatus* (L.) 1758
C = 37 - Kl - Ng
174. plašica *Remiz pendulinus* (L.) 1758
C = 21 - Zg - Pg
175. menišček *Parus ater* (L.) 1758
C = 6 - Zg - Kl - Mg
176. velika sinica *Parus major* (L.) 1758
C = 63 - Kl - Ng
177. plavček *Parus caeruleus* (L.) 1758
C = 63 - Zg - Kl - Ng
178. močvirna sinica *Parus palustris* (L.) 1758
C = 4 - Kl - Mg
179. brglez *Sitta europaea* (L.) 1758
C = 2 - Zg - Pg
29. 11. 1983, op. 1 prim., Sečovlje
19. 1. 1985, op. 1 prim., Argile
180. skalni plezavček *Tichodroma muraria* (L.) 1766
C = 1 - Pg
23. 2. 1985, op. 1 prim., Argile
181. kratkoprsti plezavček *Certhia brachydactyla* (C.L.Brehm) 1820
C = 1 - St ?
Opazovan pozimi leta 1980, Izola (L. Lipej).
182. stržek *Troglodytes troglodytes* (L.) 1758
C = 36 - Zg - St - Mg
183. veliki strnad *Emberiza calandra* (L.) 1758
C = 14 - St - Mg
184. skalni strnad *Emberiza cia* (L.) 1766
C = 19 - Kl - Ng
185. rumeni strnad *Emberiza citrinella* (L.) 1758
C = 5 - Zg
186. plotni strnad *Emberiza cirius* (L.) 1766
C = 25 - Kl - St - Ng
187. vrtni strnad *Emberiza hortulana* (L.) 1758
C = 4 - Pg

188. trstni strnad *Emberiza schoeniclus* (L.) 1758
C = 24 - Zg - Kl - Mg
189. snežni strnad *Plectrophenax nivalis* (L.) 1758
C = 1 - Zg
Opazovan pozimi leta 1980, Izola (L. Lipej).
190. pinoža *Fringilla montifringilla* (L.) 1758
C = 10 - Zg
191. ščinkavec *Fringilla coelebs* (L.) 1758
C = 55 - Kl - Mg
192. lišček *Carduelis carduelis* (L.) 1758
C = 51 - Kl - Ng
193. čížek *Carduelis spinus* (L.) 1758
C = 7 - Zg
194. zelenec *Carduelis chloris* (L.) 1758
C = 44 - Kl - Ng
195. kalin *Pyrrhula pyrrhula* (L.) 1758
C = 4 - Zg
196. dlesk *Coccothraustes coccothraustes* (L.) 1758
C = 4 - Kl - Mg
197. navadni repnik *Accanthis cannabina* (L.) 1758
C = 7 - Kl - Vg
198. grilček *Serinus serinus* (L.) 1766
C = 33 - Kl - Ng
199. poljski vrabec *Passer montanus* (L.) 1758
C = 21 - Kl - Vg
200. domači vrabec *Passer domesticus* (L.) 1758
C = 27 - St - Ng
201. navadni škorec *Sturnus vulgaris* (L.) 1758
C = 18 - Zg - Kl - Ng
202. kobilar *Oriolus oriolus* (L.) 1758
C = 20 - Se - Vg
203. šoja *Garrulus glandarius* (L.) 1758
C = 52 - St - Ng
204. navadna sraka *Pica pica* (L.) 1758
C = 59 - St - Ng
205. planinska kavka *Pyrrhocorax graculus* (L.) 1766
C = 1 - Pg
8. 11. 1980, op. 3 prim., Stena pri Dragonji
206. siva vrana *Corvus corone cornix* (L.) 1758
C = 31 - Kl - Ng
207. navadna kavka *Corvus monedula* (L.) 1758
C = 8 - St - Kl - Ng

Sl. 5: Skica Škocjanskega zatoka.
Fig. 5: Map of Škocjanski Zatok.

4.2. Škocjanski zatok in okolica

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

1. severni slapnik

Gavia arctica (L.) 1758

C = 3 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

3. čopasti ponirek

Podiceps cristatus (L.) 1758

C = 44 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

5. črnovratni ponirek

Podiceps nigricollis (C.L.Brehm) 1831

C = 25 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

7. mali ponirek

Tachybaptus ruficollis (Pallas) 1764

C = 116 - Zg - Pg - St - Ng

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

2. rdečegri slapnik

Gavia stellata (Pontoppidan) 1763

C = 10 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

4. sivogri ponirek

Podiceps griseigena (Bodaert) 1783

C = 8 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

6. zlatouhi ponirek

Podiceps auritus (L.) 1758

C = 4 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

8. veliki kormoran

Phalacrocorax carbo (L.) 1758

C = 33 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

9. siva čaplja

Ardea cinerea (L.) 1758

C = 59 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

11. velika bela čaplja

Egretta alba (L.) 1758

C = 3 - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

13. rumena čaplja

Ardeola ralloides (Scopoli) 1769

C = 4 - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

15. mala bobnarica

Ixobrychus minutus (L.) 1766

C = 10 - Pg - Se - Ng

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

10. rjava čaplja

Ardea purpurea (L.) 1766

C = 8 - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

12. mala bela čaplja

Egretta garzetta (L.) 1766

C = 145 - Zg - Pg - Lg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

14. kvakač

Nycticorax nycticorax (L.) 1758

C = 3 - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

16. siva gos

Anser anser (L.) 1758

C = 21 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPAJ												

17. beločela gos

Anser albifrons (Scopoli) 1769

C = 3 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPAJ												

19. navadna žvižgavka

Anas penelope (L.) 1758

C = 4 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPAJ												

21. regeljc

Anas querquedula (L.) 1758

C = 55 - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPAJ												

23. raca zličarica

Anas clypeata (L.) 1758

C = 31 - Zg - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPAJ												

18. mlakarica

Anas platyrhynchos (L.) 1758

C = 142 - Zg - Pg - St - Ng

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPAJ												

20. kreheljc

Anas crecca (L.) 1758

C = 67 - Zg - Pg - Kl - Ng

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPAJ												

22. dolgorepka

Anas acuta (L.) 1758

C = 11 - Pg

LETO \ MESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPAJ												

24. čopasta črnica

Aythya fuligula (L.) 1758

C = 22 - Zg - Pg

LETO \ NESEČ	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRJ												

25. sivka

Aythya ferina (L.) 1758

C = 68 - Zg - Pg - Kl - Ng

LETO \ NESEČ	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRJ												

27. navadni zvonec

Bucephala clangula (L.) 1758

C = 12 - Zg - Pg

LETO \ NESEČ	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRJ												

29. navadni skobec

Accipiter nisus (L.) 1758

C = 44 - Kl - Vg

LETO \ NESEČ	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRJ												

31. rjavi lunj

Circus aeruginosus (L.) 1758

C = 11 - Pg

LETO \ NESEČ	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRJ												

26. belooka raca

Aythya nyroca (Güldenstadt) 1770

C = 4 - Pg

LETO \ NESEČ	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRJ												

28. srednji žagar

Mergus serrator (L.) 1758

C = 20 - Zg - Pg

LETO \ NESEČ	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRJ												

30. navadna kanja

Buteo buteo (L.) 1758

C = 27 - Kl - St - Vg

LETO \ NESEČ	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRJ												

32. pepelasti lunj

Circus cyaneus (L.) 1766

C = 9 - Zg - Pg

LETO \ NESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

33. sokol selec

Falco peregrinus (Tunstall) 1771

C = 10 - Zg - Pg

LETO \ NESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

35. mokož

Rallus aquaticus (L.) 1758

C = 75 - St - Ng

LETO \ NESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

37. črna liska

Fulica atra (L.) 1758

C = 236 - Zg - Pg - Kl - St - Ng

LETO \ NESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

39. polojnik

Himantopus himantopus (L.) 1758

C = 5 - Pg

LETO \ NESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

34. navadna postovka

Falco tinnunculus (L.) 1758

C = 20 - Kl - Se - St - Ng

LETO \ NESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

36. zelenonoga tukalica

Gallinula chloropus (L.) 1758

C = 156 - St - Ng

LETO \ NESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

38. morska sraka

Haematopus ostralegus (L.) 1758

C = 9 - Pg

LETO \ NESEC	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

40. komatni deževnik

Charadrius hiaticula (L.) 1758

C = 5 - Pg

LETO \ NESEČ	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

41. mali deževnik

Charadrius dubius (Scopoli) 1786

C = 10 - Pg - Lg

LETO \ NESEČ	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

43. črna prosenka

Pluvialis squatarola (L.) 1758

C = 3 - Pg

LETO \ NESEČ	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

45. srpokljuni prodnik

Calidris ferruginea (Pontoppidan) 1763

C = 3 - Pg

LETO \ NESEČ	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

47. rdečenogi martinec

Tringa totanus (L.) 1758

C = 23 - Pg

LETO \ NESEČ	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

42. beločeli deževnik

Charadrius alexandrinus (L.) 1758

C = 37 - Pg - Se - Ng

LETO \ NESEČ	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

44. navadna priba

Vanellus vanellus (L.) 1758

C = 19 - Pg - Zg

LETO \ NESEČ	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

46. mali prodnik

Calidris minuta (Leisler) 1812

C = 4 - Pg

LETO \ NESEČ	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

48. zelenonogi martinec

Tringa nebularia (Gunnerus) 1762

C = 22 - Pg

MESEC LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

49. močvirski martinec

Tringa glareola (L.) 1758

C = 23 - Pg

MESEC LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

51. pikasti martinec

Tringa ochropus (L.) 1758

C = 7 - Pg

MESEC LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

53. veliki škurh

Numenius arquata (L.) 1758

C = 5 - Pg - Zg

MESEC LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

55. navadni ključač

Limosa limosa (L.) 1758

C = 28 - Pg

MESEC LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

50. mali martinec

Actitis hypoleucos (L.) 1758

C = 65 - Zg - Pg - Kl - Ng

MESEC LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

52. togotnik

Philomachus pugnax (L.) 1758

C = 29 - Pg

MESEC LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

54. mali škurh

Numenius phaeopus (L.) 1758

C = 10 - Pg

MESEC LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

56. navadna kozica

Gallinago gallinago (L.) 1758

C = 27 - Pg - Zg

NESEČ LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

57. črnoglavi galeb

Larus melanocephalus (Temminck) 1820

C = 6 - Pg

NESEČ LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

59. mali galeb

Larus minutus (Pallas) 1776

C = 3 - Pg

NESEČ LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

61. navadna čigra

Sterna hirundo (L.) 1758

C = 3 - Pg - Zg

NESEČ LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

63. črna čigra

Chlidonias nigra (L.) 1758

C = 4 - Pg

NESEČ LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

58. sivi galeb

Larus canus (L.) 1758

C = 11 - Zg - Pg

NESEČ LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

60. kričava čigra

Sterna sandvicensis (Latham) 1787

C = 9 - Pg - Zg

NESEČ LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

62. mala čigra

Sterna albifrons (Pallas) 1764

C = 3 - Pg - Zg

NESEČ LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPRAJ												

64. beloperuta čigra

Chlidonias leucoptera (Temminck) 1815

C = 3 - Pg

MESECI LETO	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1982												
1983												
1984												
1985												
1986												
1987												
SKUPAJ												

65. belolična čigra

Chlidonias hybrida (Pallas) 1811

C = 3 - Pg - Lg

66. ledni slapnik *Gavia immer* (Brünic) 1764

C = 4 - Zg

11. 12. 1982, op. 4 prim., Zaliv Polje

14. 12. 1982, op. 8 prim., Zaliv Polje

15. 12. 1982, op. 6 prim., Žusterna - morje

25. 12. 1982, op. 1 prim., Koper - morje

67. vranjek *Phalacrocorax aristotelis* (L.) 1761

C = 2 - Zg

23. 12. 1982, op. 2 prim., morje med Koprom in Izolo

25. 12. 1982, op. 1 prim., morje med Koprom in Izolo

68. pritlikavi kormoran *Halietor pygmaeus* (Pallas) 1773

C = 1 - Pg

10. 9. 1982, op. 1 prim., Škocjanski zatok

69. velika bobnarica *Botaurus stellaris* (L.) 1758

C = 2 - Pg - St ?

5. 2. 1984, najd.kad., Škocjan

25. 10. 1986, op. 1 prim., Škocjanski zatok

70. plevica *Plegadis falcinellus* (L.) 1766

C = 2 - Pg

14. 4. 1983, op.1 prim., ustje Badaševice

16. 4. 1983, op.1 prim., ustje Badaševice

71. njivska gos *Anser fabalis* (Latham) 1787

C = 1 - Pg

9. 3. 1986, op. 1 prim., Škocjanski zatok

72. duplinska gos *Tadorna tadorna* (L.) 1758

C = 1 - Zg

25. 1. 1982, op. 3 prim., Zaliv Polje

73. črna rasa *Melanitta nigra* (L.) 1758

C = 1 - Pg

10. 4. 1983, op. 1 prim., Škocjanski zatok

74. žametna rasa *Melanitta fusca* (L.) 1758

C = 1 - Zg

18. 1. 1987, op. 3 prim., Škocjanski zatok

75. veliki žagar *Mergus merganser* (L.) 1758

C = 1 - Pg

11. 3. 1981, op. 1 prim., Žusterna

76. mali žagar *Mergus albellus* (L.) 1758
 C = 4 - Zg
 17. 1. 1985, op. 1 prim., Škocjanski zatok
 18. 1. 1985, op. 1 prim., Škocjanski zatok
 25. 1. 1985, op. 2 prim., Škocjanski zatok
 29. 1. 1985, op. 3 prim., Škocjanski zatok
77. ribji orel *Pandion haliaetus* (L.) 1758
 C = 1 - Pg
 19. 9. 1983, op. 1 prim., Škocjanski zatok
78. kragulj *Accipiter gentilis* (L.) 1758
 C = 1 - St - Mg
 31. 12. 1982, op. 1 prim., Škocjan
79. rjasta kanja *Buteo ruffinus* (Cretzschmar) 1827
 C = 1 - Zg
 9. 1. 1983, op. 1 prim., Markov hrib
80. grahasta tukalica *Porzana porzana* (L.) 1766
 C = 1 - Pg - St ?
 20. 3. 1981, op. 1 prim., Škocjanski zatok
81. kamenjar *Arenaria interpres* (L.) 1758
 C = 1 - Pg
 5. 5. 1984, op. 1 prim., Zaliv Polje
82. beli prodnik *Calidris alba* (Pallas) 1764
 C = 1 - Pg
 15. 10. 1983, op. 4 prim., Škocjanski zatok
83. spremenljivi prodnik *Calidris alpina* (L.) 1758
 C = 1 - Pg
 25. 5. 1983, op. 2 prim., Škocjanski zatok
84. črni martinec *Tringa erythropus* (Pallas) 1764
 C = 2 - Pg
 17. 4. 1982, op. 1 prim., Škocjanski zatok
 19. 8. 1983, op. 3 prim., Škocjanski zatok
85. progastorepi kljunač *Limosa lapponica* (L.) 1758
 C = 1 - Pg
 15. 3. 1986, op. 2 prim., Škocjanski zatok
86. rečni galeb *Larus ridibundus* (L.) 1766
 C = 311 - Zg - Pg - Lg
87. rumenonogi galeb *Larus cachinnans* (Pallas) 1811
 C = 320 - Zg - Pg - Lg - St ?
88. navadni fazan *Phasianus colchicus* (L.) 1758
 C = 79 - St - Ng
89. turška grlica *Streptopelia decaocto* (Frisvaldszky) 1838
 C = 144 - St - Ng
90. divja grlica *Streptopelia turtur* (L.) 1758
 C = 7 - Se - Vg
91. navadna kukavica *Cuculus canorus* (L.) 1758
 C = 1 - Se - Mg
 19. 4. 1984, op. 1 prim., Vanganel

92. pegasta sova *Tyto alba* (Scopoli) 1769
C = 2 - St - Mg
1. 8. 1983, op. 1 prim., Markovec
29. 12. 1984, op. 1 prim., Koper
93. veliki skovik *Otus scops* (L.) 1758
C = 19 - Se - Ng
94. navadni čuk *Athene noctua* (Scopoli) 1769
C = 5 - Kl - Ng
95. podhujka *Caprimulgus europaeus* (L.) 1758
C = 1 - Se - Mg
19. 6. 1986, op. 1 prim., Koper
96. črni hudournik *Apus apus* (L.) 1758
C = 46 - Se - Ng
97. vodomec *Alcedo atthis* (L.) 1758
C = 79 - St - Kl - Vg
98. smrdokavra *Upupa epops* (L.) 1758
C = 5 - Se - Mg
99. zelena žolna *Picus viridis* (L.) 1758
C = 44 - St - Ng
100. veliki detel *Picoides major* (L.) 1758
C = 44 - St - Kl - Ng
101. srednji detel *Picoides medius* (L.) 1758
C = 1 - St ?
5. 4. 1982, op. 1 prim., Šalara
102. vijeglavka *Jynx torquilla* (L.) 1758
C = 5 - Se - Vg
103. hribski škrjanec *Lullula arborea* (L.) 1758
C = 27 - St - Kl - Mg
104. poljski škrjanec *Alauda arvensis* (L.) 1758
C = 63 - St - Kl - Mg
105. čopasti škrjanec *Galerida cristata* (L.) 1758
C = 141 - St - Kl - Ng
106. kmečka lastovka *Hirundo rustica* (L.) 1758
C = 67 - Se - Pg - Ng
107. mestna lastovka *Delichon urbica* (L.) 1758
C = 62 - Se - Pg - Ng
108. breguljka *Riparia riparia* (L.) 1758
C = 9 - Pg
109. drevesna cipa *Anthus trivialis* (L.) 1758
C = 6 - Pg
110. mala cipa *Anthus pratensis* (L.) 1758
C = 22 - Zg
111. cipa vriskarica *Anthus spinoletta* (L.) 1758
C = 134 - Zg
112. bela pastirica *Motacilla alba* (L.) 1758
C = 116 - St - Kl - Se - Ng
113. siva pastirica *Motacilla cinerea* (Tunstall) 1771
C = 77 - Zg

114. rumena pastirica *Motacilla flava* (L.) 1758
C = 56 - Se - Pg - Ng
115. veliki srakoper *Lanius excubitor* (L.) 1758
C = 1 - Zg
18. 1. 1983, op. 1 prim., Markovec
116. rjavi srakoper *Lanius collurio* (L.) 1758
C = 4 - Se - Mg
117. siva pevka *Prunella modularis* (L.) 1758
C = 83 - Zg
118. srpična trstnica *Acrocephalus scirpaceus* (Hermann) 1804
C = 18 - Se - Pg - Ng
119. močvirska trstnica *Acrocephalus palustris* (Bechstein) 1798
C = 19 - Se - Pg - Ng
120. rakar *Acrocephalus arundinaceus* (L.) 1758
C = 37 - Se - Pg - Ng
121. povodna trstnica *Acrocephalus paludicola* (Vieillot) 1817
C = 2 - Pg
21. 8. 1983, op. 5 prim., Škocjanski zatok
11. 9. 1984, op. 1 prim., Škocjanski zatok
122. tamariskovka *Acrocephalus melanopogon* (Temminck) 1823
C = 22 - Pg - St - Vg
123. bičja trstnica *Acrocephalus shoenoaenus* (L.) 1758
C = 2 - Pg
26. 9. 1983, op. 1 prim., Bonifika
13. 10. 1983, op. 2 prim., Škocjanski zatok
124. svilnica *Cettia cetti* (Temminck) 1820
C = 114 - St - Vg
125. brškinka *Cisticola juncidis* (Rafinesque) 1810
C = 91 - St - Ng
126. kratkoperuti vrtnik *Hippolais polyglotta* (Vieillot) 1817
C = 9 - Pg - Se - Ng
127. siva penica *Sylvia communis* (Latham) 1787
C = 5 - Pg - Se - Mg
128. vrtna penica *Sylvia borin* (Boddaert) 1783
C = 4 - Pg
129. črnoglavka *Sylvia atricapilla* (L.) 1758
C = 65 - St - Se - Pg - Ng
130. žametna penica *Sylvia melanocephala* (Gmalin) 1789
C = 9 - St - Ng
131. taščična penica *Sylvia cantillans* (Pallas) 1764
C = 1 - Se - Mg
12. 4. 1983, op. 1 prim., Koper
132. kovaček *Phylloscopus trochilus* (L.) 1758
C = 4 - Pg
133. vrbja listnica *Phylloscopus collybitus* (Vieillot) 1817
C = 38 - Zg - Pg

134. grmovščica *Phylloscopus sibilatrix* (Bechstein) 1793
C = 4 - Pg
135. rumenoglavi kraljiček *Regulus regulus* (L.) 1758
C = 39 - Zg
136. rdečeglavi kraljiček *Regulus ignicapillus* (Temminck) 1820
C = 1 - Pg
5. 4. 1982, op. 1 prim., Žusterna
137. sivi muhar *Muscicapa striata* (Pallas) 1764
C = 2 - Pg
14. 8. 1983, op. 5 prim., Škocjanski zatok
19. 8. 1983, op. 1 prim., Škocjanski zatok
138. prosnik *Saxicola torquata* (L.) 1766
C = 59 - St - Se - Ng
139. repaljščica *Saxicola rubetra* (L.) 1758
C = 15 - St - Se - Ng
140. navadni kupčar *Oenanthe oenanthe* (L.) 1758
C = 13 - Pg
141. sredozemski kupčar *Oenanthe hispanica* (L.) 1758
C = 1 - Pg
10. 4. 1983, op. 1 prim., Škocjanski zatok
142. šmarnica *Phoenicurus ochruros* (Gmelin) 1774
C = 44 - Zg - Pg
143. taščica *Erithacus rubecula* (L.) 1758
C = 116 - Zg - Pg
144. modri slavec *Erithacus svecicus cyaneculus* (Meisner) 1804
C = 2 - Pg
12. 10. 1982, op. 2 prim., Škocjanski zatok
20. 10. 1982, op. 1 prim., Škocjanski zatok
145. mali slavec *Erithacus megarhynchos* (C.L.Brehm) 1831
C = 37 - Se - Pg - Ng
146. črni kos *Turdus merula* (L.) 1758
C = 156 - St - Kl - Ng
147. brinovka *Turdus pilaris* (L.) 1758
C = 26 - Zg
148. cikvot *Turdus philomelos* (C.L.Brehm) 1831
C = 13 - Kl - Mg
149. vinski drozg *Turdus iliacus* (L.) 1766
C = 2 - Pg
19. 3. 1983, op. 1 prim., Škocjanski zatok
18. 3. 1984, op. 1 prim., Škocjanski zatok
150. brkata sinica *Panurus biarmicus* (L.) 1758
C = 1 - Zg
30. 12. 1983, op. 1 prim., Škocjanski zatok
151. dolgorepka *Aegithalos caudatus* (L.) 1758
C = 15 - Kl - Ng
152. plašica *Remiz pendulinus* (L.) 1758
C = 67 - Zg - Pg

153. menišček *Parus ater* (L.) 1758
C = 11 - K1 - Mg
154. velika sinica *Parus major* (L.) 1758
C = 175 - K1 - Ng
155. plavček *Parus caeruleus* (L.) 1758
C = 103 - Zg - K1 - Ng
156. močvirska sinica *Parus palustris* (L.) 1758
C = 4 - K1 - Mg
157. brglez *Sitta europaea* (L.) 1758
C = 1 - Pg
3. 2. 1982, op. 1 prim., Koper
158. stržek *Troglodytes troglodytes* (L.) 1758
C = 77 - Zg
159. veliki strnad *Emberiza calandra* (L.) 1758
C = 15 - St - Mg
160. skalni strnad *Emberiza cia* (L.) 1766
C = 8 - K1 - Zg - Mg
161. rumeni strnad *Emberiza citrinella* (L.) 1758
C = 18 - Zg
162. plotni strnad *Emberiza cirius* (L.) 1766
C = 55 - K1 - St - Ng
163. vrtni strnad *Emberiza hortulana* (L.) 1758
C = 1 - Pg
1. 5. 1982, op. 2 prim., Markov hrib
164. trstni strnad *Emberiza schoeniculus* (L.) 1758
C = 91 - Zg - K1 - Mg
165. pinoža *Fringilla montifringilla* (L.) 1758
C = 6 - Zg
166. ščinkavec *Fringilla coelebs* (L.) 1758
C = 110 - Zg - K1 - Mg
167. lišček *Carduelis carduelis* (L.) 1758
C = 167 - K1 - Ng
168. čížek *Carduelis spinus* (L.) 1758
C = 15 - Zg
169. zelenec *Carduelis chloris* (L.) 1758
C = 122 - K1 - Ng
170. kalin *Pyrrhula pyrrhula* (L.) 1758
C = 4 - Zg
171. dlesk *Coccothraustes coccothraustes* (L.) 1758
C = 6 - K1 - Mg
172. navadni repnik *Accanthis cannabina* (L.) 1758
C = 17 - K1 - Vg
173. brezovček *Accanthis flammea* (L.) 1758
C = 1 - Pg
3. 3. 1982, op. 1 prim., Markovec
174. grilček *Serinus serinus* (L.) 1758
C = 71 - K1 - Ng

175. poljski vrabec *Passer montanus* (L.) 1758
C = 92 - Kl - Ng
176. domači vrabec *Passer domesticus* (L.) 1758
C = 134 - St - Ng
- 176a italijanski vrabec *Passer domesticus italiae* (Vicillot) 1817
C = 1 - St ?
30. 5. 1983, najd.kad., Koper
177. navadni škorec *Sturnus vulgaris* (L.) 1758
C = 76 - Zg - Kl - Mg
178. kobilar *Oriolus oriolus* (L.) 1758
C = 17 - Se - Ng
179. šoja *Garrulus glandarius* (L.) 1758
C = 60 - St - Ng
180. navadna sraka *Pica pica* (L.) 1758
C = 132 - St - Ng
181. krokar *Corvus corax* (L.) 1758
C = 1 - Zg
29. 1. 1983, op. 1 prim., Šalara
182. poljska vrana *Corvus frugilegus* (L.) 1758
C = 2 - Zg
1. 1. 1983, op. 1 prim., Škocjan
2. 1. 1983, op. 1 prim., Škocjan
183. črna vrana *Corvus corone corone* (L.) 1758
C = 1 - Zg
1. 1. 1983, op. 1 prim., Šalara
- 183a siva vrana *Corvus corone cornix* (L.) 1758
C = 119 - Kl - Ng
184. navadna kavka *Corvus monedula* (L.) 1758
C = 29 - St - Kl - Vg

5. RAZPRAVA

V favnističnem pregledu ptic slovenske obale obravnavamo 221 vrst in dve podvrsti. V obeh obravnavanih predelih je 168 vrst (76,0 %), 38 vrst (17,2%) smo opazili samo na območju Sečoveljskih solin in okolice, 15 vrst (6,8 %) pa le na območju Škocjanskega zatoka in okolice.

Vrste, ki smo jih opazili samo na območju Sečoveljskih solin in okolice, so: *Gavia adamsii*, *Platalea leucordia*, *Ciconia nigra*, *Anas strepera*, *Aquila chrysaetos*, *Circus pygargus*, *Falco subbuteo*, *Coturnix coturnix*, *Perdix perdix*, *Crex crex*, *Recurvirostra avosetta*, *Larus fuscus*, *Pluvialis apricaria*, *Scolopax rusticola*, *Burchinus oedinemus*, *Glareola pratincola*, *Columba palumbus*, *Bubo bubo*, *Asio otus*, *Strix aluco*, *Merops apiaster*, *Anthus campestris*, *Bombycilla garrulus*, *Lanius minor*, *Lanius senator*, *Locustella naevia*, *Locustella luscinioides*, *Hippolais icterina*, *Hippolais pallida*, *Sylvia curruca*, *Ficedula hypoleuca*, *Ficedula parva*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Turdus viscivorus*, *Tichodroma muraria*, *Certhia brachydactyla*, *Plectophenax nivalis* in *Pyrrhocorax graculus*.

Med vrstami, ki smo jih opazili samo na območju Škocjanskega zatoka in okolice, so naslednje: *Podiceps auritus*, *Buteo ruffinus*, *Pandion haliaetus*, *Melanitta nigra*, *Himantopus himantopus*, *Haematopus ostralegus*, *Arenaria interpres*, *Calidris minuta*, *Calidris alba*, *Haliastur pygmaeus*, *Plegadis falcinellus*, *Larus minutus*, *Accanthis flammea*, *Corvus frugilegus* in *Corvus corax*.

V Sečoveljskih solinah in bližnji okolici smo ugotovili 207 vrst ptic ali 93,7 % vseh opaženih vrst, medtem ko smo v Škocjanskem zatoku in okolici registrirali 183 vrst ptic ali 82,8 % vseh opaženih vrst ptic na slovenski obali.

Med 207 opaženimi vrstami v Sečoveljskih solinah in okolici je 109 negnezdilcev, pri 9 vrstah je status vprašljiv, 89 vrst pa tu gnezdi stalno ali občasno. Od tega je 17 možnih, 24 verjetnih in 48 nedvomnih gnezdilcev.

Med 184 opaženimi vrstami v Škocjanskem zatoku in okolici je 105 negnezdilcev, pri 4 vrstah je status vprašljiv, 75 vrst pa tu gnezdi stalno ali občasno. Od tega je 19 možnih, 9 verjetnih in 47 nedvomnih gnezdilcev.

Popisane vrste delimo na pet kategorij, pomembnih tudi za naravovarstveno oceno:

- a) vrste, ki množično ali redno prezimujejo na opazovanem območju;
- b) vrste, ki med preletom naših krajev redno počivajo na opazovanem območju;
- c) vrste, ki na opazovanem območju letujejo;
- č) vrste, ki na opazovanem območju stalno ali občasno gnezdiijo;
- d) v Sloveniji redko pojavljajoče se vrste.

5.1 Vrste, ki množično ali redno prezimujejo na opazovanem območju

Med vrste, ki množično prezimujejo na opazovanem območju, štejemo predvsem črno lisko (*Fulica atra*), rumenonogega galeba (*Larus cachinnans*), rečnega galeba (*Larus ridibundus*), rdečenogega martinca (*Tringa totanus*), pribo (*Vanellus vanellus*) in mlakarico (*Anas platyrhynchos*).

Nekoliko manj je ptic vrst *Anas penelope*, *Anas crecca*, *Tachybaptus ruficollis*, *Aythya ferina*, *Podiceps cristatus* in *Mergus serrator*.

Iz prehranjevalne ekologije je znano, da so črna liska, mali ponirek, mlakarica, navadna žvižgavka, kreheljc in sivka vezani na plitvo vodo, ki omogoča pobiranje hrane s tal (sivka se lahko potaplja globlje). Takšen način prehranjevanja omogočajo Sečoveljske soline in Škocjanski zatok v optimalni meri. Rečni galeb, rdečenogi martinec in priba se prehranjujejo na poljih in v plitvinah, rumenonogi galeb pa tudi v suburbanih predelih in na smetiščih. Čopasti ponirek in srednji žagar se prehranjeta z manjšimi ribami, ki jih lovita na odprtem morju in v morskih zalivih, zato smo ju redkeje srečevali v Škocjanskem zatoku in Sečoveljskih solinah.

Za črno lisko (*Fulica atra*) je Škocjanski zatok najpomembnejše prezimovališče v Sloveniji, saj je v nekaterih zimah prezimovalo do 4000 osebkov (ŠKORNIK, 1987).

Vrste, ki redno, vendar maloštevilno prezimujejo, so: *Podiceps griseigena*, *Podiceps nigricollis*, *Gavia stellata*, *Gavia arctica*, *Phalacrocorax carbo*, *Aythya fuligula* in *Gallinago gallinago*.

5.2 Vrste, ki med preletom naših krajev redno počivajo na opazovanem območju

Med vrstami, ki med preletom naših krajev redno počivajo na opazovanem območju, moramo omeniti predvsem pobrežnike (Charadriiformes), zlasti martinca (*Tringa* sp.), prodnike (*Calidris* sp.), togotnike (*Philomachus pugnax*) in navadne kljunače (*Limosa limosa*), ki včasih v velikem številu brodirajo po plitvinah. Pogoste so tudi vrste iz redov Anseriformes, Ciconiiformes in Lariformes, med katerimi so številnejše vrste iz rodov *Anas*, *Aythya* in *Anser*. Številčneje se pojavljata vrsti *Anas querquedula* in *Anser anser*. Med galebi je najbolj številen črnoglavi galeb (*Larus melanocephalus*). Redni, vendar maloštevilni preletniki so še mala bobnarica (*Ixobrychus minutus*), rjava čaplja (*Ardea purpurea*) in rumena čaplja (*Ardeola ralloides*).

Zamočvirjeni, z gostim grmovjem in trstičjem obraščeni predeli ponujajo idealne prehranjevalne možnosti številnim pticam pevkam, ki se ob selitvi v stotinah zgrinjajo v Škocjanski zatok, dolino Dragonje in Sečoveljske soline. Med njimi so najpomembnejše kmečke lastovke (*Hirundo rustica*), mestne lastovke (*Delichon urbica*) in breguljke (*Riparia riparia*), ki v tisočih prenočujejo v trsju. Prav tako se v večjem številu ustavljajo številne vrste iz rodov *Acrocephalus*, *Sylvia*, *Locustella* in *Phylloscopus*.

5.3 Vrste, ki na opazovanem območju letujejo

Med vrstami, ki na obravnavanem območju letujejo, naj omenimo sivo čapljo (*Ardeo cinerea*), malo belo čapljo (*Egretta garzetta*), zelenonogega martinca (*Tringa nebularia*), rdečenogega martinca (*Tringa totanus*), rečnega galeba (*Larus ridibundus*), črnoglavega galeba (*Larus melanocephalus*) in rumenonogega galeba (*Larus cachinnans*). Pri zgoraj navedenih vrstah gre predvsem za negnezdeče, spolno nezrele osebkke.

Pri naslednjih vrstah: *Pluvialis aquatarola*, *Limosa lapponica*, *Circus aeruginosus*, *Chlidonias hybridus*, *Charadrius dubius*, *Mergus merganser*, *Calidris ferruginea*, *Tringa erythropus*, je navedena tudi oznaka poletni gost (Lg). Vprašanje je, ali gre pri omenjenih vrstah za spolno nezrele osebkke ali so opaženi primerki samo zapozneli preletniki ali poletni klateži.

5.4 Vrste, ki na opazovanem območju stalno ali občasno gnezdiijo

Kot smo že omenili, gnezdi med 221 vrstami na Sečoveljskih solinah in okolici 89 vrst, v Škocjanskem zatoku in okolici pa 75 vrst ptic. V obeh omenjenih lokalitetah gnezdiijo redke, ogrožene in za slovensko ornitofavno zelo zanimive vrste ptic.

Med 89 gnezdečimi vrstami v Sečoveljskih solinah in okolici je bilo ugotovljeno 17 možnih, 24 verjetnih in 48 nedvomnih gnezdilcev.

Med 75 gnezdečimi vrstami v Škocjanskem zatoku in okolici je bilo ugotovljeno 19 možnih, 9 verjetnih in 47 nedvomnih gnezdilcev.

V skupino možen gnezdilec (- Mg) smo uvrstili vrste, pri katerih je bila vrsta ali pojoči samec opazovana v gnezditvenem obdobju in možnem gnezditvenem prebivališču.

V skupino verjeten gnezdilec (- Vg) smo uvrstili vrste, pri katerih je gnezditvev domnevna, opaženo gnezditveno obnašanje staršev (območnost, dvorjenje, narejanje ...) in znaki gnezdenja (valilna pleša, nedograjeno gnezdo ...).

V skupino nedvomen gnezdilec (- Ng) uvrščamo vse tiste vrste, pri katerih je bila gnezditvev potrjena (najdeno gnezdo z jajci ali mladiči), pri katerih so bili opaženi speljani mladiči, opaženo hlinjenje poškodovanosti ali prinašanje hrane.

Med vrste, katerih gnezditvene lokalitete so omejene, njihova potencialna ogroženost pa velika, štejemo navadno čigro (*Sterna hirundo*), malo čigro (*Sterna albifrons*) in beločelega deževnika (*Charadrius alexandrinus*). Medtem ko so za navadno čigro znane tri gnezditvene lokalitete v Sloveniji, gnezdi beločeli deževnik (*Charadrius alexandrinus*) samo na slovenski obali. Do nedavna je gnezdil tudi v Seči, Škocjanskem zatoku in v tankerski luki v Koprju. S propadom Piranskih solin je v Seči prenehal gnezditi, nič drugačna usoda pa ga glede na znane urbanistične načrte ne čaka v Koprju in okolici (GEISTER, 1985). Kot že opozarja GEISTER (1985), bodo Sečoveljske soline prej ali slej edino gnezdišče v Sloveniji. Na Sečoveljskih solinah gnezdi okoli 15 parov beločelih deževnikov, nad 20 parov navadnih čiger, mala čigra pa zaradi avanturističnih kopalcev in ornitološko neutemeljenih poseganj v gnezditveni prostor gnezdi samo občasno. V Škocjanskem zatoku čigre ne gnezdi, gnezdi pa tukaj okoli 6 parov beločelih deževnikov.

Od ujed Falconiformes uvrščamo med verjetne gnezdilce navadno kanjo (*Buteo buteo*), kragulja (*Accipiter gentilis*) in skobca (*Accipiter nisus*), saj so to povsod razširjene vrste, kljub temu da gnezdi nismo našli. Zanimivo je gnezdenje navadne postovke (*Falco tinnunculus*), ki v Sloveniji številčneje gnezdi v Sečoveljskih solinah. Leta 1985 je na primer gnezdilo na Sečoveljskih solinah 11 parov teh ptic.

Vsekakor je zanimivo gnezdenje rumenonogega galeba (*Larus cachinnans*) na Sečoveljskih solinah, ki je bilo po načrtnem iskanju potrjeno leta 1986. Gnezdišče je bilo najdeno na ozkem, neporastlem solinskem nasipu, v bazenu severovzhodno od kanala Pichetto. Pred leti je rumenonogi galeb že gnezdil na območju Škocjanskega zatoka (GEISTER, ustno), zato - glede na njegovo prilagodljivost in oddaljenost gnezdišča v Sečoveljeh - dopuščamo možnost ponovne gnezditve.

Mali ponirik (*Tachybaptus ruficollis*) gnezdi v obeh obravnavanih predelih, številčneje v Škocjanskem zatoku, kjer gnezdi okoli 25 parov. Opozarjamo, da bo gnezdišče malega ponirka v Škocjanskem zatoku kmalu zasuto.

Mala bobnarica (*Ixobrychus minutus*), ki je v Sloveniji le lokalno razširjena, gnezdi v Škocjanskem zatoku in po vsej verjetnosti tudi ob izlivu Dragonje, kjer smo 5. 7. 1985 opazovali 3 primerke. Gnezdi maloštevilno, gnezdenje pa je zaradi urbanističnih načrtov v prihodnje vprašljivo.

Gnezdenje krehelca (*Anas crecca*) leta 1985 v trstišču stare struge Rižane je bil le poskus morda spolno nezrelega para, saj je degenerirano leglo kmalu propadlo.

Hlinjenje poškodovanosti samca sivke (*Aythya ferina*) v strugi Rižane leta 1986 nas je opozarjalo na gnezditvev te vrste, vendar kasneje gnezda nismo iskali.

Za mokoža (*Rallus aquaticus*), ki ga navajamo kot verjetnega gnezdilca Sečoveljskih solin in nedvornega gnezdilca v Škocjanskem zatoku, je zanimivo

to, da ga v maju v vseh opazovalnih letih nismo registrirali na območju Sečoveljskih solin, samo enkrat pa je bil opažen v Škocjanskem zatoku. Verjetno se med gnezdenjem ne oglašja, kot je to zanj značilno v drugih mesecih.

Med martinci je edini gnezdilec obravnavanega predela mali martinec (*Actitis hypoleucos*). V Sečoveljskih solinah ga obravnavamo kot verjetnega gnezdilca, medtem ko smo v Škocjanskem zatoku opazovali speljane mladiče.

Za prepelico (*Coturnix coturnix*) pravi SCHIAVUZZI (1883), da mnoge gnezdiijo na območju Sečoveljskih solin, a je GREGORI (1976) v svojem prispevku ne omenja. Dne 29. 6. 1983 smo na kraškem pobočju nad reko Dragonjo opazovali 6 primerkov te vrste, 10. 7. 1983 pa 3 primerke ob reki Dragonji.

Poljsko jerebico (*Perdix perdix*) smo opazovali dvakrat v mesecu oktobru. Kolega M. JAMŠEK, ki živi z družino ob Dragonji, zatrjuje, da maloštevilne gnezdiijo.

Glede na opazovanje v gnezditvenem obdobju in možnem gnezditvenem prebivališču uvrščamo pegasto sovo (*Tyto alba*) med možne gnezdilce.

Velika uharica (*Bubo bubo*) zanesljivo gnezdi v soteski Argila, kjer smo leta 1984 našli v celoti operjenega mladiča.

Vodomca (*Alcedo atthis*) uvrščamo med verjetne gnezdilce. MAKOVEC (1988) ima vodomca za verjetnega gnezdilca, glede na primernost gnezdišč in njegove navzočnosti vse leto. Spomladi leta 1987 je bil opažen v dolini reke Dragonje pri vračanju v gnezditveni rov (JERMAN, ustno).

Med cipami naj omenimo drevesno cipo (*Anthus trivialis*), ki je bila v gnezditvenem obdobju opažena na pobočju Rujevca in jo imamo za možno gnezdilko, ter rjavo cipo (*Anthus pratensis*), ki nedvomno gnezdi v suhih poraščenih solinskih bazenih.

Rumena pastirica (*Motacilla flava*), ki je v gnezditvenem obdobju v Sloveniji lokalno razširjena, je nedvomen gnezdilec obeh obravnavanih predelov, kjer smo opazovali krmljenje mladičev.

Prav tako je bila v dolini Dragonje opazovana siva pastirica (*Motacilla cinerea*) s hrano v kljunu.

Zaradi domnevne gnezditve uvrščamo črnočelega srakoperja med verjetne gnezdilce. Dne 25. 6. 1983 je bil pojoči samec opazovan v topolovem gozdu ob vhodu v sotesko Argile.

Gnezdenje tamariskovke (*Acrocephalus melanopogon*) v Škocjanskem zatoku je glede na oddaljenost gnezdišč v sosednji Italiji, opazovanja in primernost biotopa verjetno.

Svilnica (*Cettia cetti*) in brškinja (*Cisticola juncidis*), ki sta se po ekspanziji na naše ozemlje razširili ob slovenski obali, redno gnezdita že več kot desetletje (GEISTER & ŠERE, 1974/75). Gnezd omenjenih vrst nismo našli, opaženi pa so bili speljani gnezdomci brškinke v Škocjanskem zatoku. Leta 1985 sta doživeli ostro zimo, v kateri je bila populacija brškinke drastično prizadeta.

Glede na opazovanje v gnezditvenem obdobju in možnem gnezditvenem prebivališču je taščična penica (*Sylvia cantillans*) možna gnezdilka obravnavanega predela.

Medtem ko žametno penico (*Sylvia melanocephala*) uvrščamo kot možno gnezdilko Sečoveljskih solin in okolice, jo glede na opazovano približevanje in oddaljevanje od gnezdišča v okolici Škocjanskega zatoka (Prisoje - žukino grmovje) uvrščamo med nedvomne gnezdilce omenjenega predela.

Pričakovano je v obravnavanem predelu gnezdenje kratkokrilega vrtnika (*Hippolais poliglotta*), ki ga omenjajo že SCHIAVUZZI (1883), PONEBŠEK (1961/62) in GREGORI (1976). Poleg Vipavske doline (GREGORI, 1966/67) gnezdi samo na slovenski obali.

Gnezdenje bledega vrtika (*Hippolais pallida*) je glede na ustrezne ekološke razmere in opazovanje možno.

Zanimivo je zadrževanje taščice (*Erithacus rubecula*) in stržka (*Troglodytes troglodytes*) v času gnezdenja v soteski Argile in okolici, saj njun gnezditveni areal ne seže do obale.

Črnoglavega strnada (*Emberiza melanocephala*), ki ga GREGORI (1976) v svojem delu navaja kot gnezdilca, nismo registrirali, vendar dopuščamo možnost, da smo vrsto spregledali.

Kot možnega gnezdilca uvrščamo trstnega strnada (*Emberiza schoeniculus*), saj smo v gnezditvenem obdobju na obeh obravnavanih predelih opazovali pojoče samce.

5.5 V Sloveniji redko pojavljajoče se vrste

Čeprav so mnenja o favnistični vrednosti redkih vrst med strokovnjaki zelo različna, moramo vendarle nekatere posebej omeniti.

Med vrste, ki so pri nas redko opazovane, lahko nedvomno štejemo polojnika (*Himantopus himantopus*), morsko srako (*Haematopus ostralegus*), sabljarko (*Recurvirostra avosetta*), plevico (*Plegadis falcinellus*), rumenokljunega slapnika (*Gavia adamsii*), progastorepega kljunača (*Limosa lapponica*), duplinsko gos (*Tadorna tadorna*), raco konopnico (*Anas streptera*), žametno raco (*Melanitta fusca*), črno raco (*Melanitta nigra*), rjavko (*Aythya marila*), kamenjarja (*Arenaria interpres*), pritlikavega kormorana (*Haliastur pygmaeus*), rjasto kanjo (*Buteo ruffinus*), rjavoglavega srakoperja (*Lanius senator*), čebelarja (*Merops apiaster*), ribjega orla (*Pandion haliaetus*), belega prodnika (*Calidris alba*), prlivko (*Burchinus oedinemus*), navadno prosenko (*Pluvialis apricaria*) in močvirskega lunja (*Circus pygargus*).

Med nekoliko bolj opazovane, vendar redke vrste štejemo še lednega slapnika (*Gavia immer*), zlatouhega ponirka (*Podiceps auritus*), velikega žagarja (*Mergus merganser*), malega žagarja (*Mergus albellus*), rjavega galeba (*Larus fuscus*), malega galeba (*Larus minutus*), čapljo žličarico (*Platalea leucordia*), črno štokljo (*Ciconia nigra*), komatno tekico (*Glareola pratincola*) in vranjeka (*Phalacrocorax aristotelis*).

Omeniti moramo še vrste, pri katerih je status vprašljiv. Te so toliko bolj zanimive, ker veljajo na splošno v Sloveniji za stalnice ali klateže, o njih pa imamo le nekaj podatkov, s katerimi statusa ne moremo zanesljivo določiti. Take vrste so: velika bobnarica (*Botaurus stellaris*), mala uharica (*Asio otus*), lesna sova (*Strix aluco*), srednji detel (*Picoides medius*), kratkoprsti plezavček (*Certhia brachydactyla*) in rumenonogi galeb (*Larus cachinnans*), o katerem smo že spregovorili.

Pri naslednjih vrstah: sloka (*Scolopax rusticola*), siva pevka (*Prunella modularis*), rumeni vrtnik (*Hippolais icterina*) in grahasta tukalica (*Porzana porzana*), je status dvomljiv, ker je možno, da so v gnezditvenem obdobju opazovane vrste zgolj zapoznali preletniki. Vsekakor je zanimivo opazovanje brkate sinice (*Panurus biarmicus*), za katero imamo v Sloveniji malo podatkov. Opazovanja so toliko bolj zanimiva, ker dopuščajo možnost, da ta vrsta v obsežnem trstišču ob izlivu Dragonje tudi gnezdi. Pri opazovanju planinskih orlov (*Aquila chrysaetos*) gre za primerke iz Sočerge, kjer so leta 1985 gnezdili.

Nedvomno so se v zadnjih sto letih na slovenski obali (še posebej v Sečoveljskih solinah in Škocjanskem zatoku) spremenile ekološke razmere in z njimi tudi favna. Nekateri vrste, ki so bile nekoč pogoste, so danes redke ali pa jih sploh ni. Druge, ki so nekoč gnezdile, danes ne gnezdiyo več. Tretje, ki so nekoč veljale za redke, pa danes na slovenski obali gnezdiyo.

Podatki za naslednje vrste so za obravnavano območje objavljeni prvič ali pa so podatki o njih v naši literaturi izjemno skromni: *Gavia adamsii*, *Plegadis falcinellus*, *Limosa lapponica*, *Anas strepera*, *Halietor pygmaeus*, *Melanitta fusca*, *Melanitta nigra*.

Nekateri vrste, ki jih omenjamo v seznamu, so nedvomno toliko zanimive za slovensko ornitofavno ali pa se je njihovo število spremenilo v taki meri, da zaslužijo posebno pozornost. Nekateri podatki, ki jih omenjamo v tem delu, so zanimiv prispevek k poznavanju ptic celotne slovenske ornitofavne.

Sečoveljske soline in Škocjanski zatok sta izjemni in pomembni ornitološki lokaliteti, kjer se številne ptice ustavljajo na svoji selitvi in prezimovanju. Prav tako sta zanimivi tudi po svojih gnezdilcih in zaslužita vso pozornost, ki naj se kaže v posebnem naravovarstvenem režimu.

Prva varstvena prizadevanja so bila usmerjena predvsem k ohranjanju bogate naravne dediščine Sečoveljskih solin. Urbanistični načrt za mesto Piran (1974) je predvideval na območju solin naravni rezervat. Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije (1976) je opredelil soline za naravni spomenik. Sečoveljske soline so bile, poleg Cerknškega jezera, predlagane za uvrstitev na seznam močvirij, ki jih obravnava mednarodna konvencija za zaščito močvirskih biotopov (Ramsar, Iran 1971). S spremembami in dopolnitvami prostorskega dela družbenega plana občine Piran za obdobje 1981-1985 so bile Sečoveljske soline prvič opredeljene kot območje krajinskega parka z notranjimi conami strožjega rezervatnega varstva. Tako opredeljene so bile soline, skupaj s polotokom Seča kot posebno krajinsko enoto v okviru krajinskega parka, vključene tudi v dolgoročni plan SR Slovenije in dolgoročni plan občine Piran za obdobje 1986-2000 (KRIŽAN, 1987), decembra leta 1989 pa je občina Piran razglasila Sečoveljske soline za krajinski park.

Leta 1987 je bil za ohranitev predlagan del Škocjanskega zatoka v takratnem stanju kot gnezditveno območje, selitvena postaja in prezimovališče ptic. Za ohranitev sta bila predlagana dva dela: predel med železniško progo in cesto Koper-Ljubljana in jugovzhodni del zatoka ob kmetijskih površinah (Sovinc, 1988).

6. POVZETEK

Obravnavamo celoten obalni pas od hrvaške meje na jugu do Debelega Rtiča na severu. Raziskano območje smo razdelili na dva dela: Sečoveljske soline z okolico in Škocjanski zatok z okolico.

V seznamu obravnavamo 221 vrst ptic, od tega v Sečoveljskih solinah in okolici 207 vrst in v Škocjanskem zatoku in okolici 184 vrst. V Sečoveljskih solinah in bližnji okolici smo registrirali 109 negnezdečih vrst, pri 9 vrstah je status vprašljiv, 89 vrst pa tu stalno ali občasno gnezdi. Od tega je 17 možnih, 24 verjetnih in 48 nedvomnih gnezdilcev.

V Škocjanskem zatoku in bližnji okolici smo opazili 105 negnezdečih vrst, pri 4 vrstah je status vprašljiv, 75 vrst pa tu stalno ali občasno gnezdi. Od tega je 19 možnih, 9 verjetnih in 47 nedvomnih gnezdilcev.

Pri vsaki posamezni vrsti je naveden status vrste: stalnica (St), selivka (Se), klatež (Kl), preletni gost (Pg), zimski gost (Zg) in poletni gost (Lg). Pri vrstah s statusnimi oznakami St, Se, Kl so dodane še oznake gnezdenja: Mg (možni gnezdilec), Vg (verjetni gnezdilec) in Ng (nedvomni gnezdilec).

Pod ustreznim strokovnim imenom je navedeno število opazovanj vrste (C).

Popisane vrste so razdeljene na pet naravovarstveno pomembnih kategorij:

1. vrste, ki množično ali redno prezimujejo na opazovanem območju;
2. vrste, ki med preletom naših krajev redno počivajo na opazovanem območju;
3. vrste, ki na opazovanem območju letujejo;
4. vrste, ki na opazovanem območju stalno ali občasno gnezdiijo;
5. v Sloveniji redko pojavljajoče se vrste.

Med vrste, ki množično prezimujejo na opazovanem območju, štejemo predvsem vrste: *Fulica atra*, *Larus cachinnans*, *Larus ridibundus*, *Tringa totanus*, *Vanellus vanellus*, *Anas platyrhynchos*.

Za črno lisko (*Fulica atra*) je Škocjanski zatok najpomembnejše prezimovališče v Sloveniji.

Vrste, ki redno, vendar maloštevilno prezimujejo, so: *Podiceps griseigena*, *Podiceps nigricollis*, *Gavia stellata*, *Gavia arctica*, *Phalacrocorax carbo*, *Aythya fuligula* in *Gallinago gallinago*.

Med vrste, ki med preletom naših krajev redno počivajo na opazovanem območju, štejemo predvsem pobležnike (*Charadriiformes*) in med njimi zlasti rodove *Tringa*, *Calidris*, *Philomachus* in *Limosa*. Pogoste so tudi vrste iz redov *Anseriformes*, *Ciconiiformes* in *Lariformes*.

Slovenska obala s svojimi značilnostmi ponuja idealne prehranjevalne možnosti številnim pticam pevkam, ki se ob selitvi ustavljajo v Sečoveljskih solinah, Škocjanskem zatoku in dolini Dragonje. Med njimi so najpomembnejše vrste *Hirundo rustica*, *Delichon urbica* in *Riparia riparia* ter vrste iz rodov *Acrocephalus*, *Sylvia*, *Locustella* in *Phylloscopus*.

Med vrstami, ki na obravnavanem območju letujejo, naj omenimo vrste: *Ardea cinerea*, *Egretta garzetta*, *Tringa nebularia*, *Tringa totanus*, *Larus ridibundus*, *Larus melanocephalus* in *Larus cachinnans*.

Med vrste, katerih gnezditvene lokalitete so omejene, njihova potencialna ogroženost pa velika, štejemo navadno čigro (*Sterna hirundo*), malo čigro (*Sterna*

albifrons) in beločelega deževnika (*Charadrius alexandrinus*). Medtem ko so za navadno čigro znane tri gnezditvene lokalitete v Sloveniji, gnezdi beločeli deževnik samo na slovenski obali. Mala čigra (*Sterna albifrons*) zaradi avanturističnih kopalcev in ornitološko neutemeljenih posegov v gnezditveni prostor gnezdi samo občasno.

Zanimivo je gnezdenje navadne postovke (*Falco tinnunculus*), ki v Sloveniji številčneje gnezdi v Sečoveljskih solinah.

Med zanimivejšimi gnezdilci naj omenimo rumenonogega galeba (*Larus cacahinnans*), malega ponirka (*Tachybaptus ruficollis*), malo bobnarico (*Ixobrychus minutus*), veliko uharico (*Bubo bubo*), rumeno pastirico (*Motacilla flava*), tamariskovko (*Acrocephalus melanopogon*), svilnico (*Cettia cetti*) in brškinko (*Cistola juncidis*).

Zanimiva so tudi opazovanja vrst: *Sylvia cantillans*, *Sylvia malanocephala*, *Hippolais pallida* in *Emberiza schoeniclus* v gnezditvenem obdobju.

Med vrste, ki so pri nas redko opazovane, štejemo predvsem: *Himantopus himantopus*, *Haematopus ostralegus*, *Recurvirostra avosetta*, *Plegadis falcinellus*, *Gavia adamsii*, *Limosa lapponica*, *Tadorna tadorna*, *Anas strepera*, *Melanitta fusca*, *Melanitta nigra*, *Aythya marila*, *Arenaria interpres*, *Haliastur pygmaeus*, *Buteo rufinus*, *Lanius senator*, *Merops apiaster*, *Pandion haliaetus*, *Calidris alba*, *Burchinus oedicnemus*, *Pluvialis apricaria* in *Circus pygargus*.

Favnistični podatki dopolnjujejo dosedanje poznavanje ptic na slovenski obali. Nekatere vrste, ki jih omenjamo, so za obravnavano območje nove ali pa so podatki o njih v naši literaturi zelo skromni. Take vrste so: *Gavia adamsii*, *Plegadis falcinellus*, *Limosa lapponica*, *Anas strepera*, *Haliastur pygmaeus*, *Melanitta nigra* in *Melanitta fusca*.

V primerjavi s popisi ptic obravnavanega predela, ki nam jih dajejo dela starejših avtorjev, ugotavljamo, da se je število nekaterih vrst, tako gnezdilcev kot negnezdilcev, spremenilo, nekatere vrste v tem desetletju niso bile več ugotovljene.

Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije (1976) je opredelil soline za naravni spomenik. Sečoveljske soline so bile, poleg Cerkniskega jezera, predlagane za uvrstitev na seznam močvirij, ki jih obravnava mednarodna konvencija za zaščito močvirskih biotopov (Ramsar, Iran 1971). S spremembami in dopolnitvami prostorskega dela družbenega plana občine Piran za obdobje 1981-1985 so bile Sečoveljske soline prvič opredeljene kot območje krajinskega parka z notranjimi conami strožjega rezervatnega varstva. Tako opredeljene so bile soline, skupaj s polotokom Seča kot posebno krajinsko enoto v okviru krajinskega parka, vključene tudi v dolgoročni plan SR Slovenije in dolgoročni plan občine Piran za obdobje 1986-2000 (KRIŽAN, 1987), decembra leta 1989 pa je občina Piran razglasila Sečoveljske soline za krajinski park.

Leta 1987 je bil za ohranitev predlagan tudi del Škocjanskega zatoka v takratnem stanju kot gnezditveno območje, selitvena postaja in prezimovališče ptic. Občina Piran je v začetku leta 1990 razglasila Sečoveljske soline za krajinski park z rezervatnimi površinami (Uradne objave, 5/90).

6. SUMMARY

The paper concerns the whole coastal area from the Croatian border in the south to Debeli Rtič in the north. For the purpose of this study, the area is divided into two sections, the Sečovlje saltworks and Škocjanski Zatok with their respective surroundings.

A list of 221 bird species is discussed, of which 207 species occur in the salt-pans of Sečovlje and their surroundings, and 184 species in Škocjanski Zatok and its surroundings. In Sečovlje salt-pans and the nearby vicinity, 109 non-breeding species were recorded. The status of 9 species is questionable, while 89 species breed there either regularly or occasionally, of which 17 are possible, 24 are probable and 48 are confirmed breeders.

In Škocjanski Zatok and its surroundings, 105 non-breeding species were recorded. The status of 4 species is questionable, whereas 74 species breed there either regularly or occasionally, of which 19 are possible, 9 are probable, and 47 are confirmed breeders.

For each species its local status is defined as follows: resident (St), summer resident (Se), vagrant (Kl), passage visitor (Pg), winter visitor (Zg), or summer visitor (Lg). For the species with a status of resident is also given: Mg (possible breeder), Vg (probable breeder), or Ng (confirmed breeder). The number of observations of a species (C) is also presented.

According to their occurrence, the species under consideration are divided into five categories:

- (1) species wintering either in great numbers or regularly in the area dealt with,
- (2) species which, during their passage, regularly stop over in the area dealt with,
- (3) species which are summer visitors to the area in question,
- (4) species breeding either regularly or occasionally in the area dealt with, and
- (5) species rarely occurring in Slovenia.

Species wintering in great numbers in the area under consideration are especially the following: *Fulica atra*, *Larus cachinnans*, *Larus ridibundus*, *Tringa totanus*, *Vanellus vanellus*, *Anas platyrhynchos*.

It is worthy to note that Škocjanski Zatok is the most significant wintering area for the Coot (*Fulica atra*).

The following species winter either in great numbers or regularly in the area dealt with: *Podiceps griseigena*, *Podiceps nigricollis*, *Gavia stellata*, *Gavia arctica*, *Phalacrocorax carbo*, *Aythya fuligula*, and *Gallinago gallinago*.

The area in question serves as a regular stop-over for Charadriiformes in particular, and of these especially for the genera *Tringa*, *Calidris*, *Philomachus* and *Limosa*. Species of the orders Anseriformes, Ciconiiformes and Lariformes also frequently occur in this area.

Characteristics of the Slovene coastal area are such as to provide ideal foraging conditions for many passerines which, during their migration, stop over in Sečovlje salt-pans, Škocjanski Zatok, and the Dragonja valley. These include especially the following species: *Hirundo rustica*, *Delichon urbica* and *Riparia riparia*, and species of the genera *Acrocephalus*, *Sylvia*, *Locustella* and *Phylloscopus*.

Of summer visitors to the area under consideration, the following species should be mentioned: *Ardea cinerea*, *Egretta garzetta*, *Tringa nebularia*, *Tringa totanus*, *Larus ridibundus*, *Larus melanocephalus* and *Larus cachinans*.

Nesting sites of the following threatened species are restricted: the Common Tern (*Sterna hirundo*), the Little Tern (*Sterna albifrons*), and the Kentish Plover (*Charadrius alexandrinus*). There are three nesting sites of the Common Tern known so far in Slovenia, whereas the Kentish Plover breeds only on the Slovene coast. Because of the human activities such as those by undisciplined bathers and other harmful interference into the nesting site of the little Tern (*Sterna albifrons*), the species breeds merely occasionally.

An interesting example of breeding habits is the Kestrel (*Falco tinnunculus*), which breeds in large numbers in the Sečovelje saltworks.

Interesting breeders are, for example, the Yellow-legged Gull (*Larus cacahinnans*), the Little Grebe (*Tachybaptus ruficollis*), the Little Bittern (*Ixobrychus minutus*), the Eagle Owl (*Bubo bubo*), the Yellow Wagtail (*Motacilla flava*), the Moustached Warbler (*Acrocephalus melanopogon*), the Cetti's Warbler (*Cettia cetti*), and the Fan-tailed Warbler (*Cisticola juncidis*).

Interesting species to watch during their breeding season are the following: *Sylvia cantillans*, *Sylvia melanocephala*, *Hippolais pallida*, and *Emberiza schoenicus*.

Species which are rarely observed in Slovenia are especially the following: *Himantopus himantopus*, *Haematopus ostralegus*, *Recurvirostra avosetta*, *Plegadis falcinellus*, *Gavia adamsii*, *Limosa lapponica*, *Tadorna tadorna*, *Anas strepera*, *Melanitta fusca*, *Melanitta nigra*, *Aythya marila*, *Arenaria interpres*, *Haliaeetus pygmaeus*, *Buteo ruffinus*, *Lanius senator*, *Merops apiaster*, *Pandion haliaetus*, *Calidris alba*, *Burchinus oediconemus*, *Pluvialis apricaria*, and *Circus pygargus*.

Faunistic data presented in this paper extend the current knowledge of birdlife on the Slovene coast. Some of the mentioned species are either new for the area dealt with or only few relevant data are available in Slovene literature. Such species are *Gavia adamsii*, *Plegadis falcinellus*, *Limosa lapponica*, *Anas strepera*, *Haliaeetus pygmaeus*, *Melanitta nigra*, and *Melanitta fusca*.

On comparing our data on birdlife in the area under consideration with those from older works, it may be concluded that numbers of some species, breeders and non-breeders, have changed since certain species have not been recorded any more in this decade.

The inventory of the most significant natural heritage of Slovenia (1976) suggests Sečovelje salt-pans be a natural monument. At that time it was proposed that the salt-pans of Sečovelje would be included in the list of the most important ornithological localities in Europe (Ramsar convention, 1971). It was only when the spatial section of the Piran commune management plan for the period 1981-85 was amended, this area was declared as a landscape park consisting of zones under strict conservation measures of a natural reserve. This idea was realised in January 1990.

In 1987 conservation measures were also suggested for part of Škocjanski Zatok as a breeding site, migration stop-over and wintering area of birds.

7. ZAHVALA

Zahvaljujemo se kolegom D. Oti, I. Geistru, D. Šeretu in L. Lipcu, ki so nam prepustili nekatere zanimive podatke, M. Kaligariču za kritično pripombo botaničnega opisa, B. Mozetiču in drugim kolegom iz Ornitološkega društva *Ixobrychus Koper* pa za pomoč pri delu na terenu.

Posebej se zahvaljujemo I. Geistru za kritične pripombe ob pregledu rokopisa.

Zahvaljujemo se tudi svojim staršem, ki so z dolgoletnim razumevanjem spremljali našo dejavnost.

8. LITERATURA

- Acrocephalus, 1980-1988: Iz ornitološke beležnice.- Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, 1-9, 1-36, Ljubljana
- BERTOK, M., 1977: Razširjenost svilnice (*Cettia cetti*) in brškinke (*Cisticola juncidis*) na slovenski obali.- Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani
- GEISTER, I., & D. ŠERE, 1974/75: Novo ugotovljene vrste ptic pevk v Sloveniji.- *Proteus*, 37: 3-11.
- GEISTER, I., 1980: Slovenske ptice.- Mladinska knjiga, Ljubljana
- GEISTER, I., 1980: Razširjenost brškinke (*Cisticola juncidis* Raf.) in vprašanje naraščanja in upadanja njene populacije.- *Biol. vestn.* 28, 1: 25-44
- GEISTER, I., 1985: Predlog za zavarovanje dela Sečoveljskih solin.- *Acrocephalus*, 26, 6: 57-59
- GEISTER, I., 1987: Prezimovanje in prelet ptic v Škocjanskem zatoku in Zalivu Polje pri Kopru.- *Varstvo narave*, 13: 59-68
- GEISTER, I., 1981: Razširjenost svilnice (*Cettia cetti*) v Sloveniji.- *Acrocephalus*, 2, 7: 1-6
- GJERKEŠ, M., 1988: Ornitološki pregled ptic Miljskega polotoka.- *Falco*, 4: 14-20
- GREGORI, J., 1966/67: Kratkokrili vrtnik gnezdi tudi v Sloveniji.- *Proteus*, 28: 224-226
- GREGORI, J., 1976: Okvirni ekološki in favnistični pregled ptičev Sečoveljskih solin in bližnje okolice.- *Varstvo narave*, 9: 81-102
- KRIŽAN, B., 1987: Soline, pokrajinski element slovenske Istre, Varovanje naravne in kulturne dediščine.- Katalog k razstavi Sečoveljske soline včeraj - danes - jutri, str.: 4-7, 32-34
- LIPEJ, L., 1987: Kanja - plen velike uharice.- *Falco*, 3: 19-20
- MAKOVEC, T., 1987: Nekaj o kadavrih.- *Falco*, 3: 21-22
- MAKOVEC, T., 1988: Vodomec (*Alcedo atthis*).- *Falco*, 5: 12-16
- MATVEJEV, S.D. & V. VASIĆ, 1973: Catalogum faunae Jugoslaviae - Aves. SAZU, razred 4, 3, Ljubljana
- MATVEJEV, S.D. & V. VASIĆ, 1977: Addenda et corrigenda ad Catalogum faunae Jugoslaviae - Aves.- *Larus*, 29-30: 123-136
- MATVEJEV, S.D., 1976: Pregled faune ptice Balkanskog poluostrva, I. deo: detličji i ptice pevačice (I. Piciformes et Passeriformes).- SANU, Monografija 491, Beograd

- PETERLIN, S. (ur.), 1976: Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije.-
Zavod SRS za spomeniško varstvo, Ljubljana
- PLUT, D., 1979: Geografske značilnosti poplavnega sveta ob Rižani in Badaševici.
Geografski zbornik, 19, 2, SAZU, Ljubljana
- OROŽEN ADAMIČ, M., 1979: Geografske značilnosti poplavnega sveta ob Dragonji
in Drnici.- Geografski zbornik, 19, 3, Ljubljana
- PONEBŠEK, B., 1961/62: Gnezdilci in preletne ptice na solinah pri Sečoveljah.-
Proteus, 24: 88-89
- Proteus, št.3, 1985: Sečoveljske soline, Tematska številka. Prirodoslovno društvo
Slovenije. Ljubljana
- Proteus, št.6, 1987: Dragonja. Tematska številka. Prirodoslovno društvo
Slovenije. Ljubljana
- SOVINČ, A., 1988: Ohranitev dela Škocjanskega zatoka pri Kopru v trenutnem
stanju kot gnezditveno območje, selitveno postajo in prezimovališče ptic.-
Falco, 6: 4-14
- SUŠIĆ, G. & D. RADOVIĆ, 1988: Hrvatska ornitološka nomenklatura zapadnog
palearktika i nekih vrsta ostalih zoogeografskih regija.- Zbornik radova
JAZU, Ornitologija u Hrvatskoj, Zagreb
- ŠERE, D., 1982: Ptiči Stožic pri Ljubljani, 1972-1982 Favniški pregled,
obročkanje in najdbe.- Acrocephalus, 3, 13-14: 1-64
- ŠMUC, A., 1980: Ptice Sečoveljskih in Ulcinjskih solin.- Univerza v Ljubljani,
Diplomsko delo
- ŠKORNIK, I., 1983: Navadna čigra (*Sterna hirundo*) gnezdi v Sečoveljskih
solinah.- Acrocephalus, 6,, 16: 55-56
- ŠKORNIK, I., & B. MOZETIČ, 1986: Rečni galeb (*Larus ridibundus*) gnezdi v
Sečoveljskih solinah.- Acrocephalus, 7, 29: 31-33
- ŠKORNIK, I., 1987: Prezimovanje črne liske (*Fulica atra*) v Škocjanskem zatoku v
letih 1982 - 1986.- Acrocephalus 8, 3: 31-36
- ŠKORNIK, I., 1987a: Ptičji svet.- Katalog k razstavi Sečoveljske soline včeraj -
danes - jutri, str.: 24-27
- ŠKORNIK, I., 1987b: Pomembno ornitološko območje Evrope - Sečoveljske soline.
Falco, 2: 3-14
- ŠKORNIK, I., 1987c: Poročilo o ornitološkem taboru Sečovelje 86.- Falco, 1: 14-15.
- ŠKORNIK, I., 1987d: Poročilo z ornitološkega tabora Sečovelje 87.- Falco, 5:
17-18
- ŠKORNIK, I. & L. LIPEJ, 1987: Sečoveljske soline - tokrat drugače. Proteus, 9-10:
359-363

Naslovi avtorjev/Authors' address:

Iztok Škornik
Krožna cesta 10
66000 Koper

Tihomir Makovec
Gasilska 8
66000 Koper

Marko Miklavc
Destradijev trg 4
66000 Koper

Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja

Birds of the Draga Valley near Ig (Ljubljansko Barje, Slovenia)
in the Period 1978-88 and Some Questions
Concerning Nature Conservation

Andrej SOVINČ

Ključne besede: Draga pri Igu, naravni spomenik, popis, ptiči, varstvena problematika
Key words: Draga pri Igu, Slovenia, nature monument, list of birds, nature conservation problems

IZVLEČEK

V prispevku so navedeni rezultati ornitoloških opazovanj v letih 1978-88 na območju šestih ribnikov v dolini Drage pri Igu. Opazovano je bilo 152 vrst ptic, od katerih jih skoraj polovica tu gnezdi.

Območje Drage je bilo leta 1986 zaradi favnističnega pomena zavarovano kot naravni spomenik.

ABSTRACT

The paper presents results of ornithological observations performed in the years 1978-88 in the area of six fish-ponds in the Draga valley near Ig. One hundred fifty-two bird species were recorded, almost half of which breed in this area.

In 1986 the Draga valley was, because of its faunistic significance, protected as a natural monument.

1. UVOD

Ribniki v dolini Drage pri Igu so med najlepšimi koticiki na Ljubljanskem barju, zaradi odprte vodne površine pa najdemo tu številne vrste ptic, pa tudi drugih živali, med katerimi omenimo vsaj želvo sklednico. Bogato je tudi rastlinstvo, katerega najboljši cvet je beli lokvanj.

V literaturi ne najdemo prav veliko zapisov o pticah Drage. Tik pred drugo svetovno vojno je tu opazoval R. BAČAR, ki je svoja opažanja vpletel v prevod Brehmove knjige *Življenje živali*. Med njegovimi podatki je gotovo najzanimivejši zapis o dokazani gnezditvi (gnezdo z jajci) grahaste tukalice

(*Porzana porzana*) na enem izmed ribnikov. Iz njegovih zapiskov lahko sklepamo, da so bili tedaj ribniki verjetno močnejše zarasli z različno vegetacijo kot dandanes.

V Inventarju najpomembnejše naravne dediščine Slovenije iz leta 1976 sta za Drago med drugim omenjena tudi pritlikava tukalica (*Porzana pusilla*) in orel belorepec (*Haliaetus albicilla*), ki je bil v Dragi celo ustreljen, njegov preparat pa je v zbirki Prirodoslovnega muzeja Slovenije.

Iz časa pred letom 1978 sta tudi podatka I. BOŽIČA (ustno) o opažanju nekaj primerkov črnih martinov (*Tringa erythropus*) dne 22. 4. 1976 in D. ČERNETA (ustno) o jati približno 30 primerkov pegamov (*Bombycilla garrulus*) v zimi 1976/77. Ker so ti podatki izpred leta 1978, jih ne navajam v sistematskem delu.

Omenjenih pet vrst dopolnjuje spisek opaženih vrst Drage pri Igu, zelo verjetno pa je, da so v beležkah opazovalcev ptic, v zapiskih lovcev, morda pa tudi v prezrti literaturi še podatki o marsikateri novi vrsti.

Prosim vse, ki za take podatke vedo, da jih objavijo ali pa jih sporočijo na moj naslov.

Posebno zahvalo dolgujem Janezu Gregoriju za dragocene nasvete pri pregledu rokopisa.

2. OBRAVNAVANO OBMOČJE

2.1. Topografski položaj

Zaselck Draga leži na južnem robu Ljubljanskega barja, približno 2 km jugovzhodno od vasi Ig. Dolino Drage obkrožajo vzpetine z zaselki Dobravica, Škrilje, Golo in Sarsko, odprta je le v severni strani proti Ljubljanskemu barju.

2.2. Meje in opis obravnavanega območja

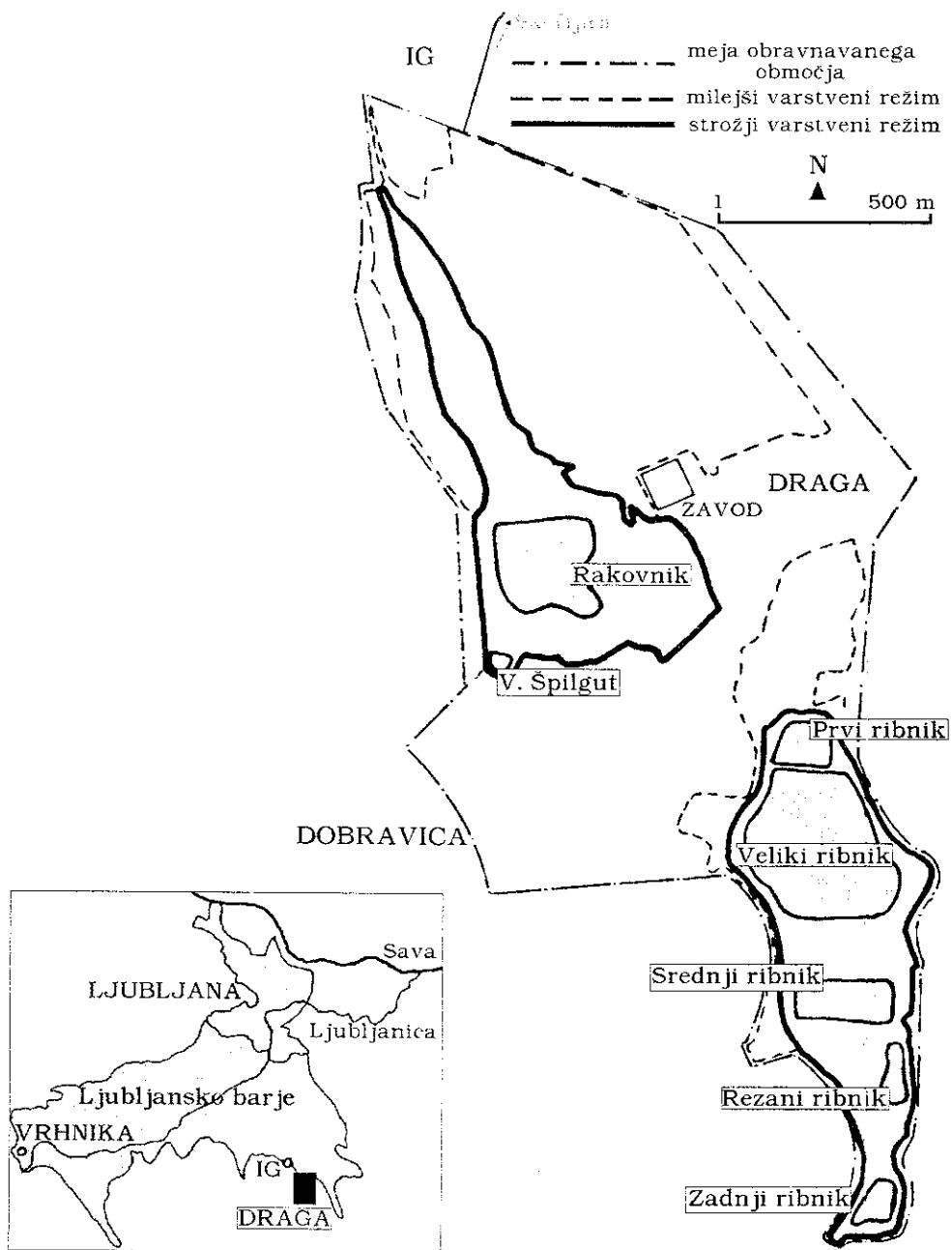
Na sliki 1 so vrisane meje strožjega in milejšega varstvenega režima območja ribnikov iz Odloka o razglasitvi Drage pri Igu za naravno znamenitost (Uradni list SRS, št. 23, 12. 6. 1986), ki so hkrati tudi približne meje opazovanega območja.

Največja ribnika v Dragi sta Veliki ribnik in Rakovnik. Prvi meri približno 8 ha. Je globlji in manj zarasel v primerjavi z ribnikom Rakovnik, ki ga krasi bujna vodna vegetacija in obraščajo gosti sestoji trstičja in šašev. Drugi ribniki so manjši, bolj ali manj obrasli z različno močvirsko vegetacijo. Prvi in Zadnji ribnik sta globlja, Srednji in Rezani pa plitvejša. V ribniku Špilgut po izgradnji zajetja vode za Zavod za varstvo in delovno usposabljanje otrok in mladine vode praktično ni več, prerasel pa je z gostim starim trstičjem.

2.3. Nastanek in razvoj ribnikov

Ribniki v dolini Drage so nastali umetno, z zaježitvijo Draščice (Prvi, Veliki, Srednji, Rezani, Zadnji) oziroma njenega pritoka izpod zaselka Dobravica

Sl. 1: Lega ribnikov v dolini Drage pri Igu.
 Fig. 1: Location of ponds in the Draga valley near Ig.

(Špilgut, Rakovnik). Že v preteklosti, ko so bili ribniki last izanske graščine, so bili namenjeni gojenju rib in rakov.

Ribniki so omenjeni že v spisih Terezijanskega katastra iz leta 1749, v Franciscejskem katastru iz leta 1825 pa so tudi vrisani v karte, v praktično enaki velikosti in obliki, kot so v današnjem stanju. V dopolnjeni izdaji tega katastra iz leta 1860 je vrisano poslopje, morda opekarna, ki je v Dragi obratovala do leta 1967. Ribnik ob nekdanji opekarni in manjše vodne površine ob ribniku Rakovnik so nastali kasneje, ko je ilovnate jame, ki so ostale po izkopu glin za opekarno, zalila voda.

Po propadu izanske graščine so se ribniki močno zarasli, pred nekaj desetletji pa so bili obnovljeni in jih uporabljajo kot ribogojne objekte. Upravljata jih Lovska družina Ig in Gozdno gospodarstvo Ljubljana - TOZD Škofljica.

Opekarno so leta 1982 porušili in na njenem mestu postavili Zavod za varstvo in delovno usposabljanje otrok in mladine.

3. METODA DELA

V času od avgusta 1978 do decembra 1988 sem opravil 209 ekskurzij v obravnavano območje, nekaj pa je bilo tudi priložnostnih opazovanj. Ptice sem opazoval v vseh letnih časih in v različnih vremenskih razmerah, v glavnem podnevi, redkeje tudi ponoči. Ptice so bile določene na osnovi opazovanj z daljnogledi povečav 8 x 30, 7 x 50, 20 x 50, pa tudi po petju in oglašanju. Nekaj vrst sem določil tudi v roki, ko sem ptice zaradi obročkanja lovil v stoječe najlonske mreže. Pri lovu sem za privabljanje ptic uporabljal kasetofon s posnetki ptičjega petja.

4. FAVNISTIČNI DEL

4.1. Seznam opaženih vrst ptic

Večina opazovanj v seznamu je avtorjevih, posamezne podatke pa so posredovali D. ČERNE (D.Č.), T. JANČAR (T.J.), B. MAGAJNA (B.M.) ter B. TOME (B.T.), za kar se jim najlepše zahvaljujem. Posebna zahvala pa gre I. BOŽIČU (I.B.), odličnemu poznavalcu ptičjega sveta Drage, ki mi je prijazno odstopil svoje zapiske opazovanj, s katerimi je bistveno obogatil spisek opaženih vrst.

Pri vsaki vrsti je poleg imena naveden njen status, pri gnezdilcih pa še stopnja verjetnosti gnezditve.

Vrste so po statusu razdeljene na:

- * celoletne vrste (celol. v.) - vrsta je tu vse leto in tudi gnezdi;
- * poletne vrste (pol. v.) - vrsta tu gnezdi, po gnezditvi pa se odseli drugam;
- * preletne vrste (prel. v.) - v obravnavanem območju vrsta ne gnezdi, se pa tu ustavi med spomladanskim ali jesenskim preletom oz. selitvijo;
- * naključne vrste (naključ. v.) - vrsta je bila v opazovalnem obdobju opažena največ trikrat ali manj; navedena so vsa opažanja z datumi; naključna vrsta je lahko tudi gnezdilec obravnavanega območja;

- * celoletne goste (celol. g.) - vrsta tu ne gnezdi, vendar se zadržuje vse leto;
- * poletne goste (pol. g.) - vrsta tu ne gnezdi, vendar se tu zadržuje v gnezditvenem času;
- * prehranjevalne goste (preh. g.) - vrsta gnezdi v neposredni bližini obravnavanega območja, v katerem se le prehranjuje;
- * vrste, ki so bile v opazovalnem obdobju 1978-88 opažene več kot trikrat, a manj kot desetkrat. V besedilu so označene kot redke.

Med gnezdilci so ptice po stopnji verjetnosti razdeljene na:

- * možne gnezdilce (MG), katerih gnezdenje je glede na zadrževanje vrste v gnezditvenem obdobju ali glede na pojoče samce možno;
- * verjetne gnezdilce (VG), katerih gnezditve je verjetna, vendar gnezdenje ni bilo dokazano;
- * nedvomne gnezdilce (G), pri katerih je najden neposreden dokaz gnezditve (že uporabljeno gnezdo, izpeljani mladiči, gnezdo z jajci oz. mladiči);
- * občasne gnezdilce (OG), katerih gnezditve je možna, verjetna ali nedvomna, vendar ne vsako leto.

Strokovno nomenklaturu povzemam z manjšo izjemo po delu Catalogus faunae Yugoslaviae - Aves (MATVEJEV & VASIĆ, 1973).

1. polarni slapnik (*Gavia arctica*) - naključ. v.
12. 12. 1981 1 prim. (B.M.)
V zasebni zbirki (MG) je nagačen primerek, ki je bil ustreljen v Dragi okoli leta 1980.
2. mali ponirek (*Tachybaptus ruficollis*) - celol. v., G
3. čopasti ponirek (*Podiceps cristatus*) - pol. v., OG
Vrsta tu občasno gnezdi, neposreden dokaz gnezditve je bil najden leta 1979 in 1983 (gnezdo z jajci) in 1988 (izpeljani mladiči).
4. črnogri ponirek (*Podiceps nigricollis*) - naključ. v.
1. 5. 1982 3 prim.
8. 9. 1982 1 prim.
24. 4. 1988 1 prim.
5. veliki kormoran (*Phalacrocorax carbo*) - naključ. v.
17.-22. 10. 1982 4 prim.
6. velika bobnarica (*Botaurus stellaris*) - naključ. v.
25. 4. 1982 1 prim. (B.T.)
7. mala bobnarica (*Ixobrychus minutus*) - pol. v., G
8. kvakač (*Nycticorax nycticorax*) - naključ. v.
15. 7. 1987 1 prim. (I.B.)
9. siva čaplja (*Ardea cinerea*) - celol. g.
10. rjava čaplja (*Ardea purpurea*) - naključ. v.
25. 4. 1987 1 prim. (I.B.)
11. mala bela čaplja (*Egretta garzetta*) - naključ. v.
1. 5. 1987 1 prim. (I.B.)
17. 1. 1988 1 prim. (I.B.)

12. velika bela čaplja (*Casmerodius alba*) - naključ. v.
 30. 8. 1981 1 prim.
 8. 9. 1981 1 prim. (T.J.)
13. čopasta čaplja (*Ardeola ralloides*) - naključ. v.
 1.-2. 5. 1987 1 prim. (I.B.)
 14. 5. 1988 1 prim. (I.B.)
14. žličarka (*Platalea leucordia*) - naključ. v.
 14. 5. 1987 2 prim. (I.B.)
15. bela štokrlja (*Ciconia ciconia*) - pol. v., OG
16. črna štokrlja (*Ciconia nigra*) - naključ. v.
 26. 8. 1988 1 prim. (D.Č.)
17. njivska gos (*Anser fabalis*) - naključ. v.
 6. 11. 1982 1 prim.
 27. 3. 1987 1 prim. (I.B.)
18. siva gos (*Anser anser*) - naključ. v.
 27. 3. 1987 4 prim. (I.B.)
19. žvižgavka (*Anas penelope*) - prel. v.
 Žvižgavke so bile opažene samo jeseni, oktobra, novembra in decembra, vedno so bili samci skupaj s samicami; redek preletnik.
20. mlakarica (*Anas platyrhynchos*) - celol. v., G
21. krehlja (*Anas crecca*) - naključ. v.
 12. 12. 1982 1 prim.
22. reglja (*Anas querquedula*) - prel. v.
 Reglja je bila opažena samo spomladi, marca in aprila, največ do trije primerki skupaj. Opaženo je bilo tudi dvorjenje samcev.
23. dolgorepa raca (*Anas acuta*) - naključ. v.
 3. 4. 1982 par
24. zvonec (*Bucephala clangula*) - naključ. v.
 16. 1. 1986 par (I.B.)
25. kostanjevka (*Aythya nyroca*) - naključ. v.
 30.-31. 8. 1982 1 prim.
 6. 11. 1982 1 prim.
26. čopasta črnica - pol. g.
 Zanimivi sta predvsem opazovanji samca 15. 6. 1981 in 25. 6. 1981 (I.B.).
27. sivka (*Aythya ferina*) - prel. v.
 Večina opažanj je iz časa jesenskega preleta od avgusta do decembra. Največ so bili opaženi štirje primerki. Včasih se sivke zadržujejo v Dragi tudi do mesec dni.
28. raca žličarica (*Anas clypeata*) - naključ. v.
 26. 3. 1986 jata okoli 20 prim.
29. sršenar (*Pernis apivorus*) - preh. g.
 10. 7. 1981 1 prim.
30. kačar (*Circeatus gallicus*) - naključ. v.
 22. 8. 1982 1 prim.
 7. 4. 1983 1 prim.
 4. 4. 1986 1 prim.

31. pepelasti lunj (*Circus cyaneus*) - naključ. v.
32. kragulj (*Accipiter gentilis*) - celol. v., VG
33. skobec (*Accipiter nisus*) - celol. v., VG
34. kanja (*Buteo buteo*) - celol. v., G
35. ribji orel (*Pandion haliaetus*) - naključ. v.
  24. 4. 1982 1 prim.
  2. 4. 1983 2 prim.
  11. 4. 1984 1 prim. (I.B.)
36. južna postovka (*Falco naumanni*) - naključ. v.
  24. 4. 1988 1 prim.
37. navadna postovka (*Falco tinnunculus*) - prel. v., redek preletnik
38. rdečenoga postovka (*Falco vespertinus*) - naključ. v.
  15. 5. 1984 nekaj prim. (I.B.)
  25. 4. 1987 1 prim. (I.B.)
39. sokol selec (*Falco peregrinus*) - naključ. v.
  30. 10. 1982 1 prim.
40. škrjančar (*Falco subbuteo*) - pol. v., MG
41. gozdni jereb (*Tetrastes bonasia*) - celol. v., VG
42. fazan (*Phasianus colchicus*) - celol. v., MG

LD Ig je v Dragi naselila nekaj fazanov, vendar je vrsta tu redka.
43. mokož (*Rallus aquaticus*) - pol. v., VG

Mokož je v Dragi od aprila do oktobra.
44. mala tukalica (*Porzana parva*) - naključ. v., MG
  - 23.-25. 5. 1981 1 prim.
  28. 4. 1982 1 prim. (T.J.)
  26. 4. 1982 1 prim.
45. kosec (*Crex crex*) - pol. v., OG
46. zelenonoga tukalica (*Gallinula chloropus*) - pol. v., G
47. liska (*Fulica atra*) - celol. v., G
48. spremenljivi prodnik (*Calidris alpina*) - naključ. v.
  10. 8. 1987 1 prim. (I.B.)
49. togotnik (*Philomachus pugnax*) - naključ. v.
  8. 4. 1982 nekaj prim. (I.B.)
  29. 3. 1987 25 prim. (I.B.)
50. puklež (*Lymnocyptes minimus*) - naključ. v.
  11. 4. 1985 1 prim. (I.B.)
51. kozica (*Gallinago gallinago*) - naključ. v.
  15. 8. 1982 1 prim.
  6. 11. 1982 6 prim.
52. zelenonogi martinec (*Tringa nebularia*) - naključ. v.
  1. 4. 1987 1 prim. (I.B.)
  2. 4. 1987 1 prim. (I.B.)
  1. 5. 1987 1 prim. (I.B.)
53. pikasti martinec (*Tringa ochropus*) - naključ. v.
  - 14.-15. 8. 1982 1 prim.
  11. 8. 1983 1 prim.
  16. 7. 1981 5 prim. (I.B.)

54. močvirski martinec (*Tringa glareola*) - naključ. v.
 24. 8. 1985 1 prim. (I.B.)
 24. 7. 1987 8 prim. (I.B.)
55. mali martinec (*Acitis hypoleucos*) - prel. v.
 Mali martinec se ponavadi zadržuje na Velikem ribniku, pojavlja se od aprila do maja in od julija do septembra. Največ podatkov je v avgustu, ko je bilo opaženo celo do 11 osebkov naenkrat.
56. rečni galeb (*Larus ridibundus*) - naključ. v.
 25. 4. 1982 1 prim. (B.T.)
 10. 4. 1983 1 prim.
57. črna čigra (*Chlidonias niger*) - naključ. v.
 23. 5. 1981 2 prim.
 27. 4. 1982 1 prim.
 22. 5. 1982 1 prim.
 Vsa opažanja črne čigre so bila med dežjem ali tik po njem, oziroma po poslabšanju vremena.
58. grivar (*Columba palambus*) - pol. v., VG
59. duplar (*Columba oenas*) - pol. v., MG
 Vsa opažanja so bila med aprilom in julijem (I.B.).
60. turška grlica (*Streptopelia decaocto*) - celol. v., VG
61. divja grlica (*Streptopelia turtur*) - pol. v., VG
62. kukavica (*Cuculus canorus*) - pol. v., VG
63. lesna sova (*Strix aluco*) - celol. v., VG
64. podhujka (*Caprimulgus europaeus*) - pol. v., MG
 29. 4. 1985 1 prim. (I.B.)
65. črni hudournik (*Apus apus*) - preh. g.
 Vrsta gnezdi na Igu, prehranjuje pa se tudi nad ribniki v Dragi.
66. vodomec (*Alcedo atthis*) - pol. v., VG
67. smrdokavra (*Upupa epops*) - naključ. v.
 6. 4. 1982 1 prim.
68. vijeglavka (*Jynx torquilla*) - pol. v., G
69. siva žolna (*Picus canus*) - celol. v., VG
70. zelena žolna (*Picus viridis*) - celol. v., G
71. črna žolna (*Dryocopus martius*) - celol. v., MG
72. veliki detel (*Dendrocopus maior*) - celol. v., G
73. mali detel (*Dendrocopus minor*) - prel. v., redk preletnik
74. hribski škrjanec (*Lullua arborea*) - prel. v.
 Vsa opažanja so v oktobru; redk preletnik.
75. poljski škrjanec (*Alauda arvensis*) - pol. v., VG
 Številen je v času spomladanskega preleta, redki tudi gnezdijo na travnikih desno ob cesti Ig-Draga.
76. breguljka (*Riparia riparia*) - prel. v.
77. kmečka lastovka (*Hirundo rustica*) - pol. v., G
78. mestna lastovka (*Delichon urbica*) - preh. g.
 Vrsta gnezdi na Igu. Prehranjuje se tudi nad ribniki v Dragi.
79. drevesna čipa (*Anthus trivialis*) - pol. v., prel. v., VG

80. vriskarica (*Anthus spinoletta*) - prel. v.
81. rumena pastirica (*Motacilla flava*) - prel. v., redek preletnik
82. siva pastirica (*Motacilla cinerea*) - pol. v., G
83. bela pastirica (*Motacilla alba*) - pol. v., G
84. stržek (*Troglodytes troglodytes*) - celol. v., G
85. siva pevka (*Prunella modularis*) - prel. v.
86. taščica (*Erithacus rubecula*) - celol. v., G
87. šmarnica (*Phoenicurus ochruros*) - pol. v., G
88. pogorelec (*Phoenicurus phoenicurus*) - pol. v., OG
Spomladi 1981 je pel pod Dobravico.
89. mali slavec (*Luscinia megarhynchos*) - naključ. v.
30. 8. 1981 1 prim.
90. repaljščica (*Saxicola rubetra*) - pol. v., G
91. prosnik (*Saxicola torquata*) - pol. v., OG
Leta 1981 je hranil izpeljane mladiče na travnikih desno ob cesti Ig-Draga.
92. kos (*Turdus merula*) - celol. v., G
93. brinovka (*Turdus pilaris*) - prel. v.
94. cikovt (*Turdus philomelos*) - celol. v., G
95. vinski drozg (*Turdus iliacus*) - naključ. v.
4. 4. 1981 1 prim.
6. 3. 1982 več prim.
22. 11. 1987 1 prim.
96. carar (*Turdus viscivorus*) - celol. v., G
97. svilnica (*Cettia cetti*) - naključ. v.
26. 12. 1982 1 prim.
98. trstni cvrčalec (*Locustella luscinioides*) - pol. v., OG
Samec te vrste je intenzivno pel od 6. do 25.7.1982 ob ribniku Rakovnik; 23.8.1982 je bil v mrežo ujet mladič trstnega cvrčalca. Naslednje leto je pel 29.5.1983, ko je bila tudi v mrežo ujeta samica z valilno plešo. Kasneje petja ni bilo več slišati, z mrežo so bili ujeti mladiči 27.7. in 9.8.1983. Leta 1988 je spomladi pel v Prvem ribniku.
99. tamariskovka (*Acrocephalus melanopogon*) - pol. v., OG
Tamariskovka je reden jesenski preletnik, predvsem v oktobru, vedno opažena le v ribniku Rakovnik. Zanimivejši podatek pa je ulov mladičev v Prvem ribniku 27. 7. 1983 in v Rakovniku 16. 8. 1983. Ker se vrsta seli prek naših krajev šele jeseni, je verjetno, da je leta 1983 ta vrsta v Dragi gnezдила.
100. bičja trstnica (*Acrocephalus schoenobenus*) - prel. v.
101. močvirska trstnica (*Acrocephalus palustris*) - pol. v. VG
102. srpična trstnica (*Acrocephalus scirpaceus*) - prel. v.
Zanimivejše je opažanje 29. 5. 1982, ko je bil opažen primerek z gnezditvenim materialom v kljunu, ki se je hip zatem tudi ujel v mrežo.
103. rakar (*Acrocephalus arundinaceus*) - pol. v., G
104. rumeni vrtnik (*Hippolais icterina*) - naključ. v.
3. 9. 1982 1 prim.
105. pisana penica (*Sylvia nisoria*) - naključ. v.
19. 5. 1982 1 prim.
106. mlinarček (*Sylvia curruca*) - naključ. v.
30. 9. 1984 1 prim.

107. siva penica (*Sylvia communis*) - pol. v., OG
 Vrsta občasno gnezdi v grmovju desno ob cesti Ig-Drage, vendar ni številna.
108. vrtna penica (*Sylvia borin*) - prel. v.
109. črnoglavka (*Sylvia atricapilla*) - pol. v., G
110. grmovščica (*Phylloscopus sibilatrix*) - prel. v.
111. vrbja listnica (*Phylloscopus collybita*) - pol. v., G
112. kovaček (*Phylloscopus trochilus*) - prel. v.
113. rumenoglavi kraljiček (*Regulus regulus*) - celol. v., VG
114. rdečeglavi kraljiček (*Regulus ignicapillus*) - celol. v., VG
115. sivi muhar (*Muscicapa striata*) - pol. v., VG
116. črnovrati muhar (*Ficedula hypoleuca*) - naključ. v.
117. brkata sinica (*Panurus biarmicus*) - prel. v.
 23.-30. 10. 1982 okoli 30-35 prim.
 3. 1. 1983 1 prim.
118. dolgorepka (*Aegithalos caudatus*) - celol. v., G
119. močvirska sinica (*Parus palustris*) - celol. v., G
120. gorska sinica (*Parus montanus*) - prel. v.
 Večkrat je bila opažena oktobra 1983 ob ribniku Rakovnik.
121. čopasta sinica (*Parus cristatus*) - celol. v., VG
122. menišček (*Parus ater*) - celol. v., G
123. plavček (*Parus caeruleus*) - celol. v., G
124. velika sinica (*Parus maior*) - celol. v., G
125. brglez (*Sitta europaea*) - celol. v., G
126. dolgoprsti plezavček (*Certhia familiaris*) - prel. v., redke preletnik
127. kratkoprsti plezavček (*Certhia brachydactyla*) - celol. v., G
128. plašica (*Remiz pendulinus*) - prel. v.
 Zanimivo je opažanje 14. 7. 1984, devet primerkov (I.B.).
129. kobilar (*Oriolus oriolus*) - pol. v., VG
130. rjavi srakoper (*Lanius collurio*) - pol. v., G
131. črnočeli srakoper (*Lanius minor*) - naključ. v., MG
 21. 6. 1981 1 prim. (I.B.)
 12. 6. 1984 1 prim. (I.B.)
 28. 6. 1985 1 prim. (I.B.)
132. veliki srakoper (*Lanius excubitor*) - naključ. v.
 16. 1. 1986 1 prim. (I.B.)
 3. 3. 1988 1 prim. (I.B.)
133. šoja (*Garrulus glandarius*) - celol. v., VG
134. sraka (*Pica pica*) - celol. v., G
135. siva vrana (*Corvus corone*) - celol. v., MG
136. kavka (*Coleus monedula*) - celol. v., OG
 Spomladi 1981 so kavke nosile gnezditveni material v zvonik cerkve na Dobravici, vendar gnezditvev ni bila potrjena.
137. krokar (*Corvus corax*) - prel. v.
138. škorec (*Sturnus vulgaris*) - pol. v., G
139. domači vrabec (*Passer domesticus*) - celol. v., G
140. poljski vrabec (*Passer montanus*) - celol. v., G

141. ščinkavec (*Fringilla coelebs*) - celol. v., G
 142. pinoža (*Fringilla montifringilla*) - prel. v.
 143. grilček (*Serinus serinus*) - pol. v., VG
 144. zelenec (*Chloris chloris*) - celol. v., G
 145. lišček (*Carduelis carduelis*) - celol. v., G
 146. čižek (*Spinus spinus*) - prel. v.

Zanimivo je opažanje samice čižka v smrekovem gozdu ob ribniku Rakovnik 1. 6. 1981, ker je bila ptica opazovana v primernem gnezditvenem prebivališču.

147. repnik (*Acanthis cannabina*) - prel. v., redk preletnik
 148. mali krivokljun (*Loxia curvirostra*) - pol. v., OG

18. 4. 1981 so bili opaženi krivokljuni ob smrekovem gozdu ob Rakovniku. V jati so bili tudi mladiči s še neprekrižanimi kljuni.

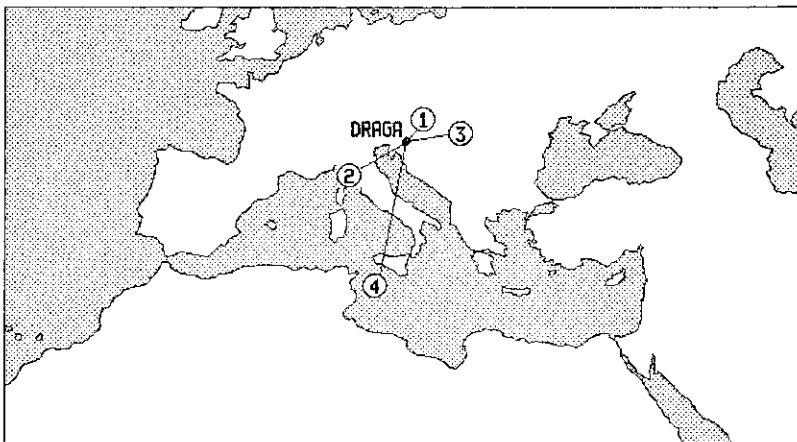
149. kalin (*Pyrrhula pyrrhula*) - celol. v., G
 150. dlesk (*Coccothraustes coccothraustes*) - celol. v., VG
 151. rumeni strnad (*Emberiza citrinella*) - celol. v., G
 152. trstni strnad (*Emberiza schoeniclus*) - prel. v., redk preletnik.

4.2 Najpomembnejše najdbe v Dragi obročkanih ptic

V Dragi je bilo doslej obročkanih že več tisoč ptic, največ kmečkih lastovk. Najzanimivejše najdbe v Dragi obročkanih ptic so sledeče:

1. Mladiča male bobnarice, obročkanega v gnezdu 24. 7. 1989 (obročkal I. Božič), so našli sredi avgusta istega leta v kraju Deutsch-Landesberg v Avstriji. Zračna razdalja med krajem obročkanja in krajem najdbe je 108 kilometrov.

Podatek je zanimiv, saj je to prva najdba pri nas obročkane male bobnarice v tujini.

Sl. 2: Geografski prikaz najdb ptic, obročkanih v Dragi (1 - mala bobnarica; 2 - tamariskovka; 3 - kmečka lastovka [Madžarska]; 4 - kmečka lastovka [Malta])

Fig. 2: Geographical presentation of locations in which birds ringed in Draga were found (1 - Little Bittern *Ixobrychus minutus*; 2 - Moustached Warbler *Acrocephalus melanocephalus*; 3 - Swallow *Hirundo rustica* [Hungary]; 4 - Swallow *Hirundo rustica* [Malta])

2. Tamariskovka, obročkana v Dragi 24. 10. 1982 (obročkal A. Sovinc), je bila ponovno ujeta 15. 12. 1982 blizu Livorna v Italiji, približno 410 km jugozahodno od Drage.

Tudi to je prva tuja najdba pri nas obročkane tamariskovke.

3. Kmečka lastovka, ki jo je v Dragi obročkal D. Černe 23.7.1988, je bila ponovno ujeta v kraju Sumony na Madžarskem, približno 260 km oddaljenem od Drage. Datum ulova, 27. 8. 1988, je še posebno zanimiv, ker je to naša doslej najbolj oddaljena najdba kmečke lastovke v pognezditvenem obdobju, pred pričetkom jesenske selitve.

4. Kmečka lastovka, ki jo obročkal D. Černe 10. 8. 1988, je bila po 622 dneh (23. 4. 1990) ujeta na Malti pri Marsalfornu v pokrajini Gozo. Zračna razdalja med krajem obročkanja in krajem najdbe je 1099 km.

Krys Kazmierczak je 8. 3. 1988 v Dragi opazoval velikega kormorana, ki je na levi nogi nosil bel plastičen obroček z oznako LW, na desni nogi pa je imel običajen aluminijast obroček. Iz tujine zaenkrat še niso poslali točnih podatkov o kraju in datumu obročkanja.

Prirodoslovnemu muzeju Slovenije se zahvaljujem za omenjene podatke o obročkanih pticah.

5. RAZPRAVA

Avifavna ribnikov v dolini Drage je pestra in bogata. Gre za praktično edini predel z večjo, stalno in globljo vodno površino na tem delu Ljubljanskega barja, zato tu naletimo tudi na vrste, ki jih v bližnji okolici ne najdemo. Žal je dolina ribnikov zelo zaprta oziroma skrita, sicer bi bilo število opaženih vrst verjetno še večje. Strmi, skoraj navpični bregovi ribnikov in pomanjkanje plitvin pojasnjujejo, zakaj ni nekaterih vrst ptic, predvsem pobrežnikov. Pestrost vrst v Dragi bi razmeroma preprosto povečali z ureditvijo blažjih naklonov brežin ribnikov, kar pa je v nasprotju z interesi ribogojstva. Zelo ugodna in za ribogojstvo neškodljiva bi bila postavitvev umetnega otoka npr. na Velikem ribniku, na katerem bi se ptice počutile varne med počitkom, nekatere pa bi tu verjetno tudi gnezdile.

Razmeroma majhno število v Dragi prezimujočih vrst pripisujemo specifični mikroklimi in zaprtosti doline. Ob prvih nizkih jesenskih temperaturah ribniki zamrznejo in se ponavadi do konca marca ne odtajajo. Vodnih ptic tako ni, številne so le različne vrste ptic pevk, katerim so trstičja neusahljiv vir hrane.

Med slapniki je bil v Dragi opažen le polarni slapnik, kar pripisujem dejstvu, da so v času prihoda slapnikov v naše kraje ribniki v Dragi že zamrznjeni.

Ena od posebnosti Drage je nedvomno čopasti ponirek, ki občasno gnezdi na Velikem ribniku. Na ribnikih gnezdi tudi nekaj parov malih ponirkov, medtem ko je črnogrli ponirek le zanimiv preletnik.

V Dragi so bile opažene prav vse vrste čapelj, ki se pojavljajo pri nas, kar je nedvomno zelo zanimivo. Med njimi je le siva čaplja celoleten gost, vendar nikoli v večjem številu - največ so bili opaženi štirje primerki naenkrat. Bregovi

ribnikov in globina vode sivi čaplji onemogočajo uspešen lov rib, sicer bi jih bilo verjetno več.

Reden, v Sloveniji le lokalno razširjen gnezdilec (Geister, 1983:3) je mala bobnarica; po podatkih I. Božiča redno gnezdi 3 do 4 pari, občasno pa še 1 do 2 para. Duhove pa še vedno buri velika bobnarica, za katero v času gnezdenja v Sloveniji ni veliko podatkov. Domačini trdijo, da je pred leti tu gnezdila, vendar dokazov o gnezditvi nismo našli.

Leta 1981 je na dimniku opekarne gnezdil par belih štorkelej (SOVINC, 1981:57, SOVINC, 1982:205), ki je uspešno vzredil enega mladiča. To je bilo po meni znanih podatkih menda prvo gnezdenje bele štorkele na Ljubljanskem barju. Po poružitvi opekarne bela štorkele v Dragi ni bila več opažena.

Glede na gnezdenje črne štorkele na Ljubljanskem barju (GREGORI, 1987:37) je bilo pojavljanje te vrste v Dragi bolj ali manj pričakovano. Med racami gnezdi tu le mlakarica, redna preletnika sta sivka in regeljc, medtem ko se druge vrste rac pojavljajo le občasno. Jeseni so jate mlakaric, lisk in drugih vodnih ptic precej številne; naštejemo lahko tudi po več sto primerkov.

Opažanj gosi ni veliko, vendar po pripovedovanju lovcev lahko sklepamo, da se gosi v Dragi vendarle pojavljajo bolj pogosto, kot kažejo naši zapiski.

Med ujedami sta zanimiva preletnika predvsem ribji orel in orel kačar. Med jesenskim zbiranjem lastovk je pogost sokol škrjančar.

Med predstavniki družine mokožev v Dragi zanesljivo gnezdi črna liska, zelenonoga tukalica in mokož, verjetno tudi mala tukalica, občasno pa kosec. Draga je danes verjetno edino gnezdišče male tukalice v Sloveniji (GEISTER, 1989:11). Opažanja te vrste so predvsem iz obdobja, ko vegetacija še ni preveč bujna, saj je vrsto zaradi njenega skritega načina življenja težko zaznati. Kosec je pel poleti 1982 na travnikih desno ob cesti Ig-Draga, kasneje pa ni bil več opažen.

Zaradi že omenjenih neustreznih življenjskih in ekoloških razmer so redka opažanja ptic iz reda pobreznikov. Med njimi je redni preletnik le mali martinec, medtem ko so pikasti, močvirski in zelenonogi martinec ter kozica, puklež, togotnik, spremenljivi prodnik, črna čigra in rečni galeb le redki preletniki. Pričakovati je bilo več vrst in pogostejše pojavljanje galeb in čiger. Izredno zanimiv je podatek o opažanju spremenljivega prodnika, saj je to eno redkih, če ne celo edino opažanje prodnika na Ljubljanskem barju. Pomemben podatek pa je tudi opažanje pukleža, za katerega iz poročila Komisije za redkosti pri Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (*Acrocephalus*, v tisku) lahko razberemo, da je registrirano manj kot deset opažanj te vrste v Sloveniji v zadnjih 50 letih.

Trstičja v Dragi so znana kot množična prenočišča predvsem kmečkih lastovk, škorcev in belih pastiric, v manjšem številu pa tudi breguljk in vriskaric. Od poznega poletja do jeseni se v mraku vsak večer zgrnejo nad Drago oblaki tisočev lastovk in prelivajoče se meglice škorcev. Draga je eno redkih stalnih prenočišč kmečke lastovke v okolici Ljubljane.

Zelo zanimiv podatek je opažanje sredozemske vrste svilnice v Dragi, kar je eno redkih opažanj te vrste v celinski Sloveniji.

Trstišča v Dragi so prebivališče ogroženih vrst trstnic. Tu gnezdi stabilna populacija rakarjev (po podatkih I. Božiča gnezdi vsaj 30 parov), v močvirski

vegetaciji ob ribnikih pa gnezdi nekaj parov močvirskih trstnic. Na preletu so številne še bičje in srpične trstnice, kar so pokazali predvsem rezultati lova in obročkanja. Gnezditve tamariskovke v Sloveniji še ni potrjena, edina opažanja iz gnezditvenega časa so iz Primorja (ŠKORNIK, 1982:123) in Ormoža (ŠERE, 1981:43). Zato je tembolj zanimiv podatek o ulovu mladičev tamariskovk poleti 1983 v Dragi, saj je glede na ustreznost biotopa gnezditve te vrste možna. V prihodnosti bi morali trstnicam posvetiti več pozornosti, saj bi bilo glede na nekatera opažanja možno tudi gnezdenje srpične trstnice.

O gnezditvi trstnega cvrčalca iz osrednje in zahodne Slovenije ni podatkov (GEISTER, 1989:27). Zato je zelo zanimiva verjetna gnezditve te vrste v Dragi poleti 1982 in možna gnezditve poleti 1983, kar je najzahodnejše gnezdišče te vrste v Sloveniji. Brkate sinice so zanimivi preletniki, o katerih imamo pri nas nekaj več podatkov le iz zadnjega obdobja. Zadržujejo se v trstičju, kjer so jeseni pogoste tudi plašice, različne vrste sinic, penic, listnic, pa tudi taščice in sive pevke, redkejši pa so trstni strnadi.

6. NARAVOVARSTVENA PROBLEMATIKA

Ribniki v dolini Drage pri Igu so uvrščeni v Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije in so jih strokovne službe za varstvo naravne in kulturne dediščine že večkrat predlagale za zavarovanje.

Ribniki imajo veliko ornitološko vrednost. Med vrstami, ki v Dragi redno ali občasno gnezdiijo, sta tudi kosec in vodomec, ki sta v Predlogu rdečega seznama ptičev Slovenije (GREGORI, 1877:69) uvrščena v kategorijo prizadetih vrst, katerim grozi izumrtje, če bodo dejavniki ogrožanja še naprej delovali.

V kategoriji ranljivih vrst, za katere je verjetno, da bodo v prihodnosti prešle v kategorijo prizadetih, če bodo dejavniki ogrožanja delovali še naprej, je v Dragi 19 vrst: mala bobnarica, bela štoklja, kragulj, skobec, kanja, škrjančar, gozdni jereb, duplar, divja grlica, rjavi srakoper, rakar, siva penica, repaljščica in brglez.

Med vrstami, ki so v omenjenem predlogu seznama označene kot redke vrste, za katere velja, da so potencialno ogrožene in v primeru ogrožanja lahko preidejo v kategorijo prizadetih vrst, sta v Dragi trstni cvrčalec in tamariskovka.

Z načrtovano izgradnjo zajetja vode tik nad ribnikoma Špilgut in Rakovnik za Zavod za varstvo in delovno usposabljanje otrok in mladine se je pojavila neposredna nevarnost za obstoj omenjenih ribnikov, predvsem zaradi možnega znižanja ali nihanja gladine vode v teh ribnikih. Ljubljanski regionalni zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine (LRZVNKD) je zato ponovno predlagal zavarovanje območja ribnikov, pridružili pa so se mu tudi Zveza društev za varstvo okolja Slovenije, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije in še nekateri posamezniki, vendar odloka o zavarovanju Drage še vedno ni bilo.

Kljub opozorilom o oporečnosti vode iz zajetja Špilgut je bilo zajetje vseeno zgrajeno, četudi brez vseh potrebnih soglasij in dovoljenj. Vsa predvidevanja o neustrezni kakovosti vode iz omenjenega zajetja so se kasneje uresničila, kot lahko preberemo v prispevku novinarka I. DJERIČ v časopisu Delo dne 3. 12. 1985: "V Zavodu za varstvo in delovno usposabljanje otrok in mladine Dolfke

Boštjančič, Draga pri Igu, že pol leta vozijo iz Grosupljega v cisternah vodo, ki jo v Zavodu potrebujejo za pitje in kuhanje." in dalje: "Voda iz zajetja Špilgut je namreč mikrobiološko in kemično oporečna." Škoda, ki je nastala z izgradnjo zajetja Špilgut, je torej dvojna: v ribnikih je manj vode (še posebej v sušnem obdobju), voda, ki priteče v Zavod, pa je neuporabna.

Po številnih usklajevanjih je bila dolina Drage poleti 1986 vendarle razglašena za naravno znamenitost, žal pa v določilih odloka niso bila upoštevana vsa podrobna priporočila in navodila strokovnih služb za spomeniško varstvo, zato so določila odloka precej splošna in nenatančna. Tudi po zavarovanju ribnikov še vedno prihaja do vznemirjanja živali, s čimer so kršena določila odloka. Ljudje se še vedno gibljejo zunaj označenih poti, prirejajo piknike, se vozijo z motornimi kolesi, povzročajo hrup, lovijo ribe, čolnarijo, se kopajo in drsajo. Problematično je tudi zadrževanje gojencev Zavoda za varstvo in delovno usposabljanje otrok in mladine, saj vzgojitelji vodijo otroke po nasipih in celo za ribniki, s čimer ne le da motijo živali, temveč predvsem ogrožajo varnost gojencev. Lansko leto je že prišlo do nesreče oziroma je eden izmed njih utonil, zato bi morali gibanje zunaj označenih poti najstrožje prepovedati. Po odloku je prepovedano odstranjevanje obstoječe vegetacije, vendar še vedno prihaja do nekontrolirane sečnje in požiga trsja, grmovja in vrbovja. Jasno je, da so ti posegi nujni, vendar bi jih morali izvajati pod nadzorom ustrezne strokovne službe (LRZV NKD), kar pa se ni zgodilo.

Enako velja tudi za naseljevanje tujerodne vrste ribe, belega amurja, ki ga upravljalci ribnikov nekontrolirano vlagajo v ribnike, da bi zmanjšali sestoje trstičja, ki je glavni vir hrane teh rib. Preveliko število amurjev bi lahko sčasoma močno razredčilo trstičja, ki so pomemben vir hrane ter prebivališče in gnezdišče redkih vrst ptic.

Pereč problem je trganje lokvanjev za prodajo. Nabiralci lokvanjev v posebni potapljaški opremi in iz čolna trgajo lokvanje, s čimer neposredno uničujejo vodno vegetacijo, motijo in vznemirjajo vodne ptice in premešajo ter škodijo ribjemu in žabjemu zarodu. Število lokvanjev v Dragi se je že močno zmanjšalo, zato bi morali njihovo trganje - morda s posebnim odlokom - strogo prepovedati.

Potencialna nevarnost za vodne ptice so tudi zahteve po odstranju nekaterih zaščitenih vrst ptic, predvsem sive čaplje in čopastega ponirka. Zaradi strmih bregov in globoke vode, ki sivi čaplji onemogočajo lov rib (UTSCHIK, 1986:3), o večji škodi na ribjem zarodu, ki bi jo povzročile čaplje, ne moremo govoriti. Podobno je s čopastim ponirkom, saj v Dragi še nikoli ni gnezdil več kot en sam par teh ptic, ki se v glavnem hranijo z manjšimi ribami, tudi s t.i. "ribjim plevelom". Žal pa se je pred leti že zgodilo, da je bil na Velikem ribniku ustreljen čopasti ponirek ravno v času, ko je imel mladiče, ki so zato poginili.

7. ZAKLJUČKI

1. Med avgustom 1978 in decembrom 1988 sem opravil 209 ekskurzij v obravnavano območje Drage pri Igu. Skupno sem v tem času opazil 152 vrst ptic, od katerih je 39 nedvoumnih, 29 možnih in verjetnih ter 10 občasnih gnezdilcev. Glede na pojavljanje so vrste razdeljene na celoletne, poletne, preletne in naključne vrste ter na celoletne, poletne in prehranjevalne goste.

2. Specifične naravne danosti (edina večja stoječa voda na Ljubljanskem barju, gosti in obsežni sestoji trstičja, močvirska vegetacija) omogočajo ustrezne življenjske razmere tudi takim vrstam ptic, ki jih v okolici ne najdemo.

3. Med redke gnezdilce Drage sodijo mala tukalica (danes edino znano gnezdišče te vrste v Sloveniji), trstni cvrčalec (najzahodnejše znano gnezdišče v Sloveniji) in tamariskovka (znani sta le še dve možni gnezdišči v Sloveniji). Čopasti ponirek, mala bobnarica, mokož in rakar pa so značilni gnezdilci tega predela in so v Sloveniji le redko razširjeni. Med zanimivejšimi preletniki so tu vse vrste čapelj, orel kačar, ribji orel, spremenljivi prodnik, puklež, različne vrste trstnic in brkata sinica.

4. Na obravnavanem območju je bilo opaženih 23 vrst, ki so uvrščene v predlog rdečega seznama ptičev Slovenije (GREGORI & MATVEJEV, 1987). Med njimi sta dve v kategoriji prizadetih vrst, 19 v kategoriji ranljivih in dve v kategoriji redkih vrst.

5. Ribniki v dolini Drage so bili leta 1986 razglašeni za naravno znamenitost, vendar ljudje pogosto uničujejo rastlinstvo in vznemirjajo živali, s čemer kršijo določila odloka.

CONCLUSIONS

1. From August 1878 to December 1988, 209 excursions were made to the area of Draga near Ig. During that period 152 bird species were observed, of which 39 are confirmed breeders, 29 are omissible, and 10 are occasional and probable breeders. With regard to their occurrence, the species are divided into permanent residents, summer residents, transient species and accidental species, as well as into all-year visitors, summer visitors and feeding visitors.

2. The specific natural features of the environment (the only larger body of standing water in Ljubljansko Barje, extensive dense reeds, marschland vegetation) provide adequate living conditions for bird species which are not found in surrounding areas.

3. The following rare nesting birds were observed to occur in the area of Draga: the Little Crane (at present the only known nesting site of this species in Slovenia), the Savi's Warbler (the westernmost nesting site known in Slovenia), and the Moustached Warbler (only two other possible nesting sites in Slovenia). The Great Crested Grebe, the Little Bittern, the Water Rail, the Great Reed Warbler are nesting birds which typical of this area, but their distribution in Slovenia is only sparse. Of the transient species which are more interesting, the following were observed: all species of herons, the Short-toed Eagle, the Osprey, the Dunlin, the Jack Spine, different species of warblers, and Bearded Tit.

4. Of the species observed in the area, 23 species had been included in the proposed Red Data List of Birds in Slovenia (GREGORI & MATVEJEV, 1987). Two of the species belong to the category of endangered species, 19 belong to the category of vulnerable species and 2 species belong to the category of rare species.

5. The ponds of the Draga valley were declared as a natural monument in 1986. Yet the law is often broken by people who are still destroying vegetation of the area and disturbing the wildlife.

9. LITERATURA IN VIRI

- ANONIM., 1986: Naravovarstvena kronika (Odlok o razglasitvi območja ribnikov v dolini Drage pri Igu za naravno znamenitost).- *Acrocephalus*, 7, 29: 47-48, Ljubljana
- BOŽIČ, I., 1983: Ptiči Slovenije.- *Lovska zveza Slovenije*, Ljubljana, str.: 97-98
- BREHM: Življenje živali.- prevedel in priredil R. Bačar, Umetniška propaganda, Ljubljana, str.: 193-195
- BUSER, S. & A. SELIŠKAR & A. SOVINC, 1983: Draga.- In: *Ekskurzije naravoslovnih krožkov 7: 20-21*, Prirodoslovno društvo Slovenije, Ljubljana
- FRANCISCEJSKI KATASTER, 1825: Ljubljanska kresija. K.o. Dobravca, protokolarna mapa 291
- GEISTER, I., 1989: Slovenski prispevek k evropskemu ornitološkemu atlasu.- *Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije*, Ljubljana, 41 strani
- GREGORI, J., 1987: Črna štokrlja (*Ciconia nigra*) gnezdi na Ljubljanskem barju.- *Acrocephalus*, 8, 33: 37-39, Ljubljana
- GREGORI, J. & S. D. MATVEJEV, 1987: Predlog rdečega seznama ptičev Slovenije.- *Varstvo narave*, 13: 69-78, Ljubljana
- MATVEJEV, S. D. & V. F. VASIĆ, 1975: *Catalogus faunae Yugoslaviae - Aves.*- 4, 3, *Academia scientiarum et artium Slovenica*, Ljubljana
- PETERLIN, S. (ed.), 1976: *Inventar najpomembnejše naravne in kulturne dediščine Slovenije.*- *Zavod SRS za spomeniško varstvo*, Ljubljana.
- SMERDU, R., 1976: Gnezdišča in selitvene postaje ptic kot naravni rezervati in naravni spomeniki.- *Proteus*, 38, 6: 259-262, Ljubljana
- SOVINC, A. & D. ŠERE, 1984: Predlogi in utemeljitve zavarovanja nakaterih predelov Ljubljanskega barja, *Acrocephalus*, 5, 19-20, Ljubljana
- SOVINC, A., 1981: Velika bela čaplja. Redke vrste.- *Acrocephalus*, 2, 10: 57.
- SOVINC, A., 1982: Bela štokrlja gnezdi na Ljubljanskem barju.- *Proteus*, 44, 5: 205-206, Ljubljana
- SOVINC, A., 1983: Iz ornitološke beležnice: Svilnica. Trstni cvrčalec.- *Acrocephalus*, 4, 16: 36, Ljubljana
- SOVINC, A., 1983: Iz ornitološke beležnice: Trstni cvrčalec. Brkata sinica.- *Acrocephalus*, 4, 15: 18, Ljubljana
- SOVINC, A., 1983: Orel kačar. Redke vrste.- *Acrocephalus*, 4, 15: 16, Ljubljana
- SOVINC, A., 1983: Zaščita ribnikov v dolini Drage pri Igu.- *Acrocephalus*, 4, 15: 7-9, Ljubljana
- SOVINC, A., 1986: Ribniki v dolini Drage pri Igu še vedno niso zavarovani.- *Acrocephalus*, 7, 27-28: 22, Ljubljana
- ŠERE, D., 1981: Iz ornitološke beležnice: Tamariskovka.- *Acrocephalus*, 2, 8-9: 123-125, Ljubljana
- ŠKORNIK, I., 1982: Škocjanski zaliv, ptičji raj skoraj v Kopru.- *Proteus*, 45, 3: 123-125, Ljubljana
- TEREZIJANSKI KATASTER, 1749: *Rektificirani dominikalni akti.*- Ljubljanska kresija, gospostvo Ig, št. 291
- TOME, B., 1982: Iz ornitološke beležnice: Velika bobnarica.- *Acrocephalus*, 3, 11-12: 30, Ljubljana

UTSCHIK, H., 1986: Der Graureiher am Fischteich - Verhalten und Abwehr,
Öko. I., 8, 4:3-12, Linz

Avtorjev naslov/Author's address:

Andrej SOVINČ
Cesta VII. korpusa 76
YU-61000 Ljubljana

POROČILA

UGOTOVITVE IN PRIPOROČILA UDELEŽENCEV SEMINARJA "VARSTVO NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE V GOZDU IN GOZDARSTVU"

Ljubljana, december 1988

8. in 9. decembra 1988 je VTOZD za gozdarstvo BF v sodelovanju z Zavodom SR Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine priredil na IGLG seminar z naslovom "Varstvo naravne in kulturne dediščine v gozdu in gozdarstvu". Seminarja se je udeležilo okrog 115 gozdarjev in strokovnjakov s področja varstva obeh vrst dediščine. Sedemnajst referentov je predstavilo dvajset referatov, objavljenih v publikaciji Varstvo naravne in kulturne dediščine v gozdu in gozdarstvu. Udeleženci so obiskali tudi Zavod SR Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine in Gozdarski oddelek TMS v Bistri. Zvečer prvega dne so bile organizirane še projekcije o Krakovskem gozdu, gozdnih železnicah v Bosni in Hercegovini ter o Gnezdovem izvleku.

V dveh plenarnih razpravah je sodelovalo 39 razpravljalcev. Za oblikovanje zaključkov seminarja so udeleženci soglasno imenovali delovno skupino v sestavi: Iva Mikl - Curk, Stane Peterlin, Dušan Robič, Anton Simonič, Peter Skoberne in Boštjan Anko, ki naj bi povzela glavne misli iz referatov in iz razprave. Ta skupina je pripravila naslednje zaključke:

Ideja varovanja naravne in kulturne dediščine gozdarstvu ni tuja in ima v stroki že dolgo tradicijo. Glede na njen prihodnji razvoj so bili glavni cilji seminarja predvsem:

1. Utemeljiti zakonsko uvrstitev funkcije varovanja naravne in kulturne dediščine (v nadaljevanju dediščinsko-varstvene funkcije) med kulturno pogojene funkcije gozda.
2. Izoblikovati izhodišča za vključevanje dediščinsko-varstvene funkcije v gospodarjenje z gozdovi in gozdnato krajino.
3. Okrepiti in izboljšati tudi institucionalne oblike sodelovanja med dediščinsko-varstveno in gozdarsko dejavnostjo.

Pri tem so bila sprejeta naslednja priporočila:

1. Da bi se konkretizirala določila o gospodarjenju z naravno in kulturno dediščino, ki jih smiselno prinaša Zakon o naravni in kulturni dediščini in da bi s

tem zagotovili načrtovanje in vsakodnevno gospodarjenje za dediščinskovarstveno funkcijo v gozdu, je treba to funkcijo kot enakovredno ostalim funkcijam gozda uvrstiti v skupino kulturno pogojenih splošno koristnih funkcij gozda kot jih navaja Zakon o gozdovih.

2. Zakonsko je treba opredeliti vlogo in naloge gozdarstva pri varstvu avtohtonih rastlinskih in živalskih vrst ter gospodarjenju z vsemi zvrstmi in oblikami naravne in kulturne dediščine v smislu Zakona o naravni in kulturni dediščini.

3. Zakonsko je treba opredeliti pristojnost gozdarstva tudi pri gospodarjenju s posameznimi drevesi ali skupinami dreves izven gozda, ki imajo ekološki, estetski ali dediščinskovarstveni pomen.

4. Z izročilom in naravo smiselno povezana raba prostora je ena osnovnih oblik varstva kulturne krajine. Operativno gozdarstvo naj bi zato tudi v tej zvezi prevzelo odgovornost za aktivno varstvo človekovega avtohtonega obstoja v prostoru in za varstvo ostankov - vzorcev tradicionalnih rab zemljišč z vključenim gozdnim drevjem, ki predstavljajo naravno in kulturno dediščino hkrati.

5. Dediščinskovarstvena in gozdarska stroka morata v bodoče še bolj sodelovati pri oblikovanju ustreznega zakonodajnega gradiva.

6. V sodelovanju obeh strok je treba izoblikovati izhodišča za vključevanje dediščinskovarstvene funkcije v gospodarjenje z gozdom in gozdnato krajino:

- s pripravo metode valorizacije gozdnih površin z izjemno že poudarjeno ali potencialno dediščinskovarstveno funkcijo;
- z doslednim obojestranskim upoštevanjem postopkov in nalog, predpisanih v procesih družbenega planiranja;
- s skupnim oblikovanjem izhodišč za konkretno gospodarjenje z gozdom v tipičnih in posebno zahtevnih primerih.

7. Sodelovanje med strokama bo boljše in plodnejše, če se bosta stroki bolje spoznali in stiki ne bodo omejeni na naključne ali sporne situacije. V ta namen naj bi predvsem:

- a) preverili možnost, da se predstavniki obeh dejavnosti vzajemno vključijo v delo ustreznih samoupravnih interesnih skupnosti;
- b) izdelali podrobne smernice za sodelovanje med strokama v procesih sektorskega in splošnega družbenega planiranja.

8. Nadaljnje sodelovanje med strokama naj se poleg tega razvija ob konkretnih akcijah kot so npr.:

- prizadevanja, da se več gozdarskih strokovnjakov vključi v organizacije za varstvo naravne in kulturne dediščine;
- redna in sistematična pradavanja delavcev spomenniškovarstvene službe za člane društev inženirjev in tehnikov gozdarstva;

- pogostejše objave s spomeniškovarstveno vsebino v gozdarskem strokovnem tisku;
- ustrežnejša opredelitev dimenzij, nad katerimi so posamezne drevesne vrste zakonsko zaščitene;
- prizadevanja za ustrežnejši odnos gozdarstva do tehnične dediščine stroke;
- medsebojna pomoč pri izdelavi in ažuriranju inventarja naravne in kulturne dediščine po gozdnogospodarskih območjih;
- akcija snovanja palinoloških rezervatov;
- seminar o gospodarjenju z gozdom za ohranitev gozdnega živalskega sveta;
- prizadevanja za načrten razvoj drevesne kirurgije;
- izdelava praktičnih smernic za vzgojo in varstvo dravesnih orjakov;
- prizadevanja, da se v redni program študija gozdarstva vključi več znanja s področja varstva naravne in kulturne dediščine.

9. Udeleženci posebej podpirajo prizadevanje TMS za ohranitev Pantzove žičnice v Soteski, ki predstavlja izjemen spomenik tehniške kulture.

10. Ti zaključki naj se objavijo v revijah "Varstvo narave", "Varstvo spomenikov" in "Gozdarski vestnik".

RESOLUCIJA O OBMEJNIH NARAVNIH PARKIH MED VZHODNO IN ZAHODNO EVROPO

Polvese (Trasimensko jezero, Italija), april 1990

Mednarodni dokumentacijski center za naravne parke CEDIP (Centro Documentazione Internazionale Parchi) iz Firenc je 9. in 10. aprila 1990 organiziral na otoku Polvese v Trasimenskem jezeru strokovno srečanje, ki se ga je udeležilo 25 predstavnikov narodnih parkov in državnih ustanov za varstvo narave iz naslednjih držav: Čehoslovaška, Sovjetska zveza, Madžarska, Bolgarija, Jugoslavija, Francija, Finska, Velika Britanija, Avstrija, Belgija in Italija. Iz Slovenije sta se srečanja udeležila Marija Zupančič-Vičar (Triglavski narodni park) in Peter Skoberne (Zavod Republike Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine).

Zaradi političnih sprememb, odpiranja meja med vzhodno in zahodno Evropo, postajajo vedno pomembnejša skupna prizadevanja za ohranitev predelov na obeh strani meja. Po medsebojnem seznanjanju o problemih v posameznih državah in izmenjavi izkušenj so udeleženci srečanja sprejeli naslednjo:

RESOLUCIJO

Izhodišča:

* Podpirali bomo aktivno uporabo smernic Mednarodnega združenja za ohranitev narave in naravnih virov (IUCN) pri pospeševanju učinkovitega upravljanja parkov in rezervatov na mejnih območjih.

* Še naprej bomo podpirali Priporočilo Evropske federacije narodnih in naravnih parkov (FNNPE) iz junija 1988 o parkih na mejnih območjih.

* Zavedamo se, da je problematika obmejnih parkov bistvenega pomena, kar je razvidno tudi iz publikacije IUCN International Peace Parks: Načela, postopki in študije posameznih primerov.

* Upoštevali bomo, da so trenutne politične spremembe v Evropi omogočile enkratno priložnost za ustanovitev parkov in rezervatov na mejnih območjih.

* Upoštevali bomo tudi, da so na nekaterih mejnih območjih ohranjeni naravni ali sonaravni ekosistemi, ki zajemajo rastlinske in živalske združbe, ki jih drugje v Evropi ne najdemo.

Udeleženci srečanja priporočajo:

* da se poveča sodelovanje med obstoječimi zavarovanimi območji v mejnem pasu med vzhodnimi in zahodnimi evropskimi državami, pa tudi parki v notranjosti (npr. s pobratenjem), z izmenjavo izkušenj in praktičnih izmenjav ter sodelovanjem na tehničnih in poslovnih področjih; posebej priporočajo, da se uporabijo možnosti, ki jih daje civilno sluzenje vojske na obeh straneh državnih meja.

* da se razširijo že zavarovana območja upoštevajoč učinkovito zavarovanje narave na obeh straneh meje glede na naravne značilnosti. Rečna območja, planinske verige, jezera, morska obrežja, območja ohranjene narave naj se upoštevajo kot celovite in enovite ekološke enote.

* da naj z upravljanjem in načrtovanjem zagotovimo ohranitev narave na do nedavnega zaprtih obmejnih območjih in se pri usmerjanju razvoja izogibamo takšnemu turističnemu razvoju in ekonomskim investicijam, ki so v nasprotju s cilji varovanja.

* da naj uprave parkov in rezervatov obnovijo tradicionalne etnične vezi med prebivalci obeh strani meja, jih vključijo na vseh ravneh načrtovanja, usklajene uporabe naravnih virov in predvsem v pospeševanje mednarodnih vzgojnih programov za mladino.

Marija Zupančič-Vičar
Peter Skoberne

*Osnovo za tisk revije smo pripravili z opremo,
katere nabavo nam je omogočila organizacija*

d.o.o.

CELOVŠKA 175 · YU · 61107 LJUBLJANA
TELEFON 061/ 552-341, 552-150, 554-450
FAX (061) 552-563, TLX 31639 yu-autena
p.p. 69

REPRO ZA VARSTVO NARAVNE DEDIŠČINE

VSEBINA

- Tone WRABER & Andraž ČARNI
Prispevek k flori Prekmurja 5
- Mitja KALIGARIČ
Botanična podlaga za naravovarstveno vrednotenje slovenske Istre 17
- Meta Povž
Velika senčica (*Umbra krameri* Walbaum 1972) - nova vrsta ribe v Sloveniji 45
- Iztok ŠKORNIK & Tihomir MAKOVEC & Marko MIKLAVEC
Favnistični pregled ptic slovenske obale 49
- Andrej SOVINC
Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja 101

CONTENTS

- Tone WRABER & Andraž ČARNI
Contribution to the Flora of Prekmurje (NE Slovenia)
- Mitja KALIGARIČ
Botanical Data for an Evaluation of Nature Conservation of Slovene Istria (Slovenia, Yugoslavia) 17
- Meta Povž
Muddminow (*Umbra krameri* Walbaum 1972) - New Fish Species in Slovenia (Yugoslavia) 45
- Iztok ŠKORNIK & Tihomir MAKOVEC & Marko MIKLAVEC
Faunistic Survey of Birds Occurring on the Slovene Coast 49
- Andrej SOVINC
Birds of the Draga Valley near Ig (Ljubljansko Barje, Slovenia) in the Period 1978-88 and Some Questions Concerning Nature Conservation 101